

360253

STATISZTIKAI KÖZLEMÉNYEK

SZERKESZTI: DR. ILLYEFALVI L. LAJOS

A KERÜLETI ELŐLJÁRÓSÁGOK KIHÁGÁSI BÍRÁSKODÁSÁNAK KÖZPONTOSÍTÁSA ÉS A KÖZIGAZGATÁS RACIONALIZÁLÁSA

ÍRTA

DR. MISKOLCZY ÁGOST

77. KÖTET

4. SZÁM

KIADJA: BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALA

Ara 5 pengő

Stat. a. 997/
177.

STATISZTIKAI KÖZLEMÉNYEK

SZERKESZTI: DR. ILLYEFALVI L. LAJOS

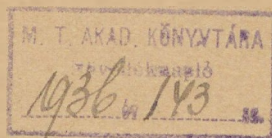
A KERÜLETI ELŐLJÁRÓSÁGOK KIHÁGÁSI BÍRÁSKODÁSÁNAK KÖZPONTOSÍTÁSA ÉS A KÖZIGAZGATÁS RACIONALIZÁLÁSA

ÍRTA

DR. MISKOLCZY ÁGOST

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HÁZINYOMDÁJA

309353



Bevezetés.

»Ez a gazdasági válság végét jelenti egy rendszernek. A mai zűrzavar példátlanul áll a világ történetében. Akik védelmezni akarják az általánosan elfogadott régi elveket, tanácstalanok. Korszak végződik itten s új kezdődik el. Új erők rendítik meg a régi formákat. Kitört a nagy orkán s a kapitalizmus válságba jutott. A kapitalizmus haldoklik. A kapitalizmus meghalt!« (L. Revue des deux mondes, 1934. szept. 15.)

Ilyenek azok a többé-kevésbbé lapidáris megállapítások, amelyeket szélteben-hosszában olvashatunk könyvekben, szemlékben, röpiratokban és általában az egész sajtóban. Új elméleteket tálnak elénk meglepő könnyedséggel; sokszor találkozunk ezekben szellemesen és finoman megokolt véleményekkel, valamint a stílus művészetével. Végző eredményben mégis be kell vallanunk, hogy a sok új rendszer, a sok új magyarázat, a meggyőző érvelés, a sok kárhoztatás és sok jövendőlés, amelyről azt hittük, hogy a villám fényével világítja meg a lényegét, nem vitt előre semmit a világ dolgából. Sőt, mi több, már-már azt kell tapasztalnunk, hogy a sok-sok elmélet, a sok-sok szellemesnek és újnak tetsző megnyilatkozás elveszti élet és újszerűségét s mint irodalmi kölcsönzés tárgya kopik el.

Bizonyos, hogy a modern állam főfeladatai közé tartozik a gazdasági élet szabályozása, amelynek példáit a régi államban csak ritkán láttuk. Ha csak száz évre tekintünk vissza, láthatjuk mennyire bonyolulttá váltak a modern állam feladatai a régiéhez képest s a mai nehéz időkben oly problémákkal kell megküzdenie, amelyek azelőtt az államtól független szervezetek gondjai voltak. Tagadhatatlan, hogy egyrészt a féktelen spekulációval bajbajutott bankok és gazdasági érdekeltségek, másrészt az ezeken kívül álló fogyasztók milliói is sajátszerű önkéntelenséggel egyaránt az államtól várják a gazdasági élet nyugodt menetének helyreállítását.

Innen a sokszor visszatérő gondolat az imént említett elméletekben, bírálatokban és reformjavaslatokban, hogy az egész eddigi gazdasági rendszer, amelyet röviden kapitalizmusnak neveznek, hibás, túlélte magát és újra van szükség. Nem olvastunk azokban eddig még egyetlen találó meghatározást sem a kapitalizmus fogalmáról, amit nagyon jellemzőnek tartunk. Ellenben bizonyos, hogy tőke nélkül termelni nem lehetséges, a támadásokat



a kapitalizmus ellen tehát olybá kell tekintenünk, mint amely általában a tőkegazdálkodás ellen irányul, hiszen bizonyos, hogy a kapitalizmus nem valamely ostromolható vár, nem szervezet, nem is osztály. Bizonyos az is, hogy tehetség, véletlen mindenből csinálhat kapitalistát, mert pénz és tőke a legváltozatosabb alakban létezik mindenütt s a legkülönbözőbb osztálybelieknek megvan a lehetőségük arra, hogy elérhessék a nélkül, hogy annak birtoka osztálybeli köteleket vagy összetartozandóságot jelentene számukra. Nem szabad elfeledni azt sem, hogy a marxizmus sem állítja sehol, hogy tőke nélkül lehetséges a termelés és gazdálkodás, a marxizmus sem akarja megsemmisíteni a tőkét, mint sokan tévesen hiszik, csak félreismerve a tőkegazdálkodás lényegét és alapelvét, az állam javára akarja azt elkobozni és szocializálni.

Különleges érdekessége van tehát annak a kérdésnek, mit veszített a világ tőkében a világháború majdnem ötödféléves tartama alatt? Francia források szerint Franciaország 1,300.000 embert veszített halottakban, sebesültjeinek száma egy millió. Az emberveszteséghez számítja Colson a *Cours d'économie politique* 1927-i kiadásában a Franciaországban elmaradt másfélmillió születést is. A megszállt területek elpusztítása 15 milliárd aranyfrank veszteséget jelent s az egész francia nemzeti vagyon 40 milliárd aranyfrankkal lett kevesebb.

Egy amerikai professzor, *Murray Butler*, pontos adatok szerint azt számította ki, mi mindent lehetett volna csinálni abból a mérhetetlen pénzből, amibe a hadviselő államoknak a világháború került. Számoszlopainak rengetegéből ezt a képet festette meg: a hadviselő államok minden egyes családjának házat, öt hold földet és hozzávaló felszerelést lehetett volna adni 15.000 pengő értékben, a háború közvetlen költségeiből. De ezek után is maradt volna számításai szerint elég pénz arra, hogy minden 20.000-nél nagyobb lakosú várost 15 millió pengőt érő könyvtárral lehessen ellátni, nemkülönben egy főiskolával 30 millió pengő értékben. Ezek után még mindig maradt volna néhány milliárd kórházak és az emberi haladás célját szolgáló egyéb intézmények létesítésére.

Mit szólunk azonban mi, magyarok, ha fel akarjuk becsülni a világháború okozta veszteségeinket? A nélkül, hogy a szoros értelemben vett háborús veszteségeinket részleteznők, elég tudni, hogy Magyarországtól a világtörténelem legkegyetlenebb és legigazságtalanabb békéjében elvették területének több mint kétharmadát és elvették közel 11 millió lakosát. Ennek a békének nem lehetett más célja, mint hogy Magyarország gazdaságilag elvérezzék. A kép teljességéhez tartozik az az alig felbecsülhető tőkeveszteség is, amelyet Magyarország ezenfelül az ellenséges megszállások miatt szenvedett. *Laky Dezső* számításai szerint 1919. augusztus havi magyar koronában a Magyarországot ért károk összege több mint 26 milliárd, amelyből a román megszállásra több mint 24 milliárd esik.

Ilyen gazdasági katasztrófa végzetes visszahatással van az ország politikai képletére is. Ha igaz az, hogy adott pillanatban a politikai igazság az ország vagyoni helyzetének visszaverődése, sok mindent megérthetünk a világháborút követő időkben gazdasági és politikai szempontból is. A tönkrement vagy elszegényedett családok életnívója szükségképen megváltozik. Ugyanez a helyzet az államok életében is.

A világháborút követő időkre jellemző, hogy az irtózatossá váló tökevesztést szenvedett és elszegényedett Európa népeit egy bizonyos politikai miszticizmus kábulata fogta el. Épen úgy, mint a nagy francia forradalom idején az emberi jogok kodifikálásával akarták az Assemblée constituante emberei megmenteni a válságba jutott Franciaországot és azt hirdették, hogy ezekkel a változhatatlan elvekkel és érinthetetlen törvényekkel felfedezték a gyógyító irt az emberiség minden sebére, a világháború után kiűtött nyomor hajótöröttjei is új politikai rendszerekbe kapaszkodtak s ettől várták a dolgok jobbra fordulását. Nyilvánvalóan azonban a világ nyomorúságában egész másról van szó; semmiesetre sem arról, hogy akármilyen politikai elvtől vagy rendszertől függ a menekülés, hanem arról, *mi az a szabály, amelynek alapján észszerű szervezetet létesíthetünk egy bizonyos emberi csoport, társadalom vagy állam számára, amely biztosítja ezeknek a viszonyoknak korlátain belül elérhető legnagyobb egyéni és kollektív jólétet.* Természetesen nincs és nem is lehet arról szó, hogy ezt mondva elvonatkozzunk a jog és igazság eszméjétől, egyszóval az erkölcsi eszmétől; ennek tiszteletbentartását mint magától értetődőt feltételezzük, mikor a modern állam megváltozott feladatkörére utalva az állam technikai szervezetében az észszerű tevékenységet hangsúlyozzuk, amelyek lehetővé teszik az állam igazgatásában egyrészt, a gazdasági életben másrészt, *elérni az eredmény maximumát a költségek minimumával.*

Igy merült fel mindenütt a világon a racionalizálás gondolata és egy francia jogi professzor, *P. Dubois-Richard L'organisation technique de l'État* c. nagyszabású művével meggyőzően bizonyítja, hogy a politikai miszticizmus félretételével az államoknak az állam technikai megszervezése a kötelességük, mert mint mondja: *L'idéal de l'état de droit, c'est le maximum de rationalisation.*

Mint ismeretes, nálunk a Bethlen-kormány meg is indította az állam illetén megszervezésének útját egy racionalizáló kormánybiztos kinevezésével. Ez a kormánybiztos, *Magyary Zoltán*, érdemes munkát végzett ugyan, »beutazta a magyar közigazgatást«, de lényegileg az adatgyűjtésnél tovább nem jutott el, nem is juthatott, mert hatásköre másra tulajdonképpen nem is volt. Minthogy jelenleg fennálló viszonyaink szerint is, de általában a magyar jogfejlődés lélektanát tekintve alig képzelhető el ennek a kérdésnek megoldása másként, mint önálló hatáskörrel (impériummal) felruházott közjogi szerv útján, meg kell elégednünk azzal, hogy a végrehajtó hatalom

esetről-esetre tesz intézkedéseket az elvben helyesnek felismert és a gyakorlatban külön-külön megjelölt úton.

Ennek a szerény munkának célja a vázlatosan ismertetett nagy kérdés megoldásában egy részletkérdés megoldásának szükségességére és lehetőségére rámutatni. Példát akar adni arra, hogy minden diktatori hatáskör nélkül is gondos és figyelmes részletmunkával, lépésről-lépésre közelebb lehet vinni a nagy kérdést a megoldás felé mégpedig a nélkül, hogy a hirtelen változtatás rázkódtatást okozna az ügyek vitelében. Ki akarja mutatni, mekkora fontossága van a modern közigazgatás mai bonyolult feladatkörében egy a rég megszokott formákban megkövültnek látszó intézményeket a lényeg megőrzésével a modernség, a gyakorlatiasság, a takarékoság és egyszerűség, a észszerűség, a racionalizálás szempontjából átalakítani s ezzel elérni a modern állami nagy és sokszor nem könnyen felismerhető, még többször nem egykönnyen megvalósítható célját: a lehető legnagyobb embercsoportnak az elérhető legnagyobb hasznát biztosítani, elérni a kívánt eredmény maximumát a költségek minimumával.

Tárgyunk a székesfőváros kerületi előljáróságai hatáskörébe tartozó rendőri büntetőbíráskodás megvizsgálása a kifejtett szempontok alapján. Mielőtt következtetéseinkre és javaslatainkra térnénk át, meg kell ismerkednünk e hatáskör tartalmával és terjedelmével.

A kerületi előljáróságok hatásköre általában.

Budapest székesfőváros területe az 1930: XVIII. törvénycikk 3. §-a szerint 14 közigazgatási kerületre oszlik. Eddig azonban három kerület tényleges beosztása még nem történt meg, úgyhogy a székesfőváros közigazgatási kerületeinek száma ezidőszere 11.

Az önkormányzati közigazgatás kerületi hatósága a törvény 6. §-a szerint a kerületi előljáró. Jogállását és hatáskörét a törvény 53. §-a határozza meg. A kerületi előljárót a polgármester állítja a kerület élére a fogalmazói kar létszámából.

Hatáskörébe azok az ügyek tartoznak, amelyeket az 1893: XXXIII. törvénycikk vagy más jogszabály a kerületi előljáróság hatáskörébe utalt. Ez a törvény mellőzte az előljárósági tisztségek tiszteletbeliségét (a városbírói állásnak kivételével) és a kerületi előljáróságok mellett választott önkormányzati collegiumot, úgynevezett kerületi választmányt szervezett.

A kerületi előljáróságot alkotják a ker. előljáró, a kerületi előljáróshoz az előljáró közvetlen rendelkezésére beosztott tisztviselők, a kerületi tisztí és a szegények gyógyításával megbízott orvosok, a ker. állatorvosok, a ker. mérnökök, illetve műszaki tisztviselők, a ker. vásárfelügyelők, a ker. városbíró és a szükséges számú segéd- és kezelőszemélyzet. A kerületi előljáró

a hatáskörébe tartozó egyes ügyekben az intézkedés jogát, személyes felelősségének érintetlensége mellett, a polgármester kijelölte egy vagy több helyettesére is bízhatja. Az 1929 : XXX. t.-c. 59. §-a értelmében a rendőri büntető bíraskodás körébe tartozó ügyekben helyette a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott tisztviselő járhat el.

A kerületi előljáróságot a hatóságokkal és közönséggel szemben az előljáró képviseli, más hatóságokkal közvetlenül érintkezik, ő az intézője az előljáróság hatáskörébe utalt minden ügynek és főnöke a kerületi előljáróság személyzetének, szolgálati utasítását azonban a polgármestertől kapja. A polgármester egyúttal az előljáróságnak másodfokú fellebbezési hatósága, a rendőri büntető bíraskodás körébe tartozó ügyekben is. Hatásköre kiterjed az 1930 : XVIII. t.-c. 2. §-ában megjelölt kivételekkel a kerületében lakó vagy tartózkodó minden személyre és az ott levő minden vagyponra.

Mint elsőfokú közigazgatási hatóság eljár a törvény (s ezzel egyenlő hatályú szokásjog), a törvényerejű szabályzatok, miniszteri rendeletek által hatáskörébe utalt ügyekben. Végrehajtja a törvényhatósági bizottság, közigazgatási bizottság, tanács, árvaszék, polgármester rendelkezéseit. Eljár a tanács helyett a törvényben meghatározott és a szabályrendeletileg részletesen megállapított ügyekben. Minden kerületi előljárósággal kapcsolatban a városi adóhivatalnak egy kerületi osztálya is működik, a közadóknak előírása és beszedése végett a fennálló törvények és szabályok szerint. Ez az osztály végzi egyúttal a kerületi előljáróság ügyköréből folyó közigazgatási végrehajtást, sőt az adóvégrehajtás tennivalóit is. Hasonlóképpen a kerületekben a városi pénztárnak egy osztálya szintén működik, végezvén az előljárósági ügykörből folyó pénzkezelést.

A kerületi előljáróság a hatásköréhez tartozó ügyekben a törvényhatósági bizottsághoz a polgármester útján előterjesztéseket és javaslatokat tehet. Köteles évenként a kerület költségcsükségeiről előirányzatot készíteni s a kerületi választmány véleményével együtt a polgármesterhez benyújtani.

Vessünk most már egy futó pillantást a kerületi előljáróságok hatáskörének részletezésére, hogy a később kifejtendőket tekintve megérthessük, mennyire fontos az a kérdés a modern állam félelmetesen megszorodott csükségelei között a közhivatalnoki személyzet kellő beosztása és takarékos felhasználása, mert a közigazgatás technikai szervezete nem tűr felesleges állásokat. Mielőtt azonban ezt tennők, felhasználjuk az alkalmat, hogy a legújabb kor szelleméből egy sajátzerű visszasságot tegyünk szóvá és bélyegezzünk meg.

Mintegy harminc-negyven éve annak, hogy *a közhivatalnok hírneve és tekintélye céltudatos támadások középpontjában van.* Az még a legenyhébb dolgok közé tartozik, hogy egyszerűen »az állam eltartottjainak« nevezik a közhivatalnokokat, mintha alkalmazásukkal egy az adófizetőkre

nehezedő közteherről volna szó csupán. Az is még enyhe dolognak számít, hogy nevetségessé iparkodnak őket tenni, amikor »bürokratáknak« címezve őket, különféle torzképekkel jellemzik működésüket. Veszedelmesebb, ostobább, károsabb és gyűlöletesebb jelenség azonban, amikor az állam elősdijeinek minősítve őket azt állítják róluk, hogy haszontalan munkáért vagy lustálkodásért, semmittevésért húzzák fizetésüket. Értelmes ember előtt a közhivatalnok ilyen jellemzése mindig hamisnak és hazugnak minősült, az állami közügyek munkatársainak ilyen jellemzése azonban a modern állam életében azt mondhatjuk, napról-napra hamisabb és hazugabb. Egy iktató hivatalnok vagy egy községi írnok sokkal többet dolgozik, mint a Ford-gyár akármelyik munkása és sokkal kevesebbet keres mint az, jóllehet munkájának színvonala sokszorta magasabb. Itt lenne az ideje annak, hogy a sajtó egy részében s az alacsonyabb néposztályok előtt népszerűséget hajhászó demagógok beszédeiben burjánzó eme visszasságok ellen megfelelő védelemben részesüljön a közhivatalnoki kar, mert a fentebb vázolt visszasságok rendkívül sokat ártanak a közérdeknek, tehát magának az államnak és a polgároknak általában, a közhivatalnoki kar osztályérdekeinek jogos sérelmét nem is tekintve.

Minden közhivatalnok lényeges része az állami hatalom szervezetének, tehát magának a nemzeti erőnek. Különleges tisztelet illeti meg ezért, nem általános gúnyolódás, gáncs és rágalom, mert minden munkaerejét a köznek áldozza, életének legszebb éveit nehéz, sokszor lelkét elgyötrő egyhangú, de mindenki érdekében fontos munka elvégzésében hullatja el. Nagyon tiszteletreméltó dolog dolgozni egy vasöntőben vagy fűszeresnek és péknek lenni, kifogástalan dolog meggazdagodni áruk vételéből és eladásából, de ne tagadjuk el, hogy van nemesebb és tiszteletreméltóbb dolog is ennél: a közhivatalok irodáiban dolgozni az állam érdekeiért, a társadalom igazaiért, szolgálni mások jogait, meghallgatni mások panaszait és igazságot tenni ezekben és mindezt a vagyonszerzés lehetőségeinek teljes kizárásával.

A közhivatalnoki szolgálat erkölcsi értékének felismerését a modern államélet egyik aktuális realitásával kell tennünk, hogy helyreállítsuk az állami szolgálat tekintélyét. Szem előtt tartjuk fejtegetéseinkben a hivatása magaslatán álló köztisztviselőt, aki megérti mit kíván tőle a modern állam szükséglete. Ha végigfutunk a kerületi elöljáróság törvényes hatáskörén, be kell látnunk, hogy ma egy vezető köztisztviselő még ha akarna sem lehetne egyszerű gépalkatrész, nem lehet kényelmeskedő kényúr vagy időűző. Ma egy hivatása magaslatán álló közigazgatási vezető tisztviselőt így kell jellemeznünk:

örkődik az állam törvényeinek, helybenhagyott szokásainak érvényesülésén, az állami élet jogi biztonságán s üldöz minden jelenséget, amely nincs összhangban a társadalom jogi meggyőződésével;

oktató és tanácsadó szerv, aki ismeri az igazgatása alatt álló terület természeti javait, kincseit s kiaknázásuknak lehetőségeit; ismeri egyúttal azokat a lehetőségeket, amelyeket ebből a szempontból a lakosság szakértelme és munkabírása nyújt;

egyéni tevékenységével mindent elkövet, hogy az ország gazdasági erőforrásait felkutassa, szaporítsa s mások ily irányú tevékenységét hathatósan támogassa;

elősegíti, buzdítja és élénkíti a termelésre irányuló tevékenységet és új iparok, hasznos foglalkozások keletkezését.

A közigazgatás vezető tisztviselője tehát nagy szerepet játszhatik az ország gazdasági, szellemi és erkölcsi fejlődésében, ha hivatottsága van s ha van bátorsága és lendülete kifejtteni képességeit.

A. Sarraut francia belügyminiszter egy 1926-i körleveléből idézzük ezeket a szavakat. Szebben nem lehet megjelölni a modern állam közigazgatási tisztviselőjének hivatását, amely méltán csábíthatja erre a pályára az ország kezdeményező és szervező képességgel rendelkező tehetségeit, ha egyébként megfelelnek azoknak az erkölcsi és anyagi feltételeknek, amelyek ugyanekkor az idézett szavakban kifejeződnek.

Lássuk ezek után, mily feladatokat ró a magyar közigazgatás joga a kerületi előljáróra.

Tudvalevő, hogy sok törvényünk van, amely különösen a közigazgatás terén a törvény keretei között a legkényesebb kérdések elintézését a törvényt végrehajtó hatóságok gyakorlatára és belátására bízva a nélkül, hogy közelebbi meghatározásokat foglalna magában. Ilyen például a magyar ipartörvény is, amely többek közt azt is a közigazgatási gyakorlatra bízva bizonyos körülmények között, hogy valamely foglalkozást iparnak kell-e tekinteni. Mérhetetlen bonyodalom és felelősség övezi tehát az előljáróságnak, mint elsőfokú iparhatóságnak hatáskörét az iparigazolványok és iparengedélyek kiadása tárgyában s általában az iparjoggal összefüggő száz és száz más kérdésben, hogy csak az ipari és kereskedelmi szakmák munkakörének megállapítását, a rokoniparra áttérés, a gyárszerű jelleg, az ipari reáljog, a telepengedélyek, a tanoncügy, az ipartestületi önkormányzat, a háziipar, az alkalmazottak jogállása, a munkásvédelem, az üzleti záróra és a házalás kérdését említsem. De a kerületi előljáróságok döntenek a közegészségügyi felügyelet, az építésrendészet, a szegényügy, az állategészségügy, az árvízveszedelem idején közerő kirendelése, a vadászerületek, a vízrendészet, a cselédügyek, a tűzrendészet sokszor oly nagy fontosságú, bonyodalmas, mindenki jogát és egyéni életét oly közelről érintő kérdéseiben. Ezenkívül említsük-e az előljáróságoknak, mint a régi hiteles helyek utódainak nagyfontosságú és roppant felelősséggel járó hatáskörét, a különféle hatósági bizonyítványok kiállításában, említsük-e bírságoló jogukat az ipar-

testületi igazgatás, a géperejű bérkocsik engedélyeseinek ellenőrzése, a testnevelő kötelezettség és más közigazgatási ágak rendszete terén?

Mindezzel, mint mondtuk, a kerületi előjáróság hatáskörének csak futólagos és vázlatos áttekintését adtuk. *Magyary Zoltán*, a közigazgatás racionalizálásának kormánybiztosa, *A magyar közigazgatás tükre* c. művében 297 tételben sorolja fel a kerületi előjáróságok hatáskörét. Tegyük hozzá, hogy ez a hatáskör azóta is bővült, bár távol vagyunk attól, hogy ennek a hatáskörnek kereteit és jelentőségét megmérni ily számadat alapján csak meg is kíséreljük. Mindenesetre nagyon is megokolt volt az 1930: XVIII. törvénycikk ama rendelkezése, amely a belügyminisztert utasította, hogy a kerületi előjáró hatáskörének szabályozása tárgyában törvényjavaslatot nyújtson be. Megemlíttük itt, hogy ugyanennek a törvénynek 55. §-a különös jogot ad a polgármesternek, aki egyöntetű eljárás végett egyes ügyek intézését, — az érdekelt miniszter előzetes hozzájárulásával — az általa megjelölt egy vagy több kerületi előjáró kizárólagos illetékességi körébe utalhatja, a többi kerületi előjáró kizárásával. Később látni fogjuk, mily nagyfontosságú rendelkezése ez a törvénynek tárgyunk szempontjából. A racionalizálás egyik előőrsze ez a törvényhely.

A kerületi előjáróság hatásköre a rendőri büntető bíraskodásban.

A) Általában.

E hatáskör helye a közigazgatási jogban.

A szabad királyi városok a régi magyar közjog szerint az országos rendek közé tartoztak. Oly községek voltak ezek, amelyek közvetlenül a király joghatósága alá tartoztak s a földesúri hatóság rájuk nem terjedt ki. Közigazgatási, polgári és büntető bíraskodó joggal voltak felruházva, földjeiket sajátjaikul birtokolták, a nemességgel hasonlatos jogkedvezményekkel élhettek, ámde e jogok és kiváltságok csak a város egyetemét és nem annak polgárát illették.

A magyar jogtörténet egyik legérdekesebb és legbonyolultabb fejezete a városi bíraskodás, különösen a büntető bíraskodás joghatósága. A városi bíróság ugyanis nem az országos, hanem a városi jog szerint ítél s így a ma büntetőjogászának is tanulságos különleges jogintézményeket honosított meg.

A városi bíró bírótársakkal ítél, rendszerint 12 esküdt polgárral (*jurati cives*), akiket e tisztükre a bíróval egyidejűleg egy év tartamára választottak és akik egyszersmind arra az évre a várost kormányzó hatóságot, vagyis a tanácsot alkották. Nagyobb városainkban e bíróságból

később kiágazott a pénzbíró, aki adóssági perekben mérsékelt összegig, budai jog szerint 40 forintig ítélkezhetett. Rendszerint a tanácsnokok egyike viselte e tisztet, mellette a város rendes bíróját (fejét) a legfőbb bírónak (supremus iudexnek) hívták. E pénzbírótól különbözik a vásárbíró (iudex fori), akit Budán és más városokban említenek s akinek hivatása a vásárrendészet ellátása volt. Az árpádkori kiváltságlevelek szerint a város bíróságától egyenesen a királyhoz lehetett fordulni fellebbezéssel, a király azonban az ily panaszok elintézésével a tárnokmestert bízta meg s ebből fejlődött ki a városi bíraskodás fellebbviteli bírósága, a tárnoki szék. (L. *Hajnik Imre*: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpádok és a vegyesházi királyok alatt.) Nem tartozván tárgyunkhoz a városi bíraskodás történeti folyamának taglalása, ezeket az adatokat csak azért idéztük, hogy a városi bíraskodó jog ősi eredetére rámutassunk.

A bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869: IV. t.-c. 1. §-ának azzal a kijelentésével, hogy az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönített, hogy a bírói hatalmat a király nevében gyakorolják a király kinevezte ítélőbírák, megindult a nagy iram a kormányzattól független bírói joghatóság kiépítése és megszervezése felé. Montesquieu-nek tanítását, amely a törvényhozó, végrehajtó és bíraskodó hatalom különválasztásának elvét az alkotmányos államjog alapjává tette s amely a modern politikai fejlődésre általánosan elismert és döntő hatást gyakorolt, szentesíti ez a törvény. Azonban, mint tudjuk, ezen elv nem érvényesült kellő következetességgel, mert éles ellentétben ezzel a törvénnyel, későbbi törvények a büntető bíraskodás jogával ruházták fel a közigazgatási hatóságokat egyes kihágások ügyében, de kisebb polgári peres ügyekben is. Így áll fenn a kerületi előljárásságok büntető bíraskodása, mint élő jog, tulajdonképpen nagy sérelmére az igazságszolgáltatás egységének és — amint a kerületi előljárásság hatáskörének ismertetéséből következtethetjük — nagy sérelmére annak az igazságszolgáltatás technikájától merőben különböző és nagyszerű hivatásnak, amelynek betöltése erre a hatóságra *ex asse* nehezedik. A következőkben a kerületi előljárásságok hatáskörébe utalt kihágások kimerítő felsorolását adjuk, hogy e faladat súlyát, terjedelmét és külön természetét pontosan megismerhessük.

Megismertetjük itt azoknak a kihágásoknak teljes törvényes tényálladékát, amelyeket *törvények* utasítanak a kerületi előljárásságok hatáskörébe. Egyéb kihágások tekintetében megelégszünk a jogforrások pontos idézésével és a tárgy pontos meghatározásával. Célunk ugyanis nem az, hogy e helyütt a kerületi előljárásságok bíraskodó kodexét adjuk, hanem az, hogy e hatáskör súlyát, terjedelmét és tárgyának szerteágazását, valamint a gyakorlati élettel való töméntelen vonatkozását szemléltessük. Ezt a célt ezzel a módszerrel is elérhetőnek véljük. Fontosnak tartottuk azonban, hogy az élő joganyag teljességét legalább a kereteiben bemutassuk, mert az ily tárgyú, nyomtatásban megjelent összeállítások már elavultak.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a hatáskör kérdése törvényeink pontatlan szövegezése miatt nem mindig világos. Nem egy esetben jogi következtetések útján kell megállapítani. Így például az 1893. évi XXXIII. t.-c. 21. §-a a Kbtk.-ban meghatározott közegészségügyi kihágásoknak csak egy részét utalta a kerületi előjáróság hatáskörébe. Minthogy azonban az 1908. évi XXXVIII. t.-c. a közegészségügyi rendszet tennivalóit az önkormányzati közigazgatási hatóságok hatásköréhez kapcsolta, világos, hogy a közegészségügyi rendszettel kapcsolatos kihágási bíráskodás is hozzá tartozik teljes egészében.

B) Különösen.

I. Törvényekben meghatározott kihágások.

Az 1879: XL. t.-c.-ben (a kihágási büntetőtörvénykönyvben) meghatározott közegészség ellen elkövetett kihágások.

99. §. Az a családfő, akinek családjában vagy háznépe között, az az iparos, gyáros vagy bányatulajdonos, akinek műhelyében, gyárában, illetőleg bányatelepén segédei, tanoncai, illetőleg munkásai közt, úgyszintén az a nevelőintézet-tulajdonos, akinek intézetében valamely járványos vagy ragadós betegség kiütött, ha attól az időtől kezdve, amelyben a betegség természetéről tudomást szerzett, 24 óra alatt nem gondoskodik orvosi segítségről: pénzbüntetéssel büntetendő.¹⁾

Ugyanez a büntetés éri azt az orvost is, aki valamely járvány vagy ragadós betegség kiütését az erről szerzett tudomása után 24 óra alatt a hatóságnak be nem jelenti.

100. §. Az egy város területén vagy több község közt a személyes közlekedést fenntartó bérkocsik vagy a közönség használatára szolgáló más szállítási eszközök tulajdonosai, kik kocsijaikon, illetőleg más szállítási eszközeiken, ragályos vagy járványos betegségben levő egyént szállítottak, és tudva ezen körülményt, mielőtt az arra használt kocsit vagy más szállítási eszközt az e célra hatóságilag megszabott módon fertőtlenítették volna,

¹⁾ A második büntetőnovella (1928: X. t.-c.) 5. §-a szerint a pénzbüntetés legkisebb összege általában 1 pengő. Ha a pénzbüntetést főbüntetésként, szabadságvesztés büntetés helyett, a bíróság ama belátása szerint alkalmazza, hogy az elítéltet pénzbüntetéssel is épen úgy vagy érzékenyebben lehet megbüntetni, mint szabadságvesztés-büntetés alkalmazásával, a kihágás esetén kiszabható pénzbüntetés legkisebb mértéke 10 pengő. A pénzbüntetés legmagasabb összege 600 pengő, ha a kihágást törvény, 200 pengő, ha miniszteri rendelet, 100 pengő, ha törvényhatósági szabályrendelet vagy államrendőrségi rendelet, 40 pengő, ha városi szabályrendelet határozza meg. Ezek az összegek irányadók akkor is, ha a bíróság a pénzbüntetést kísérlet esetében vagy kivételes enyhítő jogánál fogva alkalmazza.

azt a közönség használatára bocsátják vagy abba szállítás végett valakit felvesznek : tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendők.¹⁾

Nyolcz napig terjedhető büntetés éri azon kocsiszt vagy a tulajdonos szolgálatában levő más személyt : aki a jelen szakaszban megjelölt körülményt tudva, az ebben meghatározott kihágást, habár a tulajdonos meghagyásából követte el.

101. §. Ha a ragályos vagy járványos betegségben szenvedőknek szállításáról a tulajdonos nem bírt tudomással : a 100. §-ban meghatározott tizenöt napig terjedhető elzárás büntetése egyedül azon kocsiszt vagy a tulajdonos szolgálatában levő azon személyeket éri, akik e körülményről tudomással bírtak és ezt a tulajdonosnak be nem jelentették, vagy a kocsit, illetőleg a szállítási eszközt, ennek újabbi szállításra való használata előtt, a hatóságilag megszabott módon nem fertőtlenítették.

105. §. Aki az emberek használatára szolgáló kútba, vízvezetékbe vagy forrásba ronda vagy undorító tárgyat dob : három napig terjedhető elzárással büntetendő.

Aki pedig közhasználatban levő kutat, vízvezetéket vagy forrást szándékosan akként ront meg, hogy vize élvezhetetlenné válik vagy használhatósága félbeszakad : tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő.

106. §. Azon nőszemély, aki tudva, hogy ragályos betegségben vagy bujakórban szenved, mint dajka szolgálatba lép, vagy ha szolgálatba lépte után esik ragályos betegségbe vagy bujakórba, s ezen körülményt, mihelyt annak tudomására jó, azonnal föl nem fedezi : két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

107. §. Nyolc napig terjedhető elzárással büntetetik : aki az ételeknek réz-, cin- vagy más ércedényben való főzésére nézve fennálló szabályokat megszegi, úgyszintén aki az elárusításra vagy szétoztásra szánt étel- és italcikkek tartására s az azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályokat megszegi.

123. §. Pénzbüntetéssel büntetendő : aki a holttest felboncolására, eltemetésére, a temetés helyére, a holttest kiásására vagy annak más helyre vagy más községbe szállítására fennálló szabályokat megszegi.

125. §. Aki városban vagy más községben a szemet kihordására vagy a pöcegödrök tisztítására fennálló szabályt megszegi, vagy a hatóság tilalma ellenére házában, udvarában vagy annak közelében nagyobb mennyiségű szemetet, trágyát vagy más könnyen rothadó anyagot összegyűlni enged : pénzbüntetéssel büntetendő.

¹⁾ A már idézett második büntetőnovella 3. §-a szerint az elzárásbüntetés mellett, ha az elítéltnak megfelelő vagyona van, pénzbüntetést is meg lehet állapítani. Kötelező a pénzbüntetés megállapítása, ha a kihágást vagyon ellen vagy nyereségvágyból követték el. Általános feltétel mindig, hogy az elítéltnak megfelelő vagyona, jövedelme, keresete legyen, amelyből a pénzbüntetést be lehet hajtani.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.-c. alapján büntetendő kihágások.

Az 1876: XIV. t.-c. 7. §-a így szól: Ennek a törvénynek, úgy az ennek alapján fenntartott vagy kibocsátandó rendeleteknek vagy szabályzatoknak áthágásai, amennyiben nem büntettek vagy vétségek, a fennálló, illetőleg az alkotandó szabályrendeletek vagy az eddigi gyakorlat szerint, ezek hiányában pedig pénzbüntetéssel büntetendők.¹⁾

E törvényes rendelkezés alapján kell büntetni azt,

1. aki ártalmas gyümölcsöt, gombát, általában romlott, hamisított vagy ártalmas anyagokkal kevert tápszert és italt árusít, nemkülönben az ezek előállítására és eltartására szolgáló, az egészségre ártalmas edények készítését és használatát;

2. aki gyermekek ápolására és gondozására törvényszerűleg hivatva van s a hét évesnél fiatalabb gyermeket megbetegedés esetén sürgős orvosi segítségben nem részesítteti;

3. aki mint halottkém orvosi kezelés nélkül meghalt 7 évesnél fiatalabb gyermekről a hatóságnak nem tesz jelentést;

4. aki lakásán csecsemőt szoptatás vagy dajkálás végett akar elvállalni s e szándékát a hatóságnál be nem jelenti, orvosi vizsgálatnak magát alá nem veti s a hatóságtól engedélyt nem kér;

5. aki saját személyében szoptatásra egy csecsemőnél többet vállal;

6. aki altató és kábító szereket orvosi rendelet nélkül alkalmaz;

7. aki, mint szülő vagy gyám, a ragadós vagy járványos betegségben szenvedő betegekkel érintkező gyermekeket iskolába küld;

8. aki, mint tanító, ragadós betegség miatt gyanús gyermeket az iskolába orvosi bizonyítvány nélkül befogad;

¹⁾ Az ítéletben meg kell állapítani, milyen nemű és tartamú szabadságvesztés-büntetésre kell átváltoztatni a pénzbüntetést behajthatatlansága esetében. Ha a pénzbüntetés főbüntetés, a kihágás miatt kiszabottat elzárásra kell átváltoztatni. Ha a pénzbüntetést szabadságvesztés-büntetés mellett mellékbüntetésként szabták ki, a pénzbüntetést ugyanolyan nemű szabadságvesztés-büntetésre kell átváltoztatni, amilyen a főbüntetés. A pénzbüntetésnek szabadságvesztés-büntetésre átváltoztatásában 1 pengőtől 100 pengőig terjedő összeg helyett 1—1 napot lehet számítani. A bíróság azt az összeget, amely helyett a pénzbüntetés behajthatatlansága esetére 1 napi szabadságvesztésbüntetést állapít meg, az elítélt egyéniségének, vagyoni és kereseti viszonyainak figyelembevételével úgy határozza meg, hogy az elítéltet a pénzbüntetés lefizetésére indítsa. Kihágás esetében a pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés-büntetés tartama akár főbüntetésként, akár mellékbüntetésként alkalmazták, nem haladhat meg 30 napot, ha a kihágást törvény, 10 napot, ha miniszteri rendelet, 5 napot, ha törvényhatósági szabályrendelet vagy államrendőrségi rendelet, 2 napot, ha városi szabályrendelet állapítja meg. Halmazat esetén e tartamok kétszereséig terjedhet az átváltoztatással kiszabott elzárás. Ha a pénzbüntetést szabadságvesztés-büntetés helyett szabták ki, az átváltoztatás mértéke elérheti annak a szabadságvesztés-büntetésnek leghosszabb tartamát, amellyel a törvény az illető cselekményt sújtja. (1928: X. t.-c. 8—11. §§).

9. aki hirtelen baleset, tetszhalál esetén nem nyújt segítséget, ha erre tettel és tanáccsal képes ;

10. aki szülésznői gyakorlatot kezd oklevél vagy tisztí főorvosi képesítés nélkül ;

11. aki titkos összetételű gyógyszereket készít és árusít használat végett a belügyminiszter engedelve nélkül ;

12. aki kórházat és gyógyintézetet a belügyminiszter engedélye nélkül felállít ;

13. aki, mint közkórházi jelleggel felruházott kórház vezetője, nem fogad be minden jelentkező beteget ápolás és gyógyítás végett, jóllehet fekhely rendelkezésre áll ;

14. aki, mint magánkórház vagy gyógyintézet vezetője, életveszedelemben levő beteget be nem fogad ;

15. aki, mint magánkórház fenntartója, az orvosi személyzet nevét a főispánnak be nem jelenti ;

16. aki tébolydába felvesz valakit hatósági vagy kezelőorvosi bizonyítvány nélkül ;

17. aki orvosi rendelet és szükség nélkül elmebajosok személyes szabadságát korlátozza és kényszereszközöket alkalmaz ;

18. aki felgyógyult és megfigyelés után egészségesnek bizonyult egyént a tébolydából el nem bocsát ;

19. aki több egyén egyidejű megbetegedéséről és ragadós betegség kiütéséről értesülvén, tudomását a hatóságnak nem jelenti be ;

20. aki mint családfő, iparos, gyáros, bányatulajdonos, nevelőintézeti igazgató nem gondoskodik azonnal orvosi segítségről, ha családja, háznépe, segédei, tanoncai vagy növendékei közt ragadós vagy járványos betegség kitört ;

21. aki megszegi a himlőoltás teljesítésére, az oltóanyag tartására és őrzésére vonatkozó szabályokat ; ¹⁾

22. aki nyilvános fürdőt és mellékhelyiségeit a közegészségügyi tekintetekkel ellentétes módon nem tart jókarban ;

23. aki halottat a halottkém vizsgálata nélkül eltemet ;

24. aki a halott eltemetését az előírt időben elmulasztja ;

25. aki a temetkezésre, a sírok felnyitására és a holttestek kiásására vonatkozó hatósági szabályokat megszegi ;

26. aki hatósági engedély nélkül állít fel sírboltot ;

27. aki halottat hatósági engedély nélkül szállít ;

28. akinek gyógyszer-tárában rossz minőségű, tisztátalan és helytelenül adagolt gyógyszer szolgálnak ki ;

¹⁾ A himlő ellen elrendelt védőoltásokra vonatkozó szabályokat, valamint a szabályokat megszegők büntetését részletesen az 1887 : XXII. t.-c. határozza meg.

29. aki a rendelőorvos igazolványa ellenére sürgős veszedelem idején gyógyszerert hitelbe nem szolgáltat ki ;

30. aki gyógyszerertárt kezel gyógyszerésztudori vagy mesteri oklevél nélkül ;

31. aki személyjogú gyógyszerertárt elad.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. XIII. fejezetének módosításáról (a himlő ellen védőoltás kötelezettségéről) szóló 1887: XXII. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

11. §. Az, aki a gyermekek első beoltatására a jelen törvény által kötelezve van, ha ebbeli kötelezettségének nem tesz eleget, az elsőfokú egészségügyi hatóság első ízben megintja s kötelezettségének teljesítésére utasítja záros határidő alatt.

Ha az illető ennek a rá rótt kötelezettségnek a kitűzött záros határidő alatt nem felel meg, pénzbüntetéssel büntetendő.

Az, aki a beoltott gyermekeknek az oltás után az oltóorvosnál bemutatására köteles, ha ennek a kötelezettségének meg nem felel vagy a védhimlő-anyagnak vételét megtagadja, pénzbüntetéssel büntetendő.

12. §. Az a polgáriiskolai, középiskolai vagy ezeknek megfelelő más vagy magasabb tanintézeti igazgató, aki a vezetésére bízott tanintézet tanulói közé véglegesen felvesz 12. évét már betöltött olyan tanulót, aki himlő ellen újraoltva nem lett vagy az újraoltás alól törvényes mentességét nem igazolta, továbbá az az elemi iskolai tanító vagy iparos gazda, aki a jelen törvénnyel rá kimondott kötelezettségének meg nem felel, az 1876: XIV. t.-c. 7. §-a értelmében pénzbüntetéssel büntetettetik.

Azok a hatósági vagy községi orvosok és közegek, akik az e törvény által hatáskörükbe utalt tennivalókat vagy épen nem, vagy csak hiányosan hajtják végre, fegyelmi eljárás útján (1886: XXII. és XXIII. t.-c.), még pedig járvány esetén mindenkor a magasabb pénzbüntetéssel vagy hivatalvesztéssel büntetendők.

A gyógyfürdőkről, az éghajlati gyógyintézetekről, a gyógyhelyekről, az üdülőhelyekről és az ásvány- és gyógyvízforrásokról alkotott 1929: XVI. t.-c.-be ütköző kihágások.

55. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással kell büntetni azt :

1. aki gyógyfürdő, éghajlati gyógyintézet, gyógyhely, üdülőhely vagy gyógyvíz megnevezést jogosulatlanul használ ;

2. aki gyógyfürdőre, éghajlati gyógyintézetre, gyógyhelyre, üdülőhelyre, ásvány- vagy gyógyvízre vagy forrástermékre vonatkozó valótlan vagy a valóságot elferdítő vagy célzatosan kiszínező állításokat tartalmazó oly ajánlást, hirdetést, ismertetést, feliratot, közleményt vagy bármely más nyomtatványt, iratot vagy ábrázolást tesz közzé, amely alkalmas arra, hogy a gyógyfürdő vagy az éghajlati gyógyintézet, illetőleg a gyógyhely vagy az üdülőhely jellege és gyógyhatása vagy az ásvány- vagy gyógyvíznek vagy ezek forrástermékeinek alkatelemei, származása, kitermelési módja vagy jellege és gyógyhatása tekintetében tévedésbe ejtsen ;

3. aki gyógyfürdőt, éghajlati gyógyintézetet, gyógyhelyet, üdülőhelyet, ásvány- vagy gyógyvizet vagy forrásterméket hazai más ilyenmű intézménnyel vagy termékkel a 2. pontban meghatározott módon nyíltan vagy leplezve olyképp hasonlít össze, hogy az összehasonlítás az utóbb említett intézmény vagy termék tekintetében megtévesztésre vagy jogosulatlan hátrány előidézésére alkalmas ;

4. aki, mint bérbeadó, gyógyhelyi vagy üdülőhelyi díj beszedésére és beszolgáltatására vonatkozó rendelkezéseket megszeg ;

5. aki ásványvizet, gyógyvizet vagy forrásterméket engedély nélkül vagy más név alatt vagy az engedélytől eltérő módon hoz forgalomba ;

6. aki a külső védőövben a megállapított gazdasági művelési módot engedély nélkül megváltoztatja vagy a gyalogutakat (22. §.) engedély nélkül megszünteti vagy elzárja.

Az 5. pontban meghatározott kihágást megállapító ítéletben el kell rendelni, hogy a szabályoknak meg nem felelő ásvány-, illetőleg gyógyforrás-víz vagy forrástermék készlete elkoboztassék.

Az ítélet közzétételére az 54. §. harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés nyer alkalmazást.

A jelen §-ban meghatározott kihágásokra a sajtóról szóló 1914 : XIV. t.-c. III. és IV. fejezetében foglalt rendelkezések nem nyernek alkalmazást.

A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról alkotott 1895 : XLVI. t.-c.-be ütköző kihágások.

3. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki :

- a) mezőgazdasági terményeket, termékeket, vagy cikkeket hamisít ;
- b) hamisításra alkalmas anyagokat e célra hirdet, vagy e célra hoz forgalomba ;
- c) hamisított mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy cikkeket forgalomba hoz.

Kihágást követ el továbbá és amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, pénzbüntetéssel büntetendő az, aki :

d) mezőgazdasági terményeket, termékeket vagy cikkeket, habár azok nem is hamisítottak, oly elnevezés alatt vagy oly megjelöléssel árul, illetve hoz forgalomba, mely azokat természetük és származásuk szerint valósággal meg nem illeti.

4. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik, egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki az 1. §-ban felsorolt termények, termékek és cikkek közforgalmának ellenőrzésével megbízott hatósági közegeket a jelen törvény 8. §-ában körülírt működésében akadályozza, az ellenőrzést meghehíusítja.

6. §. A 3. és 4. §-ban felsorolt kihágások esetén az eljárás hivatalból is megindítandó.

Kihágás megállapítása esetén a hamisítványok elkobzása elrendelendő és megsemmisítésük is elrendelhető.

7. §. Az eljáró hatóság a marasztaló jogerős ítéletnek az elítélt fél költségén leendő közzétételét elrendelheti, visszaesés esetén pedig elrendelni köteles, felmentés esetén a felmentett fél kívánságára az ítélet közzététele elrendelendő, ebben az esetben a közzététel az állam költségén történik, hacsak az ítélet erre a gondatlanul vagy tudva hamisan feljelentőt nem kötelezi.

Az ipari és gyári alkalmazottaknak védelméről baleset ellen és az iparfelügyelőkrol szóló 1893 : XXVIII. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

37. §. Az, aki a jelen törvényben előírt kötelezettségek teljesítését elmulasztja, kihágást követ el és pénzbüntetéssel sujtandó, — fennmaradván úgy a polgári, mint büntető törvény szerinti felelőssége, ha mulasztása miatt valamely baleset történt.

Ehhez képest az a munkaadó, ki a jelen törvény 1. §-ában előírt kötelezettség teljesítését elmulasztja, pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha a mulasztásból másra testi sértés származott, a munkaadó — amennyiben mulasztása az általános büntetőtörvények súlya alá nem esik — pénzbüntetéssel büntetendő.

Az alkalmazott, ki a jelen törvény 2. §-ában említett kötelezettséget megszegi, pénzbüntetéssel büntetendő.

38. §. Az a munkaadó, ki az iparhatóság által az alkalmazottak életének, testi épségének vagy egészségének megóvása végett kiadott rendeleteket a kitűzött időn belül nem teljesíti, vagy ily rendeletek foganatosítását megtagadja, pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetéssel sujtandó az, ki az ilyen rendeletek foganatosításának ellenszegül.

39. §. Az a munkaadó, ki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megvizsgálható helyiségekbe való belépést meg nem engedi, vagy annak a jelen törvény értelmében adandó felvilágosításokat meg nem adja, vagy másokat ily felvilágosítások megadásától vagy panaszaik előterjesztésétől eltilt, vagy az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében tehető kérdésre valótlán feleletet ad, vagy másokat valótlán feleletek adására rábírní törekszik, avagy aki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megtekinthető okmányok és kimutatások felmutatását megtagadja, úgyszintén az, aki az iparfelügyelőnek a jelen törvény értelmében megvizsgálható helyiségekbe való belépést ellenszegüléssel megakadályozza vagy azt gátolja, hogy az iparfelügyelő a 24. §. értelmében a gyári alkalmazottakkal tanuk nélkül érintkezessen, — amennyiben a cselekmény az általános büntetőtörvények súlya alá nem esik — kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

A fehér vagy sárga foszforral való gyújtógyártás eltiltásáról szóló 1911 : V. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

5. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 15 napig terjedhető elzárással büntetendő az, aki fehér- vagy sárgafoszforral készített gyújtóáru behozatalára, továbbá a fehér- vagy sárgafoszforral vagy más ennek a törvénynek alapján kibocsátott miniszteri rendeletben tiltott anyagokkal készített gyújtóáru raktáron tartására, árusítására s bárminő módon való forgalombahozatalára megállapított tilalmat megszegi.

6. §. Az e törvénybe ütköző kihágás megállapítása esetében a büntetésen felül a törvényben foglalt tilalom ellenére előállított, az országba behozott, raktáron, valamint árusításra, vagy bárminő más módon forgalomba hozatalra készen tartott áru elkobzását és megsemmisítését is el kell rendelni. Az elkobzást és megsemmisítést az illetékes közigazgatási hatóságnak akkor is el kell rendelnie, ha meghatározott személy ellen marasztaló ítéletet hozni bárminő okból nem lehet.

Az állategészségügyről szóló 1928 : XIX. törvénycikkben meghatározott kihágások.

99. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő :

1. aki az állatállomány egészségi állapotának megvédésére, javítására és főképen a fertőző állatbetegségek elfojtására szolgáló, a m. kir. földművelésügyi miniszter által az országba behozatalra vagy az azon átvitelre és az országból kivitelre kerülő állatok, állati nyerstermények és állatbetegségek elhurcolására alkalmas tárgyak kezelésére vonatkozólag megszabott forgalmi korlátozást vagy tilalmat, úgyszintén az, aki állategészségügyi érdekekből megszabott számbavétel, bejelentés, nyilvántartás vagy megjelölés tekintetében kiadott szabályt megszegi vagy kijátsza ;

2. aki közvágóhídi vagy közvágóhelyi kényszer alá utalt állatot az ott megszabott vizsgálat mellőzésével levágja vagy levágatja, úgyszintén az, aki az ott megszabott vizsgálat mellőzésével akár magán-, akár közfogyasztásra szánt húst felhasznál vagy forgalomba hoz ;

3. aki a közvágóhíd vagy közvágóhely hiányában megállapított magánvágóhídi (vágóhelyi) kényszer ellenére állatot levág vagy levágat ;

4. aki a vágóhídi berendezés, a húsvizsgálat, a levágásnál követendő eljárás, a húsok kezelése, ipari feldolgozása, árusítása és fuvarozása tárgyában kiadott hatósági rendelkezések megszegésével fogyasztásra alkalmatlan húst emberi fogyasztásra felhasznál, értékesít vagy forgalomba hoz ;

5. aki a földművelésügyi miniszter által kiadott rendelkezések megszegésével állati hullát vagy állati hullarészt, valamint az, aki az állati hulláknak vagy állati hullarészeknek feldolgozás útján foganatosított ártalmatlanná tétele eseteiben nyert terméket emberi fogyasztásra felhasznál, értékesít vagy forgalomba hoz ;

6. aki a beteg, valamint a betegségre gyanús állatok használata vagy leölése tekintetében keleti marhavész, lépfene, veszettség, takonykór és tenyészbénaság esetében meghatározott tilalmat megszegi vagy kijátsza ;

7. aki ragadós száj- és körömfájásban, juhhimlőben és tőgygümőkórban szenvedő állat tejét emberi fogyasztásra felhasználja, értékesíti vagy forgalomba hozza ;

8. aki lépfenében, veszettségben vagy takonykórban szenvedő állaton állatorvos nélkül gyógyító kísérletet vagy műtétet végez ;

9. aki lépfenében, veszettségben vagy takonykórban elhullott állatot állatorvos felügyelete nélkül felbont.

100. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki ennek a törvénynek 99. §-ában nem említett rendészeti szabályát vagy e törvény alapján kiadott rendelet ily szabályát megszegi vagy kijátsza.

Azt azonban, akinek a jelen §. 1. bekezdése alá eső cselekménye vagy mulasztása következtében emberre közvetlen veszély háramlott, vagy állat keleti marhavészbe, lépfenébe, veszettségbe, takonykórba, ragadós száj- és körömfájásba, szarvasmarhák ragadós tüdőlobjába, tenyészbénaságba vagy sertésvészbe esett, két hónapig terjedhető elzárással kell büntetni.

101. §. Azt, aki hús és hústermékek iparszerű eladásával foglalkozik, ha e törvény 99. §. 2—7. pontjában meghatározott kihágás miatt vagy sercegő üszök, bivalyvész, ivarszervi hólyagos kiütés és sertésorbánc esetében, a beteg állat használata, kezelése és forgalma tárgyában meghatározott tilalom megszegése vagy kijátszása miatt két éven belül ismételten elítéltek jogerősen, ipara folytatásától 2 évig terjedő időre el lehet tiltani.

*Az 1884 : XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról szóló 1922:
XII. törvénycikkben meghatározott kihágások.*

125. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

1. aki a tanonc alkalmazását az iparhatóságnál 3 nap alatt nem jelenti be ;

2. aki a tanonc által mulasztott tanidő pótlásának tartamát az iparhatóságnál 3 nap alatt nem jelenti be ;

3. aki a tanviszony megszűnését 8 nap alatt nem jelenti be.

126. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

1. aki az iparűzéshez vagy annak folytatásához, változásához a törvényben megállapított köteleességeket nem teljesíti vagy megszegi a felállított tilalmakat ;

2. az a kéményseprő, aki kerületén kívül végez szakmunkát.

127. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

1. aki a törvény rendelkezései ellenére valamely ipart megkezd vagy önállóan űz ;

2. aki a törvény rendelkezései ellenére fióküzletet nyit ;

3. aki iparűzési jogának elvonása vagy megszűnése után iparát folytatja ;

4. aki a hatóság által megállapított vagy láttamozott árat üzletében nem függeszti ki vagy azoknál magasabbat számít fel vagy szed be.

128. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

1. aki ipari üzletében 14 évesnél fiatalabb gyermeket foglalkoztat ;

2. aki tanoncot tanoncszerződés, illetve szülői nyilatkozat nélkül tart ;

3. aki képesítés vagy üzletvezető alkalmazása nélkül vagy akkor tart tanoncot, amikor attól el van tiltva ;

4. aki a tanonccal szemben fennálló törvényes kötelességei ellen vét ;

5. aki a képesítéshez kötött iparban gyermeket vagy fiatalkorút tanoncszerződés nélkül alkalmaz ;

6. az a nőtlen, özvegy vagy elvált iparos, aki nőtanoncnak lakást vagy ellátást ad.

A régi ipartörvény hatályban tartott büntető rendelkezései.

156. §. Pénzbüntetéssel büntetendő, aki árszabályok által korlátozott üzletek gyakorlásánál a hatóság által megszabott díjknál magasabbakat szed.

157. §. Pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki a törvénynek a segédek és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velük való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja vagy a segédszemélyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti ;

- b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét árucikkekben szolgáltatja ki vagy más szabályellenes eljárással a munkásokat károsítja ;
- c) azon iparos vagy gyáros, ki segédet kellő igazolás nélkül fogad fel ;
- d) aki cégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat használ, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek.

158. §. Pénzbüntetésben elmarasztalendő :

- a) aki telepengedélyhez kötött üzlettelepet felállít, mielőtt a megkívántató jogerejű engedélyt megnyerte volna ;
- b) aki ilyen üzlettelepét hatósági engedély nélkül átalakítja, vagy pedig az engedélyező okmányban megállapított feltételeknek meg nem felel ;
- c) aki vételadás eseteiben igazolvány nélkül kezdi meg az árusítást, vagy az erről szóló könyveket hanyagul vagy épen nem vezeti ;
- d) aki sütő-, mészáros- vagy kéményseprőiparüzletét bejelentés nélkül félbeszakítja vagy pedig az abban hagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja, vagy azt ebbeli köteletségének kijátszására szolgáló módon folytatja.

159. §. Azon segédet vagy gyári munkást, ki munkájából jogtalanul kilép, az iparhatóság visszahozathatja, kötelessége teljesítésére szoríthatja, sőt ezen felül még pénzbüntetéssel büntetheti.

164. §. Aki terheesebb munkafeltételek megszüntetésére vagy magasabb munkabér kicsikarására irányuló összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából, a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza vagy akadályozni törekszik : amennyiben a büntetőtörvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna : 30 napig terjedő elzárással büntethető.

Az ipari kihágásoknál különleges mellékbüntetés gyanánt szerepelhet még az iparúzó jognak, valamint a tanonctartó jognak elvonása, a telepengedélyhez kötött üzlettelep megszüntetése, végre a gyermekek és fiatalok foglalkoztatásától való eltiltás.

A sütőipari munkának szabályozásáról szóló 1923 : XV. törvénycikkben meghatározott kihágások.

15. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az az iparos (megbízottja), aki az éjjel engedély nélkül is jogosan végzett munkát vagy a napi munkaidőnek a törvényben megengedett meghosszabbítását vagy az alkalmazottnak e törvényben megengedett éjjeli foglalkoztatását az elrendelt módon nem jelenti be.

E kihágás büntetése 15 napig terjedhető elzárás, ha azt oly egyén követte el, aki ily kihágás miatt már meg volt büntetve s büntetésének kiállása óta még nem telt el 2 év.

16. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az az iparos (megbízottja).

a) aki a törvényben vagy a törvény alapján kibocsátott rendeletben az üzem szünetelésére vonatkozólag megállapított rendelkezést megszegi vagy az előállított süteményeket oly időben, amidőn az elszállítás tilos, az előállítás színhelyéről elszállítja ;

b) aki a foglalkoztatásra nézve törvényesen megállapított alsó korhatárnál fiatalabb személyt, avagy aki 18 évesnél fiatalabb személyt egészségének és testi alkalmasságának igazolására elrendelt orvosi bizonyítvány nélkül foglalkoztat ;

c) aki az üzem berendezésére, az előállítással, kihordással és árusítással kapcsolatos közegészségügyi követelményekre, valamint az alkalmazottak egészségének és erkölcsének megóvására vonatkozólag törvényesen megállapított rendelkezéseket megszegi ;

d) aki az alkalmazottak foglalkoztatásának, pihenőidejének vagy munkaközi szüneteinek beosztására vagy tartamára nézve megállapított rendelkezések valamelyikét megszegi vagy az alkalmazottak éjjeli foglalkoztatásával kapcsolatosan megszübszabott feltételeket nem tartja meg.

A büntetés 15 napig tartó elzárás, ha oly egyén követte el, aki ily kihágás miatt már meg volt büntetve és büntetése kiállása óta még nem telt el 2 év.

Az iparban, valamint némely más vállalatban foglalkoztatott gyermekek, fiatalok és nők védelméről alkotott 1928: V. törvénycikkben meghatározott kihágások.

34. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó (megbízottja) :

a) aki a tényleges napi munkaidő tartamára vagy a napi munkaszakon belül nyújtott szüneteknek vagy a napi munkaszak után egyhuzamban nyújtandó szünetnek vagy a heti munkaszünetnek beosztására és tartamára nézve a munkaidőrend rendelkezéseitől hatósági felhatalmazás nélkül a munkások hátrányára eltér ;

b) aki a munkaidőrendnek vagy az ettől eltérésre adott hatósági engedélynek vagy a munkafeltételekre vonatkozó hirdetménynek tartalmára, kifüggesztésére a törvényesen megállapított rendelkezéseket megszegi ;

c) aki a munkadíj írásos elszámolására vagy a bérkönyv (bérlap) tartalmára és használatára vonatkozó törvényes rendelkezéseket megszegi ;

d) aki a foglalkoztatott nőkről, gyermekekről és fiatalokokról megfelelő jegyzéket nem vezet.

35. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó :

a) aki a napi munkának beosztására vagy a tényleges napi munkaidőnek tartamára vagy a munkaközi szüneteknek vagy a napi munkaszak után egyhuzamban nyújtandó szünetnek beosztására és tartamára megsabott rendelkezéseket megszegi ;

b) aki a gyermek, fiatalok vagy nő munkája díjazásának módja és mérve vagy a munkával reájuk hárított költségek vagy a munkaadó részéről nekik juttatott szolgáltatások tekintetében megállapított törvényes rendelkezéseket megszegi.

A büntetés 5 napig terjedhető elzárás, ha azt olyan egyén követte el, aki ily kihágás miatt már büntetve volt s a büntetés kiállása óta még nem telt el 2 év.

36. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó :

a) aki a foglalkoztatásra megállapított alsó korhatárnál fiatalabb gyermeket foglalkoztat ;

b) aki a foglalkoztatásnak a gyermek, a fiatalok vagy a nő testi alkalmassága vagy ennek orvosi igazolása tekintetében megállapított valamely feltételét nem tartja meg, vagy oly üzemben, helyiségben, vagy oly munkával, amelyben, illetőleg amellyel az tilos, gyermeket, fiatalokot vagy nőt, vagy végül a szülést követő oly időben, amelyben az tilos, nőt foglalkoztat avagy a szülés előtt álló nőt kérelmére a munka alól nem menti fel ;

c) aki a gyermekek, fiatalok és nők testi épségének vagy erkölcsének megóvása érdekében az üzem berendezésére, a munka végzésére, bizonyos anyagok használatának mellőzésére nézve megállapított törvényes rendelkezéseket megszegi ;

d) aki a gyermekeknek fiataloknak vagy nőknek bizonyos üzemekben, bizonyos helyiségekben, bizonyos munkákkal vagy műveletekkel, ezek közt a megengedettnél súlyosabb teherrel való foglalkoztatásának eltiltására, vagy e foglalkoztatás feltételeire vonatkozó törvényes rendelkezéseket megszegi ;

e) aki az élelmezés vagy lakás tekintetében törvényesen megállapított kötelezéseit megszegi.

A büntetés 15 napig terjedhető elzárás, ha azt olyan egyén követte el, aki ilyen kihágás miatt már büntetve volt s büntetése kiállása óta még nem telt el 2 év.

Az egyes mezőgazdasági termények és termékek, valamint állatok és állati termékek állami ellenőrzőjeggyel ellátásáról alkotott 1931 : II. t.-c.-be ütköző kihágások.

8. §. Aki gondatlanságból a földművelésügyi miniszter rendelkezése nélkül állami ellenőrzőjegyet készít, készített, forgalomba hoz vagy használ, avagy a földművelésügyi miniszter rendelkezése alapján készült állami ellenőrzőjegyet meghamisítja vagy egyébként jogtalanul használja, így különösen az állami ellenőrzőjegy kötelező használata tekintetében kiadott rendelkezés ellenére az állami ellenőrzőjegy használatát elmulasztja : kihágás miatt két hónapi elzárással büntetendő.

Ha az áru minőségi foka számszerűleg vagy az összetétel meghatározásával nincs megjelölve, az állami ellenőrzőjegy használatára adott engedély feltételeiben, az áru minőségére vonatkozó feltételek meg nem tartása miatt bűnvádi eljárást csak abban az esetben lehet indítani, ha ezt a földművelésügyi miniszter közérdekből szükségesnek tartja.

9. §. Aki áruját nem abból a célból, hogy azt állami ellenőrzőjeggyel ellátottnak tartsák vagy gondatlanságból az állami ellenőrzőjeggyel össze téveszthető jelzéssel hozza forgalomba — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

17. §. Az e törvénybe ütköző bűncselekmények e törvény értelmében büntetendők akkor is, ha külföldön követték el.

Az ipari és mezőgazdasági kiállításokról és árumintavásárokról szóló 1933 : XXI. t.-c.-be ütköző kihágások.

20. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki a 4. §-ban megszabott engedély nélkül kiállítást vagy árumintavásárt rendez ;

2. aki a 4. §-ban megjelölt kiállítást vagy árumintavásárt az engedélyben (11. §.) foglalt elnevezéstől eltérő elnevezéssel, az engedélyben megállapított időtartam túllépésével vagy az engedélyben megszabott feltételek megszegésével rendez ;

3. aki kitüntetés adományozásáért díjat vagy más ellenszolgáltatást elfogad (7. §.) ;

4. aki a 4. §-ban megjelölt kiállítás vagy árumintavásár jóváhagyott szabályzatában (11. §.) foglalt rendészeti rendelkezéseket meg nem tartja ;

5. aki kiállításon vagy árumintavásáron anélkül, hogy az illetékes hatóság az árusításra engedélyt adott volna, vagy az engedélyben megállapított keretek túllépésével közvetlen fogyasztók részére árusít (9. §.);

6. aki valamely engedélyezett kiállításnak kitüntetését jogosulatlanul vagy a kiállítás megnevezése nélkül használja (15. §.);

A védjegyek oltalmáról szóló 1890 : II. törvénycikkbe ütköző kihágások.

31. §. Ha a kereskedelemügyi miniszter a 6. §. alapján bizonyos árunemekre elrendeli, hogy azok forgalomba bocsátásuk előtt az általa meghatározott módon belajstromozott védjeggyel láttassanak el: az, aki ezen rendeletet megszegi, kihágást követ el és az 1884. évi XVII. t.-c. 157. §. d) pontjának megfelelőleg pénzbüntetéssel büntetendő és azonkívül az illető áruk mindenkor elkobzandók.

A bíraskodásra az 1884. évi XVII. t.-c. 166. §-ában meghatározott iparhatóságok illetékesek, amelyek a hozzájuk utalt iparkihágási ügyekben előírt eljárást követik.

A kézi lővfegyvereknek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891 : XXXIV. t.-c.-ben foglalt kihágások.

5. §. A fegyverkészítők vagy kereskedők, valamint ezek alkalmazottjai, amennyiben az ezen törvény 1. és 2. §-ában előírt bélyeggel el nem látott kézi lőfegyvereket árusítanak, szállítanak, vagy árusításra készen tartanak : kihágást követnek el s az 1884. évi XVII. t.-c.-ben megállapított iparhatóságok által s az ott megállapított eljárás szerint pénzbüntetéssel büntetendők. A fegyverek ez esetben hivatalból megvizsgálandók.

Amennyiben a használatra kielégítőeknek találtattak, a fegyverek az illetőknek visszaadandók, ellenkező esetben a fegyverek elkobzandók és használhatatlanná teendők.

6. §. Az 1879 : XL. t.-c. 35. §-a a jelen törvény 5. §-ában körülírt kihágásokra nem terjed ki.

A csomagokban árult cikkek mennyiség tartalmának helyes megjelöléséről alkotott 1893 : XXXIV. t.-c.-be ütköző kihágások.

4. §. Aki a jelen törvény 1. §-ában megállapított kötelezettség ellen vét s az árukat mennyiségileg nem a valósághoz híven és a nem a törvényes mértékben jelöli meg, vagy aki oly árukat, amelyekre nézve a jelen törvény 2. §-a alapján kibocsátott miniszteri rendeletben elrendelt megjelölés kötelezettsége forog fenn, a kötelezett megjelölés nélkül vagy szabályellenes megjelöléssel közvetlenül a fogyasztó közönségnek belföldön elad vagy

ennek részére eladásra készletben tart — amennyiben ténye súlyosabb beszámítás alá nem esik — kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

Szabályellenes megjelölést használ az is és az ezen §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő, ki az árun vagy burkolatán oly felírást alkalmaz, mely alkalmas arra, hogy a közönséget az abban foglalt mennyiség iránt tévedésbe ejtse.

5. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és a jelen törvény szerint pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha az utolsó büntetése kiállása óta két év nem telt el, egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, ki, habár szabályszerű megjelöléssel ellátott, oly árucsomagokat bocsát közvetlenül a fogyasztó közönségnek belföldön áruba, melyekről tudta vagy rendes kereskedői gondosság mellett tudnia kellett, hogy az azokon feljegyzett mennyiség a feltüntetett tartalomnak meg nem felel.

6. §. Oly áruknál, melyek természetes minőségüknél fogva a rendes kereskedői gondosság alkalmazása dacára, hosszabb fekvés által súlyban vagy mértékben rendszerint veszteséget szenvednek, ily apadás kihágás tényálladékát nem képezheti.

Arra nézve, hogy az apadás ily módon bekövetkezettnek tekintendő-e, kétség esetén szakértők hallgatandók meg.

7. §. A jelen törvényben meghatározott kihágások tárgyát képező árukészlet elkobozható.

Az üzleti záróráról szóló 1913 : XXXVI. t.-c.-ben foglalt kihágások.

10. §. Kihágást követ el s amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, aki az e törvény 1—6. §-ainak, valamint a törvény alapján kiadott hatósági rendeleteknek és a törvény 8. §-a alapján alkotott szabályrendeleteknek az üzlet nyitására és zárására, az alkalmazottak munka- és pihenőidejére, valamint az iparhatóságnál való bejelentésekre vonatkozó rendelkezéseit nem tartja meg.

Az e §-ban megállapított kihágások eseteiben az 1884 : XVII. t.-c.-ben megállapított kihágások elbírálására hivatott hatóságok járnak el.

Az 1884 : XVII. t.-c. 50. §-ának a megrendelések gyűjtésére vonatkozó rendelkezései módosításáról szóló 1900 : XXV. t.-c.-be ütköző kihágások.

A törvény 1. §-a szerint, valamint a belföldi, úgy a külföldi iparosok, kereskedők vagy ezek megbízottai, az iparos vagy kereskedő lakhelyén kívül — mintával vagy minta nélkül megrendelések gyűjtése végett csak olyan iparosokat vagy kereskedőket kereshetnek fel, akik üzletkörökben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak.

4. §. Aki a jelen törvény 1. §-a első bekezdésében foglalt valamely rendelkezést megszeg, kihágást követ el és ezért az 1884. évi XVII. t.-c. VII. fejezetében említett iparhatóságok által egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő. Elítélés esetén a minták elkobzandók. Ismételten az illető megrendelések megengedett gyűjtésétől is egy évre eltiltható.

A jelen törvény 1. §-ában foglalt tilalom ellenére létrejött ügylet a megrendelővel szemben hatálytalan.

A mértékekről, ezek használatáról és ellenőrzéséről szóló 1907 : V. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

32. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb becsapítás alá nem esik, pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt el, 8 napig terjedhető elzárással büntetendő az :

a) aki a közforgalomban a jelen törvény I. fejezete értelmében meg nem engedett mértéket vagy mérőeszközt használ ;

b) aki oly mértéket vagy mérőeszközt, amely a jelen törvény értelmében hitelesítendő vagy időszakos hitelesítés kötelezettség alá esett, szabályszerű hitelesítés, illetve az időszakos hitelesítés nélkül forgalomba bocsát vagy a közforgalomban használ, vagy ilyen mértéket, illetőleg mérőeszközt ipariüzletében, raktárában, boltjában, habár használatlanul, de az első hitelesítés bélyegével el nem látva, eladásra készen tart ;

c) aki vendéglőben, korcsmában, kávéházban vagy más nyilvános helyiségben bort, sört vagy egyéb szeszes italokat a jelen törvény 28. §-a rendelkezéseinek meg nem felelő palackokban vagy ivóedényekben szolgáltat ki fogyasztásra ;

d) aki a 24. §-ban meghatározott kivételes eseteken kívül szabályszerű jelzéssel el nem látott hordóban bort, sört vagy egyéb szeszes italokat forgalomba hoz.

33. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb becsapítás alá nem esik, pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt el, 4 napig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) aki bár hitelesített, de oly mértéket vagy mérőeszközt használ a közforgalomban, amelyről tudta vagy köteles gondosság mellett tudnia kellett volna, hogy az a törvényes követelményeknek nem felel meg ;

b) aki a jelen törvény 16. §-a utolsó bekezdésének rendelkezése ellenére az általa javított (módosított vagy igazított) mértéken vagy mérőeszközön levő hitelesítő bélyeget meg nem semmisíti ;

c) aki oly hordót, amelyben a bor vagy sör forgalomba kerül, olyan javításnak vet vagy vett alá, amely a hordó őrtartalmát a rendeletileg

megállapított hibahatárokon felül megváltoztatja és rajta az előző jelzés bélyegét meg nem semmisíti vagy meg nem semmisítteti.

34. §. Kihágást követ el és amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, pénzbüntetéssel büntetendő az a hordójelző, aki hordót tudva hamisan vagy anélkül lát el jelzéssel, hogy annak valóságos úrtartalmáról az előírt módon meggyőződött volna, vagy aki ily célra a jelző eszközöket és bélyegzőket másnak rendelkezésére bocsátja.

A vízjogról szóló 1885 : XXIII. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

184. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki a vízfolyásból hatóságilag meg nem állapított művek segélyével vizet elvezet (38. §.) ;

2. aki a 42. §. értelmében hatósági engedély alá eső munkálatokat hatósági engedély nélkül létesíti ;

3. aki az előtérben, nemkülönben a fakadó és szivárgó vizek ellen való védelemre szükséges területeken a szabályrendeletileg megállapított művelési módoktól eltér (49. §.) ;

4. aki az engedélyokiratban megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb vízszint meg nem tartja (52. §.) ;

5. aki a vízmosságok meggátlására elrendelt munkálatokat a kitűzött záros határidő alatt nem eszközli (55. §.) ;

6. aki a vízáradás ellen létesített védőművekre vonatkozó tilalmat áthágja ;

7. azon társulati közeg, ki a 147. és 148. §-okban előírt, az árvíz ellen való védekezésre vonatkozó értesítést elmulasztja.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év még nem mult el, egy hónapig terjedhető elzárás állapítandó meg.

E §. 1. pontját az 1913 : XVIII. t.-c. 29. §-a hatályon kívül helyezte és egyúttal e §-t még a következőkkel egészítette ki :

Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki a földművelésügyi miniszter megjelölte védőterületen belül, engedély nélkül fúrásokat eszközöl ;¹⁾

2. aki a törvény 1. §-ában említett valamely munkálatot (artézi fúrás, föld alatt készített vízgyűjtő) engedély nélkül foganatosít ;

3. aki közhasználatra szolgáló vízvezetékek vagy közhasználatra szolgáló kutak és források részére a törvény 4. §-ában megállapított védőterületen belül a hatóság által eltiltott munkálatot létesít vagy ily használatot gyakorol, továbbá aki a védőterületen belül engedélyhez kötött munkálatot vagy használatot engedély nélkül létesít vagy gyakorol ;

¹⁾ Ebben a vonatkozásban jelenleg az 1929 : XVI. t.-c. 31. §-a az irányadó.

4. aki engedélyezett vízhasználatát az engedélyokirat rendelkezései ellenére gyakorolja.

185. §. Pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki vizeket ártalmas anyagokkal megfertőztet (24. §.), amennyiben az súlyosabb beszámítás alá nem esik ;

2. aki szabadnak nyilvánított vízhasználatokat nem a kijelölt helyeken vagy nem a fennálló szabályok értelmében gyakorol ;

3. aki a medrek és kutak jókarbantartására megállapított kötelességet nem teljesíti ;

4. azon vízhasználatra jogosított, aki a hatóságilag megjelölt távolságig a medret, partot és töltéseket jókarban nem tartja (53. §.) ;

5. aki a 63. §. értelmében a terhére eső átjárókat, hidakat vagy át-ereszeket fel nem építi vagy jókarban nem tartja ;

6. azon part- és mederbirtokos, aki a 66. §-ban megállapított szolgáltatások gyakorlását meg nem engedi vagy akadályozza ;

7. aki a vízfolyásokra, medrekre, partokra, vízművekre és árvíz ellen létesített védőművekre a törvényben foglalt tilalmat áthágja és ellene vét ;

8. azon társulati közeg, aki az árvíztől mentesítő társulat igazgatójának, mérnökeinek stb. nevére és lakására vonatkozólag előírt bejelentést elmulasztja.

A mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szóló 1894 : XII. t.-c.-be ütköző kihágások.

93. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) aki gazdasági terményeket gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából vagy a mezőről lop vagy aki másnak földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja, amennyiben a dolog értéke *hatvan* pengőt meg nem halad. De ha ezen esetek valamelyikénél azon körülmények forognak fenn, melyeknél a lopás, tekintet nélkül a dolog értékére, a büntető törvénykönyv 336. §-a szerint büntettnek minősítetik : az eset büntetett képez akkor is, ha a lopott tárgy értéke a hatvan pengőt meg nem haladja, azon kivétellel, hogyha a gazdasági terményeknek az itt felsorolt helyekről való ellopása bemászás által bekerített helyekről vitetik véghez, mely esetek kihágást képeznek, ha a lopott dolog értéke hatvan pengőt meg nem halad ;

b) aki magán határ- és tilalmijeletet jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz, más helyre átesz, megrongál vagy kiás ;

c) aki a gazdasági terményeket, a fákat és a csemetéket vagy gyümölcsseit jogosulatlanul rongálja, levágja, kitördeli, legallyazza vagy kiássa, amennyiben az általa okozott kár hatvan pengőnél nem nagyobb.

Ezen esetekben az eljárás csak a károsult fél indítványára indítandó meg. A c) pont esetében az eljárás, ha a kihágás a köztereken vagy közutakon levő fákon és csemetéken követtetett el, hivatalból indítandó meg.

94. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) aki gazdasági célra szolgáló megfigyelő eszközöket, hatósági jeleket vagy mérnöki jelvényeket jogosulatlanul rongál, megsemmisít, elvisz vagy más helyre átesz, amennyiben az általa okozott kár hatvan pengőt meg nem halad ;

b) aki jogtalanul zálogol ;

c) aki jogos zálogolást megghiúsítani törekszik, amennyiben cselekménye a büntető törvénykönyv értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik;

d) aki mezei közös dűlőutat jogosulatlanul megszükkít, másfelé irányít, elszánt vagy megrongál ;

e) aki, bár tulajdonát képező, szabadban levő kórót, trágyát, tarlót, avart, nádast, tűzeget oly helyen meggyújt, hogy abból másnak kára származhat és azt felügyelet nélkül hagyja, vagy aki másnak hasonló tulajdonán gondatlanságból tüzesetet idéz elő ;

f) aki másnak területén jogosulatlanul legeltet ;

g) aki apaállatot tenyészigazolvány megszerzése nélkül, másoknak tenyésztési célokra átenged, vagy aki ily állatot másnemű állatokkal együtt a közös legelőre hajt ;

h) aki másnak földjén jogosulatlanul szekerez vagy azon marhát hajt ;

i) aki a vetésforgóra és legeltetésre nézve megállapított rendelkezéseket nem tartja meg ;

k) aki nem arankamentes lucerna- vagy lóheremagot termelés céljából forgalomba hoz ;

l) aki kendert vagy lent nem a hatóság által kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett áztat.

Az eljárás a b), e), f), h) esetekben a károsult fél indítványára, az a), c), d), g), i), k), l) esetekben pedig hivatalból indítandó meg.

95. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki idegen szántóföldről, rétről, legelőről, kertből, gyümölcsösből vagy szőlőből füvet, trágyázó vagy fűtőanyagot jogosulatlanul szed ;

b) aki állatokat felügyelet nélkül legeltet ;

c) aki a közös vagy községi legelőkön és oly határokon vagy határreszeken, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben legeltet ;

d) aki a közutakon, köztereken vagy utcákon levő szederfákról (*morus alba*) selyemtenyésztési célra a lombszedést jogtalanul megakadályozza vagy a lombot megfertőztetés által selyemtenyésztési célra használhatatlanná teszi ;

e) aki szántóföldön hátrahagyott mezőgazdasági eszközöket jogosulatlanul használ ;

f) aki idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár és onnét az illető felhívása folytán el nem távozik vagy aki tilalmi jelzéssel ellátott idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár, amennyiben cselekménye a büntetőtörvény 421. §-a értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik ;

g) aki másnak művelés alá vett földeire állatokat gondatlanságból bemenni enged vagy betiltott mezei utat használ ;

h) aki jogosulatlanul tarlóz vagy böngész ;

i) aki másnak földjére jogosulatlanul trágyát, csontot, döglött állatot, követ, cserepet és szemetet visz, illetőleg elás ; avagy ha másnak földjén gödröt ás, vásznat fehérit, ruhát szárít vagy kendert áztat ;

k) aki a káros állatokat, illetőleg növényeket a hatóság figyelmeztetése dacára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja ;

l) aki a homok-, agyag-, kő-, mész- és egyéb gödröket vagy kutakat bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja ;

m) aki parancsoló szükség nélkül a rábízott állatokat kellő felügyelet nélkül hagyja ;

n) aki az utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat és más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit ;

o) aki a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fészkeit és tojásait, fiait elszedi vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza ;

p) aki a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti ;

r) aki saját területén bárminemű döglött állatot tudva elásatlanul hagy vagy bármely területen elásott döglött állatot jogosulatlanul kiás.

Az eljárás az a), e), f), g), h), i) és n) pontok alatti esetekben a károsult fél indítványára, a b), c), d), k), l), m), o), p) és r) pontok alatti esetekben hivatalból indítandó meg.

96. §. Amennyiben a jelen törvény 78. §-ában foglalt intézkedés szerint a szolgálatból elbocsátott vagy kilépő mezőőr esküjének letételéről tanuszkodó bizonyítványát és szolgálati jelvényét legkésőbbben a szolgálatból való eltávózása előtti napon, a községi elöljáróságnak át nem adná : kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

A munkaadók és a mezőgazdasági munkások jogviszonyának szabályozásáról szóló 1898 : II. törvénycikkbe ütköző kihágások.

58. §. Kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkaadó :

a) aki a munkásnak vagy napszámosnak a munkahelyről való jogtalan eltávózása jogcímén a főszolgabíró, a megyei város tanácsa vagy a

kerületi előjáró útján a munkást vagy napszámost törvényes alap nélkül a munkahelyre kivezetteti ;

b) aki a munkások és napszámosok munkabérét, élelmezési járandóságát szeszes italokkal vagy árucikkal egészben vagy részben megváltja, bármínemű utalvánnyal fizet, a munkásokat vagy napszámosokat arra kötelezi, hogy élelmi-, élvezeti-, ruházati cikkeiket a munkaadónál vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolják, a munkásoknak és napszámosoknak adott előleg után kamatot szed, az előleg értékéről váltót vesz, a természetbiztosítás díját a munkások és napszámosok béréből levonja.

Ugyanezzel a büntetéssel büntetendő az a gazdasági alkalmazott, aki a munkásoktól felfogadásukért magának anyagi előnyt köt ki vagy ilyen előnyöket elfogad.

59. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, aki — igazolványos munkással szemben — a munkaadó kötelességeire vonatkozólag a szerződés felbontását az ok megjelölése nélkül az igazolványba nem jegyzi be, aki a munkaszerződést jogos okból felbontván, a munkás megszolgált munkabérét készpénzben az illetékes hatóságnál 3 napon belül letétbe nem helyezi ; aki egy vagy több munkással szemben a munkaszerződést jogosan felbontván, az egyetemlegesen szerződött többi munkás részéről 48 óra alatt ajánlott munkabíró és megbízható helyettes munkást nem fogadja el.

60. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó (vagy intézkedésre jogosult megbízottja), aki a munkások által a szerződés teljesítésének és a munkaadó esetleges kárának biztosítása végett a munkások által adott készpénzbeli, avagy telekkönyvi biztosíték kezelésére vonatkozó szabályokat megszegi ; aki a gazdasági munkaszerződést láttamozás végett nem mutatja be a községi előjáróságnak, a szerződés megkötését az igazolványos munkások igazolványába nem jegyzi be, a szerződés egyik példányát a munkásoknak nem adja ki ; aki a megkötött munkaszerződést egyoldalúlag jogos ok nélkül felbontja ; aki a munkások okozta kár címén a munkás holmijának vagy munkabérének visszatartása kérdésében az illetékes hatóság előtt az eljárást 3 nap alatt meg nem indítva önkényesen jár el ; aki a szerződésnek a munkás által történt felbontásakor a neki járó munkabér kifizetésében megszegi a fennálló szabályokat ; aki a munkásoknak a termés hányadrészében kikötött munkabérét a kikötés ellenére szolgáltatja ki, ha a munkások létszámában az ő akarata folytán történt változás ; aki a munkaszerződésben vállalt kötelezettségeit általában nem teljesíti, ha a munkaszerződésben a munka megkezdésének időpontját nem határozták meg, a munkásokhoz a munka megkezdése végett kellő időben felhívást nem intéz ; aki a munkaközben megbetegedett idegen községbeli munkás gyógykezeléséről és ellátásáról 8 napig nem gondoskodik s ha a betegség 8 napnál tovább tart, a községi előjáróságot nem értesíti intéz-

kedés végett ; aki a szerződésben kikötött élelmezést vagy élelmező járandóságot a munkásnak ki nem szolgáltatja, ha a munka az időjárás miatt szünetel ; aki a munkással szemben kárkövetelésen kívül visszatartó jogot gyakorol ; aki a napszámos munkás-igazolványát elvesztvén, másolat kiállítása végett nem intézkedik saját költségén ; aki a munkanap tartamát a napszámos rovására határozza meg ; aki a napszámossal kötött munkaszerződést jogosulatlanul megszegi ; aki a napszámossal szemben a munkát megakasztó körülmény esetén egy hét eltelte előtt lép vissza a szerződéstől ; aki a napszámossal szemben visszatartó jogot gyakorolván, ennek tiltakozása után kárkövetelésének hatósági megállapítása végett 3 napon belül nem intézkedik.

61. §. Kihágást követ el és 15 napig terjedhető eljárással büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki :

a) aki nem cseléd minőségben igazolvány nélkül gazdasági munka teljesítésére szerződik és aki munkás-igazolványát megfelelő bejegyzés végett a munkaadónak nem adja át ;

b) egy időre több munkaadóhoz szegődik el.

Ily esetben a munkás vagy napszámos azzal a munkaadóval köteles szerződést teljesíteni, akivel először szerződött, a többi munkaadónak kártérítéssel tartozik, kivéve, ha ezek a munkaadók az előző szerződéséről tudva kötöttek vele szerződést.

62. §. Kihágást követ el és 60 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki :

a) a munkahelyen önként meg nem jelenik, vagy ott önként megjelenvén, avagy oda kivezettetvén, a munkát meg nem kezdi, szakadatlanul nem folytatja vagy a munkaadó nyilvánvaló megkárosítása céljából illetőleg azért, hogy a szerződéstől felmentését vagy a bérfizetés megjavítását ilymódon csikarja ki, szándékosan rosszul teljesíti ;

b) a munka helyén a szerződés ellenére munkaeszközök vagy segédmunkások nélkül jelenik meg.

63. §. Kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkás és napszámos, aki a törvénynek a munkás és napszámos kötelességeire vonatkozó egyéb rendelkezéseit, tilalmait megszegi.

64. §. Kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő :

a) aki más által elszegődtetett munkást vagy napszámost azon időtartam alatt, melyben annak más munkaadóval kötött szerződését kellene teljesítenie, e körülményt tudva, felfogad vagy előnyösebb ígéretek által munkaadójától elcsábítani törekszik ;

b) aki munkásigazolványt zálogba vesz vagy arra hitelez.

65. §. Nem bírnak hatállyal sem azon összebeszélések, melyekkel a munkások azt célozzák, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat

magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük előnyöket csikarnak ki, sem azon egyezmények, amelyek által azoknak, akik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, támogatása, azoknak pedig, akik az összebeszéléssel szakítanak, megkárosítása céloztatik.

Kihágást követ el s 60 napig terjedhető elzárással büntetendő az, aki

a) az ily összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a munkásokat, napszámosokat, cselédeket szabad akaratuk érvényesítésében akadályozza vagy akadályozni törekszik;

b) ily összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a szerződött munkások között álhíreket terjeszt, pénzt gyűjt, a szerződött munkásokkal összejövetelt tart, ily összejövetel céjaira helyiségét átengedi s ily összejövetelben részt vesz.

66. §. Kihágást követ el és 60 napig terjedhető elzárással és 400 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki

a) a gazdasági munkásokat, napszámosokat arra ösztönzi, hogy munkásigazolványt ne szerezzenek, a szerződéskötésnél a megszabott alakszerűségek megtartásától tartózkodjanak, a bármely módon létrejött szerződést ne teljesítsék;

b) az elszerződött vagy elszerződésre hajlandó munkást, napszámost, cselédet ezért fenyegeti, szóval vagy tettel bántalmazza;

c) a szerződésszegő munkást, napszámost, cselédet nyilvánosan feldicséri vagy annak javára adományt gyűjt.

Ugyanezen büntetés alá esnek azok is, akik azon helyeken, ahol a munkások dolgoznak, a munkaadó vagy megbízottja lakása s illetőleg tartózkodási helye előtt összecsoportosulnak a végett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák vagy pedig a munkásokat a munka elhagyására bírják.

67. §. A 60., 62. és 63. §§-okba és a 64. §. a) pontjába ütköző kihágások miatt az eljárás csak a sértett fél indítványára teendő folyamatba. A magánindítvány az ítélet kihirdetése előtt visszavonható (B. T. K. 112., 115. és 116. §§. 1. bekezdés).

A mezőgazdasági munkások munkaereje jogosulatlan kihasználásának megátolásáról szóló 1923 : XXV. t.-c.-be ütköző kihágások.

8. §. 3. bekezdés. Az a tag, aki a gazdasági munkabérmegállapító, bizottság ülésén szabályszerű meghívás ellenére igazolatlanul nem vett részt — úgyszintén az a munkaadó (gazda), aki alkalmazottját tagsági kötelezettségének teljesítésében kellő indok nélkül megakadályozza — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

11. §. Az a munkaadó, aki a végérvényesen megállapított legkisebb munkabérek közhírré tétele után a megállapított legkisebb munkabérnél kevesebért szerződött munkást (napszámost) vagy kevesebbet fizet a munkásnak (napszámosnak), — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá, különösen az 1920 : XV. t.-c. rendelkezése alá nem esik — kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

12. §. A büntető törvények alkalmazása szempontjából a gazdasági munkabérmegállapító-bizottság hatóság (1914 : XL. t.-c. 1. §. 1. bek.); a bizottság elnöke és tagjai ebben a működésükben közhivatalnokok (1878 : V. t.-c. 461. §.).

A vízimunkálatoknál, az út- és vasútépítésnél alkalmazott napszámosokról és munkásokról szóló 1899 : XL. t.-c.-be ütköző kihágások.

31. §. Amennyiben ez a törvény ellenkező rendelkezéseket nem tartalmaz, az 1898 : II. t.-c. 65. és 66. §-a a jelen törvény hatálya alá tartozó munkásokra és napszámosokra is kiterjednek.

32. §. Kihágást követ el és 8 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkaadó (megbízott), aki, ha a munkabért teljesített munka mennyisége szerint kell fizetni, a hosszúsági és szélességi méréseknél hiteles mérőszalagot, egyéb méréseknél pedig a megfelelő, szokásos mértéket és eszközöket nem használja ; aki a hosszúsági és szélességi méretek felvételét nem deciméternyi, a mélységiekét nem centiméternyi pontossággal eszközli ; aki a felmért teljesítmény után a munkabért nem fillérig számítja és fizeti ki ; aki a munkással szemben kárkövetelésen kívül gyakorol visszaható jogot s ha ezt kárkövetelés miatt teszi, a hatósági eljárást 3 napon belül nem indítja meg ; aki a munkások munkabérét szeszes italokkal vagy árucikkokkal egészben vagy részben megváltja, utalvánnyal, bárcával, jeggyel fizeti, abból bárki követelésére valamit levon, valamint a munkásokat arra kötelezi, hogy élelmi-, élvezeti- vagy ruházati cikkeiket, eszközeiket a munkaadónál vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolják, végül a munkásoknak adott előleg, kölcsön vagy fuvar költség után kamatot szed vagy ezek értékéről váltót vesz ; aki a munkahelyen megbetegedett munkást, akkor is, ha a szerződést vele szemben felbontotta, legalább nyolc napon át nem gyógykezelési és annak ellátásáról nem gondoskodik és ha a betegség nyolc napnál tovább tart, a községi előjáráságot intézkedés végett nem értesíti.

Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó (megbízott), aki :

a) a munkások egyetemleges kötelezettségét állapítja meg, jöllehet a munkások nem közös munkabéren dolgoznak és nem közös munkára vállalkoznak ; aki fuvar költség, előleg vagy kölcsön címen többet ad a munkásnak, mint amennyit ez a szerződésben meghatározott munkabér mellett

két hét alatt valószínűleg megkereshet; aki a szerződés létrejöttéről és a megállapodásokról a munkásnak vagy megbízottjainak a megegyezés helyén írásos feljegyzést át nem ad vagy a szerződést 2 tanu vagy egy hivatalos tanu előtt írásba nem foglalja, kivéve, ha a szerződés a munkások lakhelyén teljesítendő vagy a munkához tíznél kevesebb munkás kell; aki az egy példányban kiállított munkaszerződést három nap alatt be nem terjeszti a közigazgatási hatósághoz, vagy ha a szerződést két példányban állították ki, az egyiket a munkások megbízottjának ki nem adja; aki a munkást igazolványának átadására a munkabér kijelölése előtt kényszeríti; aki a szerződést bármely, a munkások jogait és érdekeit érintő vonatkozásában megszegi; ha a munkáltatási viszonyok megváltoztatásával az új megegyezést meg nem tartja; aki egy vagy több munkással szemben felmerült szerződést bontó okot önkényesen a többi munkásra is kiterjeszti;

b) aki munkásigazolvány (útlevél, hatósági igazoló okmány) nélkül munkást alkalmaz, kivéve az erőhatalom (vis major) esetét.

33. §. Kihágást követ el és 8 napig terjedhető elzárással büntetendő:

a) a munkaadónak az a megbízottja, aki magának a munkásoktól szerződtesükért anyagi előnyöket köt ki, vagy ilyen előnyöket elfogad;

b) aki a munkásokat a munka minősége, a bérteltételek, a kereseti viszonyok felől a valóságnak meg nem felelő közlések- vagy alaptalan ígéretekkel szándékosan megtéveszti;

c) az a vállalkozó vagy megbízott, aki munkások felfogadása végett valamely községben megjelenik, a község elöljáróságánál azonnal nem jelentkezik s mint megbízott, meghatalmazását fel nem mutatja;

d) aki más által felfogadott munkást vagy napszámost, e körülményt tudva, ugyanegy időre felfogad, vagy munkaadójától elcsábít.

34. §. Kihágást követ el s 8 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki ugyanegy időre két vagy több munkaadóhoz szerződik el. Ily esetben a munkás vagy napszámos azzal a munkaadóval szemben köteles a szerződést teljesíteni, akivel először szerződött, a többi munkaadónak kártérítéssel tartozik, kivéven, ha azok az előző szerződésről tudva, kötöttek vele szerződést.

Kihágást követ el s pénzbüntetéssel büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki:

a) munkásigazolvány (útlevél, hatósági igazoló okmány) nélkül szerződik;

b) aki törvényen és szerződésen alapuló kötelezettségét nem teljesíti, vagy újabb egyezkedés szükségessé válván, a szerződéstől jogosan lép ugyan vissza, de a munkaadó által adott fuvar költséget, előleget eltávoztatása előtt nem téríti meg, vagy nem dolgozza le, aki a szerződést jogos ok nélkül felbontja.

35. §. A kihágási eljárás ennek a törvénynek a 32. §. a), a 33. §. a), b), d), továbbá a 34. §. első bekezdésében és b) pontjában megállapított kihágások esetében csak a sértett fél indítványára tehető folyamatba.

A gazdasági munkavállalkozókról és segédmunkásokról szóló 1899 : XLII. törvénycikkbe ütköző kihágások.

7. §. A cséplőgépvállalkozó és a csépléshez általa felfogadott gazdasági munkások között a szerződést szóval vagy írásban két tanu előtt kell megkötni.

A földművelésügyi miniszter a közigazgatási bizottság előterjesztésére egyes törvényhatóságok területére kiterjedő hatállyal elrendelheti, hogy a szerződést a cséplőgépvállalkozó és a munkások között a községi elöljáróság előtt kell megkötni.

Az a cséplőgépvállalkozó, aki a jelen §. első vagy második bekezdésében meghatározott alakszerűségek mellőzésével alkalmaz gazdasági munkásokat, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

11. §. Az, aki mint vállalkozó másnak gazdaságában teljesítendő gazdasági munkára munkásokat kíván szerződtetni, a munkásokkal a szerződést a községi elöljáróság előtt köteles megkötni.

Az a munkavállalkozó, aki ilyen szerződés nélkül alkalmaz munkásokat, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

18. §. 1. bekezdés. Amennyiben ez a törvény ellenkező intézkedést nem tartalmaz, a hatálya alá tartozó ügyekben az 1898 : II. t.-c. rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

Az erdőmunkásokról szóló 1900 : XXVIII. t.-c.-be ütköző kihágások.

40. §. Amennyiben ez a törvény ellenkező rendelkezéseket nem tartalmaz, az 1879 : XL. t.-c. általános határozatai a jelen törvény által megállapított kihágási ügyekben is alkalmazandók. Az 1898 : II. t.-c. 65., 66. §-ai a jelen törvény hatálya alá tartozó munkásokra és napszámosokra is kiterjednek.

41. §. Kihágást követ el és 8 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkaadó (megbízott), aki a teljesített munka mérésénél nem a megfelelő szokásos hiteles mértékeket és eszközöket használja, a munkabért nem fillérig számítja és fizeti ki; aki más címen, mint kártérítés címén visszatartja a munkás munkabérét, egyéb járandóságát és ingóságát; ha pedig a munkás jogos visszatartás esetén a visszatartásban meg nem nyugszik, kárkövetelésének megállapítása végett 3 nap alatt nem fordul a közigazgatási hatósághoz; aki a munkások vagy napszámosok munkabérét szesz italokkal vagy árucikkkel egészben vagy részben megváltja, abból bárki követelésének fedezésére bármit levon, a munkásokat vagy napszámosokat arra kötelezi, hogy élelmi-, élvezeti vagy ruházati cikkeiket, eszközeiket a munkaadónál, vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolják, valamint a nekik adott előleg, kölcsön vagy fuvar költség után kamatot szed, vagy ezek értékéről váltót vesz; aki a munkások vagy napszámosok munkabérét utalvánnyal, bárcával, jeggyel fizeti; aki a munkahelyen

megbetegedett idegen községbeli munkást vagy napszámost akkor is, ha a szerződést vele szemben felbontotta, legalább 8 napon át nem gyógykezelési és annak ellátásáról nem gondoskodik s ha a betegség 8 napnál tovább tart, a községi eljáráságot intézkedés végett nem értesíti.

Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó (megbízott), aki a munkások egyetemleges munkakötelezettségét állapítja meg, jöllehet a munkások nem közös munkabéren, közösen teljesítendő munkára vállalkoznak; aki a munkások fuvar költségé címén nem a tényleges költségüknek megfelelő összeget, előleg vagy kölcsön címén pedig többet ad nekik, mint amennyit ezek a szerződésben meghatározott munkabér mellett két hét alatt valószínűleg megkereshetnek; aki a szerződéskötés alakiságaira vonatkozó törvényes szabályok ellenére jár el; aki a munkásigazolványba való bejegyzés és a munkásigazolvány átvételére vonatkozó szabályt megszegi; aki a munka megkezdésére vonatkozó, a törvényben meghatározott tudósításokat a munkásoknak meg nem adja; aki a munkabért a szerződés kikötései szerint nem fizeti; aki a szerződés megszűntével a munkásigazolványokat nem adja vissza tulajdonosaiknak s általában nem felel meg szerződésben vállalt kötelezettségeinek; aki a szerződés megszegéséből keletkezett kárt a munkásoknak meg nem téríti; aki, ha a munkásigazolvány az ő hibájából elveszett, új munkásigazolvány megszerzésének költségeit nem viseli; aki a munkásigazolvány vissza nem adásából keletkezett kárt a munkásnak meg nem téríti; aki a szerződést a törvényben meghatározott felmondás nélkül szünteti meg; aki a szerződést jogos ok nélkül bontja fel; aki a napszámos munkásigazolványát a munka befejeztével a napszámosnak nem adja vissza, s ha az kezén elveszett, új igazolványt nem állíttat ki saját költségén; aki a napszámos munkanapjául meghatározott időtartamon túl támaszt követeléseket; aki a napszámosmal kötött megállapodás szerint annak járandóságát meg nem fizeti s általában szerződésszerű kötelezettségeit nem teljesíti; aki kárkövetelésen kívül visszatartja a napszámos munkabérét s ez ennek tiltakozása után a hatósági eljárás megindítását nem kérelmezi.

42. §. Kihágást követ el és 8 napig terjedhető elzárással büntetendő:

a) a munkaadónak az a megbízottja, aki magának a munkásoktól szerződtetésükért anyagi előnyöket köt ki, vagy ilyeneket elfogad;

b) aki a munkásokat a munka minősége, a bérfeltételek, a kereseti viszonyok felől a valóságnak meg nem felelő közlések, vagy alaptalan ígéretekkel szándékosan megtéveszti;

c) az a vállalkozó vagy megbízott, aki munkások felfogadása végett valamely községben megjelenik, ha a munkásokat nem annak a törvényhatóságnak területén végzendő munkára kívánja szerződtetni, amelynek területén az illető község fekszik, a község eljárásánál azonnal nem jelentkezik, s ha mint megbízott jár el, meghatalmazását fel nem mutatja;

d) aki más által felfogadott munkást vagy napszámost, e körülményt tudva, ugyanegy időre felfogad, vagy munkaadójától elcsábít.

43. §. Kihágást követ el s 8 napig terjedhető elzárással büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki ugyanegy időre két vagy több munkaadóhoz szerződik el. Ily esetben a munkás vagy napszámos azzal a munkaadóval szemben köteles a szerződést teljesíteni, akivel először szerződött, a többi munkaadónak kártérítéssel tartozik, kivéven, ha azok az előző szerződésről tudva kötöttek vele szerződést.

Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a munkás vagy napszámos, aki :

a) fatermelésnél, az erdei termékek szállításánál és az azzal kapcsolatos munkálatoknál, valamint az erdőgazdaság egyéb munkálatainál munka teljesítésére szerződve, az 1898 : II. törvénycikkben meghatározott munkásigazolványt nem vált, ha pedig külföldi, útlevele, vagy a hazájabeli illetékes hatóság által kiállított igazoló okirata nincs ;

b) szerződése értelmében a munkahelyen meg nem jelenik, a munkát nem kezdi meg és általában kötelezettségét a törvény és szerződés szerint nem teljesíti ; aki szerződését anélkül bontja fel, hogy annak okát a bontó ok tudomásul vétele után három napon belül a másik fél tudomására hozná ; aki a szerződést csupán azért bontja fel, mert a szerződést munkástársával szemben felbontották ; aki felfogadásakor a munkaadó felhívására nem adja át munkásigazolványát ; aki más gazdasági munkát teljesíteni nem hajlandó, ha a szerződésszerű munka valamely véletlen folytán nem folytatható ; aki a munka megkezdésére igazolatlanul meg nem jelenik, a munkától jogtalanul eltávozik s a munkát hatósági visszavezetése után sem folytatja.

44. §. A kihágási eljárás ennek a törvénynek 41. §-a 2. bekezdésében, továbbá a 42. §. *a)*, *b)*, *d)*, valamint a 43. §. 1. bekezdésében és *b)* pontjában megállapított kihágások esetében csak a sértett fél indítványára tehető folyamatba.

A dohánytermelők és dohánykertészek között keletkezett jogviszonyok szabályozásáról szóló 1900 : XXIX. t.-c.-ben foglalt kihágások.

31. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a termelő (megbízott), aki a dohánykertészt szó- vagy írásbeli felszólítással legalább három nappal a szerződés teljesítésének tervbe vett megkezdése előtt a megjelenésre és a szerződés teljesítésére nem hívja fel ; ha a termelésre előkészített területet idejében ki nem jelöli ; intézkedésre jogosult képviselőjének nevét nem közli ; a dohánykertész járandóságait a szerződés szerint ki nem fizeti ; ha a szerződést vagy a törvény rendelkezéseit megszegvén, az okozott kárt és az eljárás költségeit meg nem fizeti ; ha az igazolvány kezén elveszvén, új igazolvány megszerzésének költségeit nem viseli ;

ha pedig azt a szerződés megszűnte után három nappal bármely okból ki nem adja, a késedelem minden napjára járó napszámbért meg nem fizeti; aki a dohánykertész járandóságát szeszes italokkal vagy árucikkekkel egészben vagy részben megváltja, utalvánnyal, bárcával vagy jeggyel fizet, abból saját követelésein, továbbá a dohánykertész állami, törvényhatósági, községi, egyházi és iskolai adótartozásain kívül, bírósági vagy hatósági letiltás esetét kivéve, a dohánykertész beleegyezése nélkül, bárki követelésének fedezésére bármit levon; aki a dohánykertészt arra kötelezi, hogy élelmi-, élvezeti, ruházati cikkei, eszközeit nála, vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolja; aki az adott előleg, kölcsön után kamatot szed, vagy erről váltót vesz; aki a dohánykertésznek eladott, kölcsönadott, előlegezett, vagy a dohánykertész beleegyezésével az ő járandósága terhére beszerzett termények élelmi-, élvezeti, ruházati cikkeknek, eszköznek árát az elszámolásnál nagyobb összegben számítja fel, mint amennyi annak piaci ára az átadás idején a gazdasághoz legközelebb eső piacon; aki összes dohánytermése beváltó árának folyósítása után legkésőbb tizenöt nap alatt, ha pedig a szerződés időközben megszűnt volna, a szerződés megszűnésekor a dohánykertésszel nem számol el, az elszámolást a dohánykertésznek írásban nem adja át és azt, ami az elszámolás szerint a dohánykertésznek jár, meg nem fizeti, ha pedig ezt a dohánykertész bármely okból át nem vehetné vagy el nem fogadná, az illetékes elsőfokú hatóságnál készpénzben letétbe nem helyezi; aki a szerződés megszűnését a dohánykertész igazolványába be nem jegyzi s ugyanitt fel nem tünteti, hány négyszögölet művelt meg a dohánykertész, mennyi dohányt szállított be s mennyi volt ennek a beváltó ára.

Kihágást követ el s pénzbüntetéssel büntetendő az a termelő (megbízott), aki a dohánykertésznek a dohánytermelésre szánt területen kívül haszonbérbe, részes művelésre, használatra stb. átengedett ingatlanért az azon vidéken szokásos ellenszolgáltatásnál aránytalanul nagyobbat köt ki, vagy aki a dohánykertésztől, anélkül, hogy az 1883 : XXV. t.-c. 1. §-ának ismérvei fennforognának, oly terhes szolgáltatásokat követel, melyek ennek anyagi romlását idézhetik elő.

32. §. Kihágást követ el s büntetendő az a dohánykertész, aki :

a) munkásigazolvány (kertészkönyv) nélkül, vagy ugyanazon időtartamra, dohánykertészeti minőségben, több termelővel szerződik;

b) aki a szerződésben vagy a termelő felhívásában megjelölt időben, mégpedig ha a szerződés erre kötelezi, munkaeszközeivel és segédmunkásai-val a munkahelyen nem jelenik meg, a munkálatokat a termelőnek (megbízottjának) utasítása szerint nem végzi s általában törvényes és szerződés-szerű kötelezettségeit nem teljesíti és háznépével együtt a gazdaság rendjéhez nem alkalmazkodik.

33. §. A kihágási eljárás a 31. §-ban, valamint a 32. §. b) pontjában megjelölt esetekben csak a sértett fél indítványára tehető folyamatba.

A gazda és gazdasági cseléd jogviszonyának szabályozásáról szóló 1907 : XLV. törvénycikkben meghatározott kihágások.

57. §. I. Kihágást követ el s pénzbüntetéssel büntetendő — amennyiben cselekménye a jelen törvény vagy a már fennálló törvények szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik — az a gazda (megbízott) s az a cseléd, aki ezen törvénynek rendelkezése vagy tilalma ellen vét.

II. Kihágást követ el és az 1898 : II. t.-c. 65. §-ának alkalmazásával 60 napig terjedhető elzárással büntetendő az, aki az elszegődött vagy elszegődni hajlandó cselédet azért, mert elszegődött vagy elszegődni akar, szóval vagy tettel bántalmazza, fenyegeti, vagy az elszegődött cselédeket arra ösztönzi, csábítja, hogy elvállalt kötelességeik teljesítésének megtagadásával a gazdát engedmények megadására kényszerítsék. Az a cseléd pedig, aki összebeszélés folytán ilyen okból szerződésének teljesítését megtagadja, kihágást követ el s 10 napig terjedhető elzárással büntetendő. A gazdának azon joga, hogy az ilyen kihágás miatt elítélt cseléddel szemben a szolgálati viszonyt a 45. §. e) pontja alapján előzetes felmondás nélkül felbonthassa és kárkövetelését a 49. §. alapján érvényesíthesse, érintetlenül marad.

58. §. Kihágást követ el s pénzbüntetéssel büntetendő :

a) az a cseléd, aki egy időre több gazdához szegődik el ; valamint az a gazda, aki máshoz szegődött cselédet, e körülményt tudva, ugyanazon időre felfogad, vagy ígérete által elcsábítani törekszik ;

b) az, aki szolgálati cselédkönyvet, elbocsátó bizonyítványt zálogba vesz, vagy arra hitelez ;

c) az, aki a gyermekcseléddel kegyetlenkedik, illetve a gyermekcselédet olyan munka teljesítésére kényszeríti, mely annak testi erejét felülmulva, egészségét és testi fejlődését veszélyezteti.

Ha a cseléd ugyanazon időre több gazdához szerződik, annál köteles a szerződést teljesíteni — ha ez elfogadja (14. §.), — akivel szabályszerűen először szerződött ; a többi gazdának, ha az előbbi szerződésről nem tudtak, kártérítéssel tartozik.

59. §. Ha a gazdának a szolgálati viszonyból származó kötelességeit, vagy egyébként a jelen törvény rendelkezéseit, tilalmait a gazda intézkedésre vagy felügyeletre jogosított megbízottja szegi meg, a büntetést a megbízott ellen kell alkalmazni ; a magánjogi következmények ilyen esetben is a gazdát terhelik, de visszkereseti joga a megbízott ellen érintetlenül fennáll.

60. §. Az esetben, ha a gazda kész az elítélt s a szerződés teljesítésére már hajlandó cselédet elfogadni, a gazda és a cseléd együttes kérelmére, a hatóság által, a körülmények mérlegelésével, a kihágási eljárás megszüntethető, illetőleg a megállapított büntetés végrehajtása mellőzhető.

61. §. A jelen törvény 3., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 13., 24., 29., 30., 33., 34., 35., 41., 51., 52., 53. §-aival kapcsolatos, továbbá az 57. §. II. pontjában és az 58. §-ban említett kihágásokat kivéve, az eljárást csak a sértett félnek nyolc nap alatt előterjesztett indítványára lehet folyamatba tenni.

A gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról szóló 1900 : XVI. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

40. §. A tagsági könyvet zálogba venni, arra hitelezni vagy azt bármely követelés fejében visszatartani tilos. E tilalom megszegése kihágás és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő. Ugyanez alá a büntetés alá esik az a munkaadó is, aki a 8. §-ban megállapított tilalom ellenére a sajátjából fizetendő 120 fillér hozzájárulást a cseléd bérébe betudja vagy azt a cseléd által magának bármily módon megfizetteti.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárról szóló 1900 : XVI. és 1902 : XIV. t.-c. kiegészítéséről szóló 1912 : VIII. t.-c.-ben foglalt kihágások.

12. §. Ha a munkaadó gazdasági cselédjét az 1900 : XVI. t.-c. 8. §-a értelmében fizetendő 120 filléres hozzájáruló díj kivetése elől eltitkolja vagy más módon elvonja, úgyszintén, ha a gazdasági géptulajdonos a gazdasági gépe mellett alkalmazott munkásoknak baleset esetére a jelen törvény 5. §-a szerint való biztosítását elmulasztja, kihágást követ el ; ez a kihágás pénzbüntetéssel büntetendő és a munkaadót a be nem fizetett hozzájáruló díjak vagy az elmulasztott biztosításnak megfelelő biztosító díjak megfizetésére kell kötelezni.

A munkaadónak az 1902 : XIV. t.-c. 24. §-ában, valamint a gazdasági géptulajdonosnak a jelen törvény 5. §-ának utolsó bekezdését megelőző bekezdésében megállapított felelőssége érintetlen marad.

A közutakról és vámokról szóló 1890 : I. törvénycikkbe ütköző kihágások.

125. §. Az úttest és összes tartozékainak, az úttöltéseknek és bevágásoknak, azok oldalainak, az útárkoknak, azokban összegyűlő vagy műtárgyak alatt átfolyó víznek elvezetésére szolgáló árkoknak, csatornáknak vagy csővezetékeknek, az útpályának, az útpadkáknak, világító eszközöknek, az úton levő hidaknak, átereszeknek és kőteknőknek, mindezek egyes alkatrészeinek, hajóhidaknak, kompoknak, ladikoknak s az ezek használatára szolgáló berendezéseknek, csuszamlásoknál a víz levezetésére előállított árkoknak, szivárgóknak, folyókáknak, az út támvéd- és belfalainak, kő- vagy más anyagokból készített védműveknek és burkolatoknak, korlátoknak és kerék-

vetőknek, kilométeroszlopoknak, hektométert jelző vagy a műtárgyak számozására alkalmazott karóknak, útmutató, intő és községmutató tábláknak, mindezekben levő feliratoknak, számoknak és jeleknek, útmesteri és útkaparói lakoknak, azok melléképületeinek és kerítéseinek, az út mellé ültetett fasoroknak, védültetvényeknek, sövényeknek, szóval minden a közlekedés céljaira szolgáló vagy azok fenntartására megkívántató bármely létesítménynek úgy szándékos, mint vétkes mulasztásból vagy gondatlanságból származott rongálása : kihágás.

Ilyen kihágások, amennyiben rossz szándék forgott fenn, 15 napi elzárásig, ha pedig rossz szándék nem forgott fenn, pénzbüntetéssel büntetendők, továbbá kötelesek a tettesek az okozott kárt megtéríteni.

126. §. Tilos az útpadkáknak és árkoknak, kő, kavics, föld vagy más anyagok nyerése szempontjából kivájása, az útárkok betömése, azok vízfolyásának elgátlása, szemét, kő, föld, trágya, fa vagy más anyagoknak azokba hányása, más mederbe folyó patakok, források, vízelvezetések, trágyalé, pöcegödör-, iszap- és szennyvizeknek belevezetése, hidaknak, csatornáknak, csővezetékeknek betömése, azok levezető árkainak elgátlása, beültetése, az árok vizének elfolyása ellen védgátak vagy sövények emelése, az útnak vagy bármely ahhoz tartozó résznek magánhasználatra elfoglalása és átalakítása, amennyiben az 1885 : XXIII. t.-c. mást nem rendelne.

Az ezen szakasz határozatai ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők és a megbüntetett cselekmény által okozott károkat is megtéríteni kötelesek.

127. §. Az út testében, annak árkaiban vagy tartozékain magánfelek által saját használatukra szolgáló csatorna-, víz- és csővezetékek, hidak és átereszek, szóval bárminő létesítmények csak a kellő tervek s leírásokkal felszerelt kérelem alapján az illetékes hatóság részéről nyert előleges engedély mellett építhetők.

Az ezen határozatok ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők, azonfelül kötelesek az előbbeni állapotot saját költségükön záros határidő alatt visszaállítani, esetleg az e végből az illető hatóság által végrehajtott intézkedések folytán felmerült kiadásokat megtéríteni.

128. §. Közutaknak helyiérdekű vasutak elhelyezésére leendő igénybevétele iránt az 1880. évi XXXI., illetve 1888 : IV. t.-c., lóvonatú vasutak részére pedig a kereskedelemügyi miniszter által kiadott, illetőleg kiadandó szabályrendelet intézkedései mérvadók. Az ezekben megszabott eljárás megtartása előtt a közutakat ily célokra igénybe venni vagy azokon bármely munkálatokat kezdeni, tilos.

Az ezen határozat ellen vétők esetről-esetre pénzbüntetéssel büntetendők.

129. §. Az útpályának és tartozékainak fenntartása érdekében tiltva van:

a) fedanyaghalmoknak szándékos elgázolása, útárokba leszórása vagy magáncélokra felhasználása ;

b) Az útpályákra és padkákra kőnek, sárnak, hónak, szemétnek, trágyának stb. a szomszéd telkekről, földekről vagy máshonnan való ki-hordása, áthányása ;

c) az udvarokon összegyűlő vagy ereszekről lefolyó víznek nem az útarokba, hanem a pályára vezetése, bárminő folyadéknak arra kiöntése ;

d) szálfáknak, fatörzseknek, vasalkatrészeknek, ekéknek és boronáknak vagy más tárgyakkal akár előtaligával, akár anélkül az útpályán végig vagy az oldalárkon átcúsztatása és vonszolása, lejtőkön a kerekeknek, súrló vagy alabor nélküli megkötése ;

e) jégvasító láncoknak máshol, mint jégben való alkalmazása.

Ugyancsak a fentebbi érdek szempontjából :

a) a járműveknél a keréktalp vasa lehetőleg lapos és kiálló szegek vagy csavarfejek nélkül készült legyen ;

b) oly útszakaszok, melyek szalma, széna vagy egyéb termények nagyobb mennyiségben való szállítása következtében a szállított termények hulladékai által nagyobb mérvben ellepetnek, a fuvarosok, illetőleg a szállított termény tulajdonosai által tisztítandók.

Az ezen szakasz határozatai ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

130. §. Tilos az út testének és az ahhoz tartozó bármely tartozéknak és területnek magáncélokra még ideiglenes elfoglalása is, nevezetesen tilos azokra követ, fát, téglát vagy más anyagokat, gazdasági terményeket, gyártmányokat, árucikkeket lerakni. Kötelesek ezeknél fogva a gyárak, raktárak, termelőhelyek, gazdasági telepek, kocsmák és vendéglők tulajdonosai, illetve bérlői fel- és lerakó helyekről, továbbá a fuvarok elhelyezésére és az etetésre szükséges területekről, végül az azokhoz a közúti forgalom akadályozása nélkül vezető ki- és bejáró utakról saját költségükön gondoskodni. A községi előljáróságok pedig a bér- vagy teherkocsik számára állóhelyekül csak szélesebb útrészeket jelölhetnek ki vagy e célra az út mellett alkalmas helyekről gondoskodni tartoznak.

Az ezen határozatok ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

Ezeket felül városban és községben az 1879. évi XL. t.-c. 119. §-a szem előtt tartandó.

131. §. A 130. §-ban érintett helyeken a gyárak, raktárak, termelőhelyek, gazdasági telepek, vendéglők és kocsmák tulajdonosai, illetve bérlői tartoznak saját költségükön intótáblákat felállítani és fenntartani, melyekre kiírandó, hogy az úton etetés, állongálás és rakodás vagy lerakás tilos, továbbá ennek a tilalomnak megtartásáról lehetőleg gondoskodni.

Az ezen határozat ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

132. §. Az utak melletti épületek, kerítések, eleven sövények az út árkanak külső szélétől, vagy ahol ilyen nem létezik, az úttöltés lábától egy méter távolságnál közelebb nem helyezhetők. Egy méternél kisebb

távolság csak ott tűrhető meg, hol azt az útfenntartás célja megengedi, de ezen távolság sem lehet fél méternél kisebb.

Az ezen határozatok ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

133. §. Erdők, berkek és sűrű faültetvények az út mindkét felén az útárok szélétől számítandó legfeljebb 10 méter távolságig letarolandók, illetve megritkítandók és úgy ezek, valamint az élősvények oly magasságig, mely az útfenntartásra, illetve közbiztonságra nem hátrányos, levágandók. A viszonyokhoz képest egyes helyeken azok vágatása korlátozható vagy egészen betiltható.

Aki a hatóság e részbeni meghagyásait nem teljesíti, illetve a hatóság e részben kiadott határozatai értelmében kívánt állapot előállításáról és fenntartásáról saját költségén nem gondoskodik: pénzbüntetéssel büntetendő, szükség esetén pedig a terhére hatóságilag foganatosítandó munkák költségeinek megtérítésére kötelezendő.

A fák az útárok külső szélétől számítva félméter s egymástól legalább 15 méter távolságra ültetendők akként, hogy egyik fa nem a másik oldalon levő fával, hanem a fák közti tér közepével legyen átellenben.

Aki a hatóság e részbeni meghagyásait nem teljesíti: pénzbüntetéssel büntetendő.

135. §. Az úttal határos építkezéseknél elkerülhetetlenül szükséges állványok és anyagok csak az államépítészeti (esetleg törvényhatósági mérnöki) hivatal engedélye mellett helyezhetők el.

Aki ily engedélyt előzetesen ki nem eszközöl vagy az engedély feltételei ellen vét, — illetőleg azokat figyelmen kívül hagyja, — pénzbüntetéssel büntetendő: szükség esetén a terhére hatóságilag végrehajtandó munkálatok költségeit megtéríteni tartozik.

136. §. Járművekkel való átjárás céljából az utak árkait betömni, elgátolni, az utak padkáit leásni stb. tilos.

Kiágazó utcákra és utakra, valamint telkekre és mezei birtokokra csak az útárok fölött épített, a vízfolyás céljaira kellő nyílással bíró hidakon szabad átjárni. — Ilyen hidak külső területeknél, szántó- és rétföldeknél hordozhatók is lehetnek, ellenben állandó telepeknél és tanyáknál, oldalutaknál és utcáknál szilárd szerkezettel építendők.

A hatóságok által a fentebbi határozatok értelmében kiadott meghagyások ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

137. §. Aki az utak árkait, padkáit, a töltések és bevágások rézsűit állatokkal legelteti, feltúrni engedi vagy az úton etet: pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen tilalom a baromfitenyésztésre nem terjed ki.

138. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő, aki a jelen törvény I. rész VII. és VIII. fejezete értelmében szükséges hatósági engedély nélkül épít vagy az engedélyben foglalt határozatokat és feltételeket figyelmen kívül hagyja.

Ezekén felül a forgalom, illetve a vámszedés is beszüntetendő (98. §.).

139. §. A kompoknak és réveknek a vízikönyvekbe bevezetésére vonatkozólag a jelen törvény 80. §. második kikezdésében foglalt határozatok ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

140. §. Aki vámot szed anélkül, hogy a jelen törvény határozatai értelmében engedélyezett vagy igazolt és érvényben fennálló vámszedési joggal bírna: pénzbüntetéssel büntetendő, azonfelül mindazok részére, kiktől a vámdíjakat beszedte, a fizetett vámdíjakat visszatéríteni tartozik.

A vámszedés azonnal beszüntetendő és a fizetett vámdíjak közigazgatási úton megféléndők és behajtatandók.

141. §. Aki valamely közhasználatra szánt kompot (révet) vagy hajóhidat a forgalombahelyezési engedély (75. §.) kiadása előtt vagy az abban foglalt határozatok és feltételek figyelmen kívül hagyásával vett üzembe, pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthetőleg abban az esetben, ha az 1879: XL. t.-c. 113. §-ába ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen §. határozatai nyerne alkalmazást.

Úgy az első, mint a második pont értelmében előforduló ismétlés esetében a komp (rév), illetve hajóhid forgalomba helyezési és vámszedési engedélye bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog véglegesen megszüntethető (98. §.).

142. §. Aki valamely vámtárgy fenntartására jogosítva vagy kötelezve lévén, azt rossz karban tartja vagy a hatóságnak e részben kiadott intézkedéseit nem teljesíti: pénzbüntetéssel büntetendő:

Önként érthetőleg azon esetben, ha az 1879: XL. t.-c. 113. §-ának határozataiba ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen §. határozatai nyerne alkalmazást.

Úgy az első, mint a második pont értelmében előforduló ismétlés esetében a vámszedési engedély bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog véglegesen megszüntethető (98. §.).

143. §. Aki több vámot szed, mint amennyire jogosítva van, az a tényleg beszedett vámdíjaknak tízszeres összegével büntetendő.

Ismétlés esetében, ha a büntetés óta még hat hónap nem mult el, a vámdíjaknak húszszoros összegével büntetendő, továbbá a vámszedési engedély bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog véglegesen megszüntethető.

Másrészt, aki a vámtárgyat használja, de nem fizet, illetve a fizetés alól magát kivonja, ha csak a törvény értelmében nem vámmentes, a vámdíjaknak tízszeres összegében elmarasztalandó (100. §.).

144. §. A vámdíjszabályzat a vámtárgy mindkét oldalán a vámsorompóknál látható helyen és olvashatóan kifüggesztendő.

Az ezen határozat ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

Aki a kompokon, hidakon és útszakaszokon a vám díj fizetésének biztosítására vámsorompókat emelt, tartozik a sorompók mellett éjjel és nappal jelenlevő éber őrt állítani, továbbá a sorompókat éjjel vörös üvegű lámpával világítani. Az ezen határozatok ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

A selyemtenyésztés védelméről szóló 1885 : XXV. t.-c.-be ütköző kihágások.

E törvény 4. §-a szerint kihágást követ el és pénzbüntetéssel fenytendő, aki egészségtelen petéket használ, aki peték árulását vagy kiosztását, továbbá selyemgubók beváltását stb. engedély nélkül végzi. Az is a törvény büntető rendelkezése alá esik, aki oly egyéntől vesz petét, aki árusításra nincs jogosítva.

A marokkói sáska irtásáról szóló 1907 : XXXI. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

10. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a földtulajdonos, bérlő, hasznélvező vagy ezek alkalmazottja, aki a 6. §-ban megállapított szolgálat gyakorlatát (a hatóság által elrendelt irtással járó járás-kezelést) meg nem engedi vagy akadályozza.

11. §. Kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az a magánegyen :

a) aki a marokkói sáska fertőzés megállapítása céljából előírt felügyeletet, illetőleg bejelentést pontosan nem teljesíti ;

b) aki a marokkói sáska által fertőzött helyek felszántására és behengerelésére kiadott hatósági rendelkezéseknek szándékosan nem tett eleget ;

c) aki a marokkói sáska által fertőzött, felszántott területen a 8. §-ban meghatározott idő alatt (a következő év június végéig) s tilalmazott módon munkálatokat foganatosít.

A phylloxera vastatrix terjedése ellen teendő óvintézkedésekről szóló 1883 : XVII. törvénycikkben meghatározott kihágások.

12. §. A phylloxera terjedésének megakadályozása végett elrendelt intézkedések (fertőzött szőlővesszők külföldről behozatala és általában a belföldi növényforgalom szabályozása) ellen elkövetett kihágások pénzbüntetéssel fenytendő.

A burgonyarák és a kolerádóbogár, valamint a burgonyatermesztést veszélyeztető egyéb betegségek behurcolásának és elterjedésének megakadályozásáról szóló 1925 : XLIV. t.-c.-be ütköző kihágások.

11. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki:

1. fertőzött vagy fertőzésre gyanús burgonyát az 1. §-ban, illetőleg az 5. §. 4. bekezdésében meghatározott tilalom ellenére külföldről az országba behoz vagy az ország területén átvisz ;

2. a burgonyaráknak vagy kolorádóbogárnak fellépését vagy e tekintetben gyanút keltő jelenséget a 7. §. 1. bekezdése értelmében be nem jelenti ;

3. fertőzésre gyanús vagy fertőzés miatt zár alá helyezett területről burgonyanövény bármely részét, bárminemű tartályt, zsákot vagy egyéb tárgyat, amely fertőzött vagy fertőzésre gyanús burgonyával érintkezésben volt, továbbá állati trágyát vagy trágyalevet a 7. §. 5. bekezdésében meghatározott tilalom ellenére elszállít ;

4. fertőzött vagy fertőzésre gyanús burgonyát a 7. §. 5. bekezdésében meghatározott tilalom ellenére elvet ;

5. oly területen, amelyen a 9. §. értelmében meg van tiltva, burgonyát termeszt ;

6. az eljáró hivatali szakközeget a vizsgálatban, az ellenőrzésben vagy a mintavételben akadályozza.

Az apaállatok kötelező vizsgálatáról szóló 1927 : XXV. t.-c.-be ütköző kihágások.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és

a) pénzbüntetéssel büntetendő, aki tenyésztésre jogosító, érvényes (4. §. 2. bek., 5. §. 1. bek.) igazolvánnyal el nem látott állatot másnak tenyésztési célra átenged vagy ily állatot másnak nőtényállataival együtt legeltet, úgyszintén az is, aki nőtényállatját másnak tenyésztésre jogosító érvényes igazolvánnyal el nem látott állatjával párosítja ;

b) egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az az állattulajdonos (birtokos), aki az előbbi bekezdésben említett kihágásokat nyereségvágyból vagy foglalkozásszerűen követi el ;

c) pénzbüntetéssel büntetendő, aki a jelen törvénynek vagy az ennek alapján kiadott rendeletnek rendelkezéseit szándékosan vagy gondatlanul az a) és b) alá nem eső módon megszegi vagy kijátsza, így különösen állatjának vizsgálatra bocsátását elfogadható ok nélkül elmulasztja vagy az oly állatot, amelynek kiherélését az elsőfokú hatóság elrendelte, a 8. §. utolsó bekezdésében foglalt tilalom ellenére eladja.

Az a) és b) pont alatt meghatározott kihágások tekintetében a büntető eljárás megindítása tizennyolc hó alatt évül el.

7. §. Ha a 6. §. alá eső cselekményt vagy mulasztást az állatról rendelkező egyén háztartásának tagja vagy alkalmazottja követte el és az állat birtokosát felügyeleti vagy ellenőrző kötelességének teljesítése körül akár szándékos, akár gondatlan mulasztás terheli, az állat birtokosát is a 6. §-ban meghatározott büntetéssel kell büntetni ; ha pedig a cselekményt a háztartás tagja vagy az alkalmazott az állat felett rendelkező egyén utasítására követte el, a kbt. 27. §-át kell alkalmazni.

A tejtermékek állami ellenőrzőjeggyel való ellátásáról szóló 1925 : X. t.-c.-be ütköző kihágások.

13. §. 2. bekezdés. Kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő :

1. aki külföldi eredetű vajat nem az eredeti csomagolásban vagy származásának megjelölése nélkül küld ki külföldre ;

2. aki állami ellenőrzőjeggyel ellátott vaját belföldön nem az eredeti csomagolásban ad el.

Az 1879 : XL. t.-c. (kbt.) 55. §-ának 1. pontjában, valamint 58. §-ában foglalt rendelkezéseket az állami ellenőrzőjegy tekintetében is alkalmazni kell.

15. §. A jelen törvénybe ütköző bűncselekmények a jelen törvény értelmében büntetendők akkor is, ha külföldön követték el.

Az iskolázató köteleességteljesítésének biztosításáról szóló 1921 : XXX. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

8. §. Azt a gondviselőt, aki a gondviselésében levő és iskolázató kötelezettség alatt álló gyermeket a rendes iskolai beiratások alatt be nem iratta, a községi előjáróság határidő kitérésével írásban felhívja kötelességének teljesítésére és mulasztásának igazolására. Ha a gyermek gondviselője ennek a felhívásnak eleget nem tesz és a gyermeket a felhívásban megállapított határidőben sem iratja be valamely nyilvános iskolába és ezt a mulasztást elfogadható okkal igazolni nem tudja, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

A gondviselő által az említett felhívásban megállapított határidőn belül iskolába be nem írt gyermekeket a községi előjáróság felkérésére az illetékes elsőfokú iskolai hatóság hivatalból beírja az iskolába. Ha a hivatalból beírt gyermek a tanév folyamán igazolatlanul mulaszt, gondviselőjével szemben a 9. és 10. §-ok értelmében kell eljárni, de ily esetben a 9. §. második bekezdésében megszabott intésnek nincs helye.

10. §. Az a gondviselő, akinek gondozására bízott gyermek igazolatlanul mulaszt és ezért a tanév folyamán negyedszer is felvétetik a mulasztók kimutatásába, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágási eljárás megindítandó, tekintet nélkül arra, hogy a 9. §-ban említett bírságoló eljárás befejeződött-e.

Aki a törvény 8. vagy 10. §-ába ütköző kihágás miatt már el volt ítélve és elítéltetése óta két év még nem telt el, az első bekezdésben meghatározott kihágás miatt egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

11. §. Kihágást követ el az is, — ha súlyosabb beszámítás alá nem esik — aki e törvény végrehajtására hivatott iskolai és közigazgatási szervek ily irányú rendelkezéseinek bármi módon ellenszegül, azt meghiusítja vagy a meghiusításban közreműködik. Ez a kihágás egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A m. kir. honvédségről alkotott 1921 : XLIX. t.-c.-be ütköző kihágások.

27. §. Aki a m. kir. honvédség legénységi állományába önként jelentkezvén, a megvizsgálástól számított nyolc héten belül, ha pedig a honvédség kötelékébe felvették, tényleges szolgálatra bevonulásáig tartózkodóhelyének változását bejelenteni elmulasztja, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A magyar korona országai egyesített címerének és az ország külön címereinek magánosok és magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek által való használata tárgyában alkotott 1883 : XV III. törvénycikkben meghatározott kihágások.

9. §. A magyar korona országai egyesített címerének s az ország külön címerének a jelen törvénybe ütköző használata kihágás és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907 : XXVII. t.-c.-ben meghatározott kihágások.

17. §. Minden iskola és minden tanító, tekintet nélkül az iskola jellegére és arra, hogy állami segílyt élvez-e vagy sem, a gyermekek lelkében a magyar hazához való ragaszkodás szellemét és a magyar nemzethez való tartozás tudatát, valamint a valláserkölcösös gondolkodást tartozik kifejleszteni és megerősíteni. Ennek a szempontnak az egész tanításban érvényesülni kell; külső kifejezéseül minden iskolában, jellegkülönbség nélkül, úgy a főbejárat fölött, mint megfelelő helyen a tantermekben Magyarország címere helyezendő el, a tantermekben a magyar történetből vett falitáblák alkalmazandók, nemzeti ünnepeken pedig az épületen a magyar nemzeti címeres zászló tűzendő ki. E jelvényeken kívül csak a törvényhatóság és a község címere és az iskola községi, illetőleg felekezeti jellegét a törvényesen megállapított kitételekkel megjelölő magyar nyelvű felirat és a tantermekben az illető hitfelekezetek egyházi főpásztorainak arcképei, vallási jelvények, valláskegyeleti képek és az oktatáshoz szükséges tanszerek alkalmazása van megengedve, melyek azonban idegen történeti vagy földrajzi vonatkozásokat nem tartalmazhatnak s csakis hazai készítmények lehetnek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a tárcája terhére gondoskodik arról, hogy az összes iskolák a magyar címerrel és zászlóval, valamint az iskolafenntartó

hatóság meghallgatásával megállapítandó magyar történeti képekkel ellátassanak. E történeti képek a tantermekben kellő módon elhelyezendők és a tanító tartozik jelentőségüket a nyelv- és értelemgyakorlatok, továbbá a földrajz és történelem tanítása során a gyermekeknek megmagyarázni.

Ezen szakasz azon rendelkezéseinek végrehajtása, amelyek nem a tanító működési körébe esnek, az iskolaszéknek feladata és érette első sorban az iskolaszék elnöke felelős. Ezen rendelkezéseknek szándékos elmulasztása kihágás.

Az ilykép megállapított kihágás büntetése pénzbüntetés, amellyel a mulasztás elkövetőjét kell sújtani.

A hivatalos statisztikai szolgáltról alkotott 1929 : XIX. t.-c.-be ütköző kihágások.

17. §. Aki tudva hamis vagy valótlan statisztikai adatot vall be, vagy a jelen törvény szerint beszolgáltatandó adatot, vagy az adatszolgáltatás érdekében kívánt felvilágosítást, ismételt felszólítás ellenére, a kitűzött határidőre igazolatlanul be nem szolgáltatja, illetőleg meg nem adja, vagy az adatok beszolgáltatását megtagadja, kihágást követ el és a büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1928 : X. t.-c. rendelkezései értelmében pénzbüntetéssel büntetendő.

II. Kormány- és miniszteri rendeletekben meghatározott kihágások.

502. N. M. M. 1922. sz. a. az italmérő helyiségek közegészségügyi ellenőrzéséről.

55.700. N. M. M. 1923. sz. a. a hadirokkant, hadiözyegy, hadiárva stb. elnevezések használata tárgyában.

2027. M. E. 1913. sz. a. a Vöröskereszt jelképének, továbbá a Vörös vagy Genfi Kereszt használata tárgyában.

36.500. N. M. M. 1930. sz. a. a fertőző betegségek kötelező bejelentéséről.

40.700. N. M. M. 1930. sz. a. a fertőző betegségekkel kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatok szabályozásáról.

40.701. N. M. M. 1930. sz. a. a fertőző betegségekkel kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatok tartályainak kötelező tartásáról a gyógyszertárak által.

3500. N. M. M. 1924. sz. a. az elvetélések kötelező bejelentéséről.

50.981. B. M. 1901. sz. a. a női termékenység meggátlására szolgáló óvszerek forgalmának tilalma tárgyában.

45.414. N. M. M. 1923. sz. a. a csöves szopóüvegek eltiltása tárgyában.

A 95.000 B. M. 1902. sz. a. és 43.000 N. M. M. 1929. sz. a. utasítás az okleveles bábák számára.

35.326. N. M. M. 1928. és 90.264. N. M. M. 1928. sz. a. a nyaraltatásban részesült gyermekek orvosi vizsgálata tárgyában.

7430. M. E. 1924. sz. a. az ópiummal, morphinnal, cocainnal stb. kapcsolatos üzemi engedelem szabályozása tárgyában.

127.069. K. M. 1930. sz. a. a nyers nikotin kereskedelmi forgalma tárgyában.

103.816. B. M. 1894. sz. a. a hipnotizálással kapcsolatos kihágások tárgyában.

82.846. N. M. M. 1923. sz. a. a vérbocsátással kapcsolatos kihágások tárgyában.

111.005. B. M. 1894. sz. a. a gyógyszerekkel és mérgekkel kereskedés tárgyában.

149.230. N. M. M. 1927. sz. a. a gyógyszerárszabás tárgyában.

22.511. N. M. M. 1924. sz. a. a diftériaellenes vérsavó (szérum) tartása, forgalombahozatala és árszabása tárgyában.

90.000 B. M. 1903. sz. a. a gyógyszerkülönlegességek és titkos összetételű gyógyszerekkel kapcsolatos kihágások tárgyában.

35.556. B. M. 1905. sz. a. festékeknek és festett élelmi- és élvezeti szereknek forgalombahozatalával kapcsolatos kihágások tárgyában.

148.660. B. M. 1913. sz. a. a sörnek sötétebbre festésére, vagy a sörhöz hasonló ital készítésére szolgáló szerek eltiltása tárgyában.

108.421. N. M. M. 1927. sz. a. az első segítségnyújtás módját és eszközeit szemléltető falitábla kötelező kifüggesztése tárgyában.

68.467. B. M. 1903. sz. a. a csont, a rongy és a nyersbőr gyűjtésével kapcsolatos kihágások tárgyában.

9681. B. M. 1911. sz. a. a faszesszel kevert italok, gyógyszerek és illatszerek készítésének és forgalombahozatalának eltiltása tárgyában.

8249. B. M. 1913. sz. a. az »acetone« hangyasav eltiltása tárgyában.

3040. N. M. M. 1922. sz. a. a patkányirtás tárgyában.

98.883. K. M. 1927. sz. a. az arzéntartalmú légyirtószer gyártásának és forgalombahozatalának eltiltása tárgyában.

66.274. K. M. 1926. sz. a. a cukorka-gyufák eltiltása tárgyában.

112.026. B. M. 1911. sz. a. a fogművesipar gyakorlása tárgyában.

150.000 N. M. M. 1924. sz. a. a fogművesek működésének szabályozása tárgyában.

149.000. N. M. M. 1924. sz. a. a szakorvosi cím használata tárgyában.

130.294. K. M. 1929. sz. a. a lúgkő és lúgkőoldat forgalombahozatalának szabályozása tárgyában.

91.272. K. M. 1928. sz. a. a fogtisztító pépeknek és egyéb kozmetikai szereknek ólomtartalmú fémburkolatban forgalombahozatala tárgyában.

73.590. K. M. 1927. sz. a. a vendéglő, buffet-vendéglő, kocsmá, kávéházi, kávémérő, cukrász- és kifőző üzletekben az utcán át árusítás korlátozása tárgyában.

77.724. K. M. 1928. sz. a. a fogadó (szálló, penzió), vendéglő, kocsmá, kávézó, kávéházi, kávémérő és tejivó üzemekben alkalmazottak óvadéka tárgyában.

155.102. K. M. 1930. sz. a. a fogadókban (szállodákban, penziókban), vendéglőkben, kávéházakban, kávémérésekben, tejivócsarnokokban, kocsmákban és cukrászboltokban a nők alkalmazásának korlátozása tárgyában.

67.007. K. M. 1928. és 125.314. K. M. 1928. sz. a. a közfogyasztásra szánt szikvíz előállítás és forgalombahozatala tárgyában.

88.488. K. M. 1924. és 74.934. K. M. 1926. sz. a. a húsiipari munka szabályozása tárgyában.

97.646. K. M. 1927. sz. a. a hús- és kolbászaruk festésének eltiltása tárgyában.

101.664. K. M. 1927. és 125.887. K. M. 1930. sz. a. az alkalomszerű húsarúsítás szabályozása tárgyában.

3820. M. E. 1930. sz. a. a gabonaneműek őrléséért felszámított díjak tárgyában.

93.608. K. M. 1928. sz. a. a kenyérnek és péksüteménynek forgalombahozatala tárgyában.

48.151. F. I. K. M. 1888. és 78.372. K. M. 1902. sz. a. a kóserhús árusítása tárgyában.

109.482. K. M. 1907. sz. a. a házalókereskedés tárgyában.

56.381. K. M. 1923. és 71.103. K. M. 1925. sz. a. a vándoriparról.

150.987. K. M. 1930. sz. a. a férfi- és fiúruhaszövetekkel folytatott házalókereskedés eltiltásáról.

107.709. K. M. 1907. sz. a. az ipari mustrák és minták védelmével kapcsolatos kihágások.

85.237. K. M. 1928. sz. a. az ingyenes köz- és magánközvetítő irodák bejelentő kötelezettségéről.

91.912. K. M. 1911. sz. a. a bort, sört és szeszes italokat tartalmazó zárt palackok mennyiség tartalmának megjelölése tárgyában.

70.121. K. M. 1920. sz. a. a magánipariskolák és tanfolyamok engedélyezése tárgyában.

78.001. K. M. 1923. sz. a. beraktározó ipar gyakorlásáról.

78.003. K. M. 1923. sz. a. a fuvarleveleket felülvizsgáló ipar gyakorlásáról.

78.004. K. M. 1923. sz. a. a hitelezők és adósok között egyezkedést közvetítő ipar gyakorlásáról.

78.005. K. M. 1923. sz. a. a hitelhírszolgálati és hiteltudósítói ipar gyakorlásáról.

78.006. K. M. 1923. sz. a. a küldöncipar gyakorlásáról.

78.007. K. M. 1923. sz. a. a menetjegyirodák (utazó- és fürdőirodák), szabályozása tárgyában.

78.008. K. M. 1923. sz. a. a pénzkölcsönt közvetítő ügynöki ipar gyakorlásáról.

78.009. K. M. 1923. sz. a. a vagyonőrző ipar gyakorlásáról.

148.305. K. M. 1925. sz. a. a kikészített bőrök mértékegységei és forgalombahozatala tárgyában.

68.400. K. M. 1925. sz. a. a látszerész (optikus) ipar és a szemüveggereskedés gyakorlásáról.

52.533. K. M. 1926. sz. a. a sebészeti kötözőszerek iparszerű előállítása és forgalombahozatala tárgyában.

60.342. K. M. 1926. és 132.413 K. M. 1930. sz. a. a cyanvegyületekkel végzett féregirtás, rovarirtás és egyéb kártékony állatok irtása tárgyában.

78.244. K. M. 1923. és 72.434. K. M. 1925. sz. a. a celluloidot előállító és feldolgozó ipartelepek létesítése és fenntartása tárgyában.

64.029. K. M. 1924. sz. a. a benzint vagy más könnyen gyúló tisztítóanyagot használó vegytisztító ipartelepek óvintézkedései tárgyában.

73.357. B. M. 1906. és 47.788. K. M. 1906. sz. a. az acetyléngáz előállítása, világító és egyéb célokra felhasználása tárgyában.

67.789. K. M. 1905. és 52.885. K. M. 1925. sz. a. a m. kir. zálogházak közvetítő szolgálata tárgyában.

70.368. K. M. 1925. sz. a. az árverező csarnokokon kívül tartott nyilvános árverések tárgyában.

63.013. K. M. 1926. sz. a. a fagylalt utcai árusítása tárgyában.

139.428. K. M. 1930. sz. a. a kő-, agyag-, homok-, kavics- és palabányákban és fejtőkben foglalkoztatott munkások testi épségének és egészségének védelme tárgyában.

90.226. K. M. 1916. sz. a. a gyufagyárakban foglalkoztatott munkások testi épségének és egészségének megóvása tárgyában.

130.700. V. K. M. 1922. sz. a. a tankötelesek iskoláztatása tárgyában.

640/05/424. V. K. M. 1930. sz. a. a tankönyvek és tanszerek iskolai árusítása tárgyában.

9871. M. E. 1921. sz. a. az alapítványok törzsvagyonának biztosítása tárgyában.

30. P. M. 1927. sz. a. a bank- és pénzváltóüzlet szabályozása tárgyában.

75.000. F. M. 1926. sz. a. a gazdasági munkástoborzás szabályozása tárgyában.

76.000. F. M. 1926. sz. a. a gazdasági munkavállalkozók és segéd munkások jogviszonyainak szabályozásáról.

77.000. F. M. 1926. sz. a. a hatósági gazdasági munkaközvetítés újjászervezéséről.

77.777. F. M. 1929. sz. a. a közös legelőkön levő fák kihasználásával elkövetett kihágások.

78.940. F. M. 1925. sz. a. az olasz sáska irtásáról.

68.917. F. M. 1926. sz. a. a pénzmapocok kötelező irtásáról.

36.089. F. M. 1926. sz. a. a védekezésről a kukoricamoly ellen.

107.600. F. M. 1929. sz. a. a védekezésről a gyökérgolyva ellen.

5000. M. E. 1933. sz. a. a tej és tejtermékek forgalmának szabályozása tárgyában.

76.000. F. M. 1924. sz. a. a tejszín és a tejfel forgalma tárgyában.

88.000 F. M. 1913. sz. a. a tejpor előállítása és forgalombahozatala tárgyában.

82.500. F. M. 1922. sz. a. a tej édes és romlatlan minőségének biztosítása tárgyában.

19.000. F. M. 1925. sz. a. a tejellátó vállalatok iparúzése tárgyában.

76.769. F. M. 1927. a tejszállító edények kötelező zárolása és a »Laktos«-tejeskannazárószervezet közhasználatba vétele tárgyában.

27.100. F. M. 1922. sz. a. a túrófélék és gomolyasajtok készítése és forgalma tárgyában.

84.660. F. M. 1916. és 120.068. F. M. 1917. sz. a. a gyümölcslevegeknek és gyümölcszörpöknek gyártása és forgalombahozatala tárgyában.

130.910. F. M. 1918. és 163.620. F. M. 1918. sz. a. a gyümölcsíz és gyümölcscsontok forgalombahozatala tárgyában.

54.600. F. M. 1921. sz. a. az ecet és ecetsavfélék közforgalmának szabályozása tárgyában.

26.555. F. M. 1922. sz. a. a kávéfélék forgalmának szabályozása tárgyában.

72.920. F. M. 1924. sz. a. a kávépótlék, a malátakávé és a fügekávé forgalombahozatala tárgyában.

28.000. F. M. 1922. sz. a. a leveskészítmények gyártása és forgalma tárgyában.

66.666. F. M. 1923. sz. a. a fűszerek forgalmának szabályozása tárgyában.

72.910. F. M. 1924. sz. a. a fűszerkeverékek forgalombahozatala tárgyában.

38.286. F. M. 1896., 40.810. F. M. 1910., 74.968. F. M. 1924., 77.331. F. M. 1924. és 42.500. F. M. 1928. sz. a. a tésztaeműek festése tárgyában.

83.200. F. M. 1922., 51.194. F. M. 1925., 62.483. F. M. 1929. és 67.034. F. M. 1929. sz. a. a paprikaőrlés szabályozásáról.

70.000 F. M. 1923. sz. a. a nemesített vetőmagvak forgalombahozatala tárgyában.

82.000. F. M. 1927. és 77.300 F. M. 1930. sz. a. a lucerna- és lóhere-vetőmagvak forgalma tárgyában.

66.655. F. M. 1885. sz. a. a vízduzzasztó művek tárgyában.

9000. V. K. M. 1924. sz. a. a testnevelésről szóló 1921 : LIII. t.-c. végrehajtásáról.

220.000. B. M. 1933. sz. a. a gyógyszerek kiszolgáltatásáról és ár-szabásáról.

39.507. K. M. 1885. sz. a. a vontató utak és a szabad kikötés tárgyában.

26.612. K. M. 1934. sz. a. a mosószappan árusításáról.

88.200. F. M. 1934. sz. a. Budapest székesfőváros területére érkező burgonyaszállítmányok minőségi vizsgálatáról.

52.000. K. M. 1935. sz. a. a legkisebb munkabéreknek egyes iparágakban megállapítására hivatott munkabérmegállapító bizottságok felállítása és működése tárgyában.

52.001. K. M. 1935. sz. a. a munkaidőnek az asztalosiparban szabályozása tárgyában.

7.600. M. E. 1935. sz. a. az ország területén szállításra kerülő burgonya legkisebb termelői árának megállapítása tárgyában.

49.100. F. M. 1935. sz. a. a Budapest székesfőváros területére érkező burgonyaszállítmányok minőségi vizsgálatáról szóló 88.200 F. M. sz. rendelet kiegészítése és módosítása tárgyában.

32.939. K. M. 1935. sz. a. a sósborszesz árusítása tárgyában.

III. Szabályrendeletekben meghatározott kihágások.

15.340. kgy. 1872. és 780. kgy. 1880. sz. a. a székesfővárosi közbúgó-hídon és a marhavásáron követendő eljárásról.

9. kgy. 1878. sz. a. a köztisztasági szabályzat tárgyában.

134. kgy. 1881. sz. a. a X. kerületben elhullott vagy végső vonaglásukban leszúrt sertések egészségrendészeti kezelése tárgyában.

215. kgy. 1885. sz. a. a lakásviszonyok egyes vonatkozásainak (éjjeli szállók stb.) rendezése tárgyában.

671. kgy. 1888. sz. a. a húskimérés tárgyában.

930. kgy. 1890. sz. a. a székesfőváros területén szoptatásra és dajkálásra elhelyezett csecsemőkről és kisdedekről.

361. kgy. 1893. sz. a. a borjúhús és növendékmarhahús kimérése tárgyában.

1200. kgy. 1893. sz. a. a pálinkamérő és zsibárus üzleteknek kizárása tárgyában a székesfőváros egyes utcáiról és tereiről.

1595. kgy. 1896. sz. a. a vásárcsarnokok létesítéséről, üzemükről és szervezetükről.

490. kgy. 1897. sz. a. az 1884 : XVII. t.-c. 10. §-ának b) pontjában említett zsibáruskodó iparnak gyakorlása tárgyában.

1186. kgy. 1897. sz. a. a cukrász- és mézeskalácsos ipar gyakorlása tárgyában.

76. kgy. 1899. sz. a. a gombák árusítása tárgyában.

95. kgy. 1901. sz. a. a burgonyazúzás, illetve a burgonyának sütőipari célokra feldolgozása körül észlelt közegészségellenes állapotok megszüntetése tárgyában.

482. kgy. 1901. és 703. kgy. 1906. sz. a. az 1884 : XVII. t.-c. 10. §-ának c) pontjában említett foglalkozást közvetítő és cselédszerző iparnak gyakorlása tárgyában a székesfőváros területén.

557. kgy. 1901. sz. a. a temetőkről.

654. kgy. 1901. sz. a. az ebtartás, valamint a veszettség fellépésének és továbbterjedésének meggátolása tárgyában.

610. kgy. 1902. sz. a. a székesfővárosi sertésvásár és sertésközvágóhíd életbeléptetése tárgyában.

684. kgy. 1902. sz. a. a kőművesmunkával foglalkozó munkaadók és segédszemélyzetük munkarendjéről.

1280. kgy. 1902. sz. a. a székesfőváros fürdőintézeteiről.

44. kgy. 1903. sz. a. a közszolga (hordár-) iparnak gyakorlása tárgyában a székesfőváros területén.

1038. kgy. 1905. és 878. kgy. 1910. sz. a. a kéményseprőipar gyakorlásáról.

606. kgy. 1907. sz. a. a borbély- és fodrázmunkával foglalkozó munkaadók és segédszemélyzetük munkaügyi viszonyairól.

607. kgy. 1907. sz. a. a sütőipar gyakorlása s a műhelyek berendezése, a kenyér- és a péksütemények forgalombahozatala, valamint a munkaadók és segédszemélyzetük munkaügyi viszonyai tárgyában.

802. kgy. 1907. és 1396. kgy. 1909. sz. a. a fogadós-, vendéglős-, kávéházi- és kávémérőiparoknak gyakorlásáról.

1139. kgy. 1912. sz. a. a tüzelőanyag árusításáról.

1537. kgy. 1909. sz. a. hirdető ügy egységes rendezéséről.

504. kgy. 1917., 1141. kgy. 1923. és 655. kgy. 1924. sz. a. a kéményseprőipar gyakorlásáról.

1100. kgy. 1922. sz. a. az utcai árusításról.

762. kgy. 1920. sz. a. a halottaknak kötelező halottasházi ravatalozásáról.

1323. kgy. 1926. sz. a. az ebadóról.

669. kgy. 1930. sz. a. az ószeresipar gyakorlásáról.

427. kgy. 1930. sz. a. a fertőtlenítésről.

25. kgy. 1933. sz. a. a gépjárművel közterületen űzött bérkocsi (autó-taxi)-ipar gyakorlása tárgyában.¹⁾

¹⁾ A jogszabályok összeállításában és felsorolásában a következő műveket vettük alapul : 1. *Angyal—Rác* : A magyar anyagi büntetőjog hatályos jogszabályai, Budapest, 1934. 2. *Élthes* : A kihágások és felsőbíróági határozatok, Budapest, 1932. 3. *Wildner* : Budapest székesfőváros jogszabályai.

A kerületi előjáróságok kihágási bíraskodó hatáskörének általános elvi értékelése.

Teljes terjedelmükben ismertettük azokat a kihágási jogszabályokat, amelyeket törvények a kerületi előjáróság hatáskörébe utalnak. Mint említettük, célunk ezzel az, hogy teljes kidomborodásában szemléltessük, mily nagyfontosságú és bonyolult ügykörről van szó. A társadalmi és gazdasági rendnek ütdereit érinti egyenesen ez az ügykör, mert a közéletmezési, kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági, munkásjóléti, közegészségügyi, közoktatásügyi, honvédelmi és nem egyszer közvetlenül az állambiztonsági és nemzetgazdasági kérdések ezreinek megbíráásával és eldöntésével függ össze ez a hatáskör. Aszociális kérdés kínos alkalmoszerűsege villan fel szüntelen ebben a hatáskörben; természetete tehát magával hozza, hogy hol a mérsékletnek, hol a megalkuvástalan szilárdság szempontjainak kell benne érvényesülniök. A gazdasági élet válsága döbbenetes reflexeivel teszi nehezzé sokszor az eligazodást ebben a szövevényben, hiszen ez a hatáskör védeni tartozik állami rendünk egyik alapját, a magántulajdont, a magánvagyon, míg ugyanakkor kérelhetetlen szigorúsággal érvényesítenie kell a közösség érdekében az államhatalom elfogadott irányelveit, amelyek nem egyszer érdesen súrolják a magánjogot. Szembe kell szállnia a nagy vagyon befolyásával, tekintélyével és dinamikus erejével; meg kell védenie a gyengét, a szegényt, a helyzeti energiában szűkölködőt, de ugyanakkor védenie kell az irigységgel és demagógiával szemben a tőke intézményét, amelynek lerombolásával és elgyengítésével a nemzeti vagyon kerülne kockára. Sohasem szabad szem elől tévesztenie az *erkölcs parancsait*, amelyek nélkül nincs valódi gazdagság, nincs tartós nemzeti vagyon; mindenütt védenie és istápolnia kell a nemzet erkölcsi értékeit, ami annál nehezebb feladat, mert ezekről az értékekről oly szívesen mondanak le a magánosok az anyagi értékek kedvéért, sőt nem ritkán maga az állam sem látja világosan ezeket az értékeket, elemeit minden közrendi biztonságnak, a becsületességnek és a szellemi felsőbbbségnek.

A kerületi előjáróságok rendőrbíráinak sohasem szabad tétován körül nézve feltenniök Pontius Pilatus siralmas kérdését: Mi az igazság? Ezt tudniök, érezniök kell s el kell igazodniök a hatáskörükbe vágó kérdések útvesztőiben, ha biztosak abban, hogy átérzik a nemzet egyetemes érdekeit és tudják, hogy nagyszabású feladatuk túl a jelentéktelennek látszó apró ügyeken: *megtartani, védeni és biztosítani a társadalmi békét és minden védelmet megadni a becsületes munkának, minden jogosult emberi tevékenységnek*. El kell telve lennie ennek a rendőrbírónak az *igazságosság eszméjével*, amely sohasem vonatkozhatik egyéni igazságra. Csak így felelhet meg feladatának, amely a *közérdek szempontjából hasznos és káros* biztos felismerésére utasítja. Nyugalommal, tisztelettel, de gyengeség nélkül kell nyúlnia nagy, kényes kérdésekhez is, kezében az igazságosság vezérfonalával, amely

az örök igazságosság törvényeinek mutatója. Ezek a törvények túl a változó jogszabályok átláthatatlan tömkelegén homálytalan fénnel világítanak át évezredekben, amelyek megássák az ellenök vétő népek sírját és a nemzeti nagyság és dicsőség legmagasabb fokára emelik követőiket. Ezek a törvények valóban nincsenek megírva sehol, de élnek és ismeri őket mindenki; a rendőrbírónak e törvények papjának kell lennie vallásos hittel, míg érvényt szerez az állami törvény parancsainak. *E változhatatlan törvények követése teszi a jó bíráskodást, a jó politikát és a jó kormányzást.*

A rendőrbírónak sem szabad elfelednie, hogy az igazságszolgáltatás a legfőbb java a társadalomnak. Az igazi igazságszolgáltatás nem áll egyszerűen abban, hogy a független bíró pártatlanul alkalmazza a törvényeket, ez biztosíték is egyúttal arra, hogy mindenki szabadon is végezheti munkáját, szerezhethet vagyont és azt bántatlanul birtokolhatja a nélkül, hogy félnie kellene a hatósági önkénytől, vagy az egyéni kapzsiságtól és gonoszságtól. Ha meg akarnók határozni az emberi haladás fogalmát, azt csak az igazságosság eszméjének megizmosodásában és tisztelésében kereshetnők. Amikor az emberek legyőzve szenvedélyeiket megtanulják szeretni az igazságosságot önmagáért, nem azért, mert belőle előnyük van, amikor az emberek nemcsak saját maguknak követelik az igazságosságot, hanem felebarátaiknak is, amikor kevésbé lesznek átítatva igazságtalansággal és mások megrövidítésének és elnyomásának vágyával, meg fogjuk találni az emberi haladás alapjait. *A rendőrbíró szinte a társadalmi élet egészét átfogó nagy hatáskörével oly őrhelyen áll, amely lehetővé teszi számára, hogy az igazi, nemes értelemben vett emberi haladás harcosa és bátor katonája legyen.*

Az ítélezés felsőbbrendű nehéz szellemi munka, amelynek kifogástalan végzése épűgy nem tűri a túlterhelést, mint a szükségtelen korlátokat. Ha végigtekintünk a rendőrbíró feladatkörébe utalt jogszabályok sokaságán, lehetetlen meg nem döbennünk a rendőrbírói hatáskör kiterjedtségén és bonyolultságán.¹⁾ Minden túlzás nélkül megállapíthatjuk, hogy e feladatkört eleve egy pillanatra átlátnia egyetlen rendőrbírónak sem sikerülhet. *Éveket kell e jogszabályok gyakorlati alkalmazásában eltöltenie, hogy nagyszabású feladata magaslatára tudjon emelkedni,* mert e jogszabályok hiányai nem tűnnek ki azonnal, hanem csak huzamos idő alatt, fokozatosan, amint azokat az esetek minősége felszínre hozza. Ily helyzetben az elszigetelten működő rendőrbíró csak hosszas tapasztalat alapján juthat abba a helyzetbe, hogy a bírói gyakorlat elveit megrögzítse, vagy más szóval a bírói jogalkotás terére lépjen, amikor annak multhatatlan szüksége megállapítható. Nem várhatjuk az elszigetelten működő rendőrbírótól sem, hogy a fogyatékos jogszabályokat mindjárt helyesen alkalmazza s azok hézagait a törvényhozó

¹⁾ Ez a hatáskör folyton szélesbedik. Míg ez a dolgozat nyomás alatt állt, öt új miniszteri rendelet jelent meg, amely új kihágásokat utalt a kerületi előljáróságok hatáskörébe.

feladatának kiegészítése és mintegy befejezéseken — jogalkotással — nyomban pótolja. A tételes jogszabályok bonyolultsága és túlságos részletessége a rendőrbíróra is rákényszeríti a formalizmust és ingadozásra teszi hajlamossá a joggyakorlatot. A joggyakorlat ingadozása, főleg pedig téves gyakorlat kezdése a jogtisztelet megrendülésére vezet és első káros hatása abban van, hogy az igazságszolgáltatás igénybevétele a felek részéről a kockázat jellegét veszi fel s ez magának az igazságszolgáltatás tekintélyének helyrehozhatatlan kárával jár.¹⁾

A rendőrbíró sem vonhatja ki magát ama nagy modern mozgalom hatása alól, amely a »szabad jog« és a »szabad jogszolgáltatás« (Freiheitsbewegung) néven ismeretes. Ezt a mozgalmat az a jelenség szülte, amelyet az imént vázoltunk. Szülte nevezetesen a tételes jogszabályok bonyolultsága és a részletekbe zuhanása, a formalizmus kényszere és a joggyakorlat ingadozása, a törvények szakadatlan gyártása és a törvényes felhatalmazások sűrűsége, amelyek a joggyakorlás tennivalóival a végrehajtó hatalmat túlságosan megterhelik.

Egy német író vetette fel azt a gondolatot, hogy a bírónak felhatalmazást kell adni arra, hogy minden egyes jogesetet a törvénytől többé-kevésbé függetlenül bírálhasson el, mintegy minden jogesetre külön megfelelő szabályt alkothasson s egyéniségét, egyéni felfogását akadálytalanul vihesse be a jogesetek elbírálásába. Ez az elgondolás a törvény helyett a jogtudományt tenné meg az igazságszolgáltatás kútforrásává és el akarná vetni azt az eddig követett alapelvet, hogy a bírónak a törvény szerint vagy legalább is lehetőleg szorosan alkalmazkodva a törvényhez kell ítélnie. E mozgalom szerint a bírónak joga lenne a törvény szavától eltérnie, ha úgy látja, hogy a törvény nem nyújt az esetre kétségtelen döntést, továbbá ha a bíró arról győződik meg, hogy a döntés idejében az államhatalom nem úgy rendelkezett volna, mint ahogy a törvény rendelkezik, vagy ha rendkívül bonyolult, esetleg mennyiségileg meghatározhatatlan eszmei kérdésről van szó, végül ha a perben mindkét fél feloldja a bírót valamely állami jogszabály alkalmazásának kötelezettsége alól.²⁾

Így meghatározva a szabad jogmozgalmat, első pillanatra azt hihetnők, hogy a gyakorlatba átvihetetlen képtelenségről, a bírói önkény megalapításáról van szó. A dolog korántsincs így. A szabad jogmozgalom már elkeresztelése előtt megvolt és érvényesült minden modern ország ítélezésében. Annak a régi mondásnak, hogy *plus valet favor in iudice, quam lex in codice*, főleg az az értelme, hogy a bíró egyénisége, lelkivilága, függetlensége, bátorsága és képzettsége ad életet a törvény holt betűjének, tehát természetszerűleg a bíró egyéni törvénymagyarázatán, felfogásán dől el

¹⁾ V. ö. Olchváry Zoltán: Tételes szabályaink a gyakorlat tükrében. Debrecen, 1933.

²⁾ Szászy Béla: Korunk jogfejlődésének irányát jelző eszmék és törekvések. Budapest, 1930.

sokszor a jogszabály alkalmazása. Ezért fontos az, amit fentebb hangsúlyoztunk, hogy a bíró lelkében az örök erkölcsi eszmények éljenek. A helyes jogalkalmazásnak ez az igazi feltétele, különösen azokban az esetekben, amikor az érvényes formalisztikus jog a helyes jognak ellentmond. Ez az ellentmondás megvolt minden időben és mindig ismétlődni fog. Nem egy rendőrbíróval megesett már bizonyára, hogy egyik vagy másik esettel szemben azt kellett mondania: fölöttébb kellemetlen, fölöttébb helytelen, hogy a törvény ezt vagy amazt rendeli, amikor ítélnie kellett egy törvény, rendelet vagy szabályrendelet szerint, amelyről az volt a nézete, hogy következményei abban az esetben semmiképen sem jogosak, úgyhogy tehát összeütközés állott elő aközött, amit a törvényhozás kényszerítően előír és aközött, amit az ember módszeres megfontolás alapján helyesnek tart.¹⁾ Minden időben megvolt ez a konfliktus s tragikumát csak az igazi bíró érzi át, amint átérezte a nagy költő fájdalmas felkiáltásával: Óh, áldalak sors, hogy bírónak nem tevé! Ám ezt a konfliktust a rendőrbírónak is meg kell oldania. Megoldásában mi lehet kulcsa más, mint a kategórikus imperativus, az örök erkölcsi parancs, a klasszikus költő szerint:

Parancsodat nem tarthatám oly nagyra, én
Halandó, hogy miatta megtagadjam a
Nagy istenek örök nem írt törvényeit.
Isten törvénye nem ma, tegnap óta áll:
Öröktől él.

Van-e megoldás abban a kérdésben, hogy a tételes jog győzedelmeskedjék-e a helyes jogon vagy megfordítva, ezt csak ezzel a vezérfonállal lehet megfontolni s adott esetben eldönteni, ha a kérdés eldöntése egyáltalában lehetséges. Mert nem szabad elfelednünk azt sem, hogy az állam törvénye nem mondhat le sérthetetlenségéről, különben a törvényhozó csak szavakkal játszott volna és a fejetlenség átkát szabadította volna rá az országra. A konfliktus megoldását még ennek elismerése mellett is nehezíti annak megállapítása, hogy az állam törvénye is csupán eszköz a nemzeti élet egyetemes céljainak elérésére és hogy nem a legmagasztosabb és legszentebb. Summum ius, summa iniuria, mondták a régiek. A konfliktus ereje mindenestre csökkenthető olyképp, hogy a helyes jog mindinkább érvényre jusson a lelkiismeretekben és a jogok végrehajtásában uralkodjék az a gondolat, hogy az elvileg helyes minőséget megtartsa. Ezért, ha rajtam állna, köteleznék minden bírót arra, hogy ítéletének megokolásában erre helyezze a súlyt, elvi alapjait keresse ítéletének, ez az elvi alap pedig nem más, mint összhang a nemzeti közösség eszméjével.²⁾

¹⁾ Érdekesen foglalkozik ezzel a problémával Roland Freisler németbirodalmi és porosz igazságügyi államtitkár »Schutz des Volkes oder des Rechtsbrechers? Fesselung des Verbrechers oder des Richters?« c. művében. Berlin, 1935.

²⁾ V. ö. Stammeler Rudolf: Helyes jog. Budapest, 1908.

A rendőri büntetőbíráskodás terén tehát a jogelvek egyöntetű alkalmazása ép oly nagyfontosságú, mint a kir. bíróságok igazságszolgáltatása terén, ahol a jogegység biztosítása végett körülményes jogintézmények létesültek.

A központosítás szükségessége.

Magyarország vármegyei és városi közigazgatásáról nemzeti elfogultság nélkül megállapíthatjuk, hogy nemcsak messze felette áll a szomszéd-államokénak, hanem olyan jó, aminő jó csak lehet az a közigazgatás, amelynek tisztviselőitől magasabb gyakorlati képesítés ötven év óta sem kívántatott meg s amelynél a tisztikar működését szolgálati pragmatika nem támogatja. Tény, hogy a vármegyei hatóságok és a városiak is az ügyeket általában szorosan intézik, számottevő hátralék az első fokon sem az elintézésnél, sem a kezelésnél nincs. A tisztviselői kar jelleme és egyéni megbízhatósága is általában véve kifogástalan. Az ügybuzgalomnak és teljesítőképességnek fényes példáját adta a közigazgatás a világháború alatt és az azt követő években, amikor a katonai ügyeken kívül a kórházi, közlelmzési stb. ügyek óriási halmazával s a legkülönfélébb természetű sürgős kormányrendeletek fogamatba vételével volt megterhelve.¹⁾

Különös és feltűnő, mennyire nem eléggé méltányolják azt a feladatkört, amelyet a közigazgatás betölt rendőri bíráskodó hatáskörében. Pedig — mint megkíséreltük bebizonyítani — a nemzet életének minden megnyilvánulásával összefüggő nagyszabású működés ez. Ennek példáját részletesen szemlélhetjük a székesfővárosi kerületi előljáráások bíráskodó hatáskörének ismeretében. Nem akarunk túlozni, de azt hisszük, hogy ez a hatáskör *jelentőségében messze meghaladja a kir. járásbíráóságok működésének jelentőségét*, különösen a kihágási ügykör tekintetében. A magyar jogéletnek tehát oly területe ez, amely a legodaadóbb figyelmet megérdemli s amelynek tökéletesítésén dolgozni a leghálásabb feladatok közé tartozik a közérdek és az igazságszolgáltatás szempontjából. A társadalmi és egyéni érdek talán a leggyakrabban ütközik össze a közigazgatás rendőri büntetőbírói hatáskörébe utalt esetekben, amikor a megsértett egyéni érdek igazságtalanságot és önkénnyt emleget, bár a törvény alkalmazása kifogástalan; amikor a rendőrbíró ítéletét szívesen minősítik egyéni ténynek, ha a döntés érdeme ellen nem hallatszik is kifogás, csak különleges indítékokat tulajdonítanak neki. Amit ennek a bíráskodásnak szemére vetettek, az a legtöbb esetben az a gyanúsítás volt, hogy a végrehajtó hatalom befolyásolására gyakorolta hatáskörét, ellenben ritkán olvastunk megokolt bírálatot valamely döntés jogi képtelenségéről. Bármily visszatetsző legyen az ilyen gyanúsítás, bármily káros a közérdek és a hatósági tekintély szempontjából: nagyobb bajnak tartanók, ha a közigazgatási hatóság bíráskodásának a tudatlan-

¹⁾ L. Olchváry Zoltán már idézett művét.

ságot és az ítélőképesség hiányát vethetnék szemére, mert ez a kifogás már a bíraskodás lényegét és színvonalát érintené. Az ilyen bíraskodás már komoly veszedelmet jelentene az állam polgáira. A gyanusítás majdnem mindig az egyéni érdeksérelem visszhangja pusztán s gondolkozó ember előtt kevésszer találhat hitelt, hiszen törvényeink szabadelvű rendszere kelleténél is több lehetőséget ad a közigazgatási rendőri bíraskodásban esetleg megnyilvánuló önkényesség, vagy a jogilag helytelen döntések ellen. Az egyéni jogok nagy tisztelői vagyunk s szabad polgár a szabad államban az ideálunk, de a hatóságokat gyanusító polgár ellenszenves előttünk, *mert a gyanusítást nem tartjuk a jog jegyverének ; ellenben a jog jegyverével harcolni az egyéni jogokért szemben a hatóságokkal is : ez szerintünk is szent társadalmi feladata az egyénnek.*

Ismételjük, az a tény, hogy a közigazgatás jogi döntései ellen számottevő és gyakori érdemleges kifogás ritka, vagyis hogy így ez a bíraskodás szinte az anonymitás fénytelenységében, de e hatáskör szerteágazóságában és mindennapi életünket át- meg átszövő vonatkozásaival csendben és észrevétlenül oldja meg feladatát, kiválóságának bizonyítéka. Ennek egyik példáját fogjuk tárgyalni az alábbiakban a székesfőváros kerületi előljáró-sági bíraskodásával kapcsolatosan. Látni fogjuk, hogy maga ez a bíraskodás termeli ki azt az eszmét, amely tökéletesedésének, tehát a polgárok összesége javát szolgáló fejlődésnek egyik záloga.

Már rámutattunk a bíraskodás nagy társadalmi, gazdasági és állami politikai jelentőségére. Ezúttal soroljunk fel csak úgy taláломra még néhány példát. Az ipartörvény 164. §-a, amely a bérfeltételek javításának kikényszerítésére irányuló összebeszélésekkel és törekvésekkel foglalkozik, a mezőgazdasági munkások jogviszonyait szabályozó 1898 : II. t.-c. 65. és 66. §-a, amely a munkások magasabb bérre törekvésével kapcsolatos mozgalmával foglalkozik, a vízi, út- és hídépítő, dohánytermelő- és erdei munkásokra vonatkozó törvény hasonló rendelkezései, a gazda és gazdasági cseléd jogviszonyáról szóló 1907 : XLV. t.-c. 57. §-a a sztrájkprobléma megoldásával kapcsolatos és a sztrájknak gazdasági, közbiztonsági, sőt politikai és alkotmányellenes jelentőségének szempontjait tárja a kihágási bíró elé. A közegészségügy rendezésével kapcsolatos kihágási kérdések elbírálásánál nemcsak az ország és a székesfőváros egyetemes, a jövő nemzedékekre kiható érdekeinek védelméről van szó, hanem az egészségügyi nevelés, a szegényügy, a társadalmi biztosítás, a bábakérdés, a gyermek- és családvédelem, valamint a közérkölsiség bonyolult problémái is felvetődnek. A munkásjóléti és munkásvédelmi kérdésekkel kapcsolatos kihágások elbírálásánál kérlelhetetlen közvetlenséggel mered a kihágási bíró elé a tőke és munka harcának örök rejtelve, az elesett, magán segíteni nem tudó, minden részvétet megérdemlő, vagy az elkeseredett és felbujtott proletár és ezzel a társadalmi béke és köznyugalom kérdése a legszorosabb értelmében. Mennyi bölcseséget, mennyi

művészetet, mennyi tudást igényel e hatáskör betöltése, hogy a bíró szigorú lehessen, de egyúttal meg tudja tagadni önmagát, hogy szent is lehessen, megértő, emberi, keresztény! Mindent megérteni, igen, de mindig tudni kell, mivel nem szabad megalkudni ; nem szabad megalkudni a törvények szellemével, amely az örök erkölcsi elvek szolgálatát foglalja magában. Csak így lehet érteni Napoleon mondását : *Dans un pays où la justice transige, il n'y a plus d'ordre social.*

Semmi sem természetesebb ezek ismerete és megfontolása után, hogy *a bíraskodó hatáskör gyakorlásának egységesnek kell lennie.* Nemcsak egy világváros érdekeiről van itt szó, szó van az egész országeről és arról, hogy a székesfőváros igazgatásának mintának kell lennie, amely az egész ország figyelmének tárgya.

Az 1930 : XVIII. t.-c. 3. §-a értelmében a székesfőváros területe tizen-négyszög közigazgatási kerületre oszlik. Jelenleg tizenegy közigazgatási kerület szervezetében él az ország fővárosa, de a rohamos fejlődés azt mutatja, hogy talán már rövid évek múlva még több közigazgatási kerület felállítására lesz szükség. Annyit jelent ez tárgyunk szempontjából, hogy 14 vagy még több kerületi előjárósági kihágási bíróságot kell felállítani, ami mind tágabb és tágabb teret nyitna a kihágási bíraskodás különbözőségének, illetőleg mindinkább mehezebbé, sőt lehetetlenné tenné a bíraskodás egységének megóvását.

Elérkezett tehát az ideje annak, hogy a kihágási bíraskodás nagy társadalmi, jogi és politikai jelentőségét felismerve megteremtjük ennek a bíraskodásnak egységességét, amely csak egységes, együttes és egyetlen szerv felállításával lehetséges.

Meg kell szervezni tehát a kerületi előjáróságok központi bíraskodását, a jogszolgáltatás, az igazságszolgáltatás egységének és szilárdságának technikai értelemben legfőbb biztosítékát. Csak egységes és központi kerületi bíraskodás juttathatja érvényre e hatáskör gyakorlásában a székesfőváros egyetemes érdekeit, a nemzeti élet egyetemleges elveit s mindazokat az irányelveket, amelyeket a bíraskodás helyes gyakorlásában már bőven kifejtettünk.

A székesfőváros önkormányzatának nagy dicsősége, hogy ennek a reformnak gondolata magából ebből az önkormányzatból indult ki. Régóta foglalkoztatja ez a nagyfontosságú, bár a nagyközönség és a jogászok által eléggé nem méltányolt probléma a székesfőváros önkormányzatát, sok emlékirat született meg e kérdés rendezéséről, míg végre megszületett két polgármesteri rendelet, amely új korszakot jelent a kerületi előjárósági bíraskodás történetében s amely két rendelet, hisszük, segített a kérdést a végleges megoldásra előkészíteni. Érdemesnek tartjuk ezt a két rendeletet szóról-szóra ideiktatni.

1.

Az élelmiszerhamisításokkal elkövetett kihágási ügyeknek elsőfokon való intézése. A polgármester 196.043/1932—I. számú rendelete.

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése még 1923. évi 1134. kgy. számú határozatával kimondotta, hogy a kihágási bíráskodás gyorsítása céljából az élelmiszerhamisítások ügyeit elsőfokon egy kerületi eljárásnál összpontosítva tárgyalják. A közgyűlés ezt a határozatát annak idején a kormányhoz felterjesztette.

A m. kir. belügyminiszter úr 1932. évi február hó 12-én kelt 481/1932. kih. számú rendelete, valamint a 84.311/1931—IV. számú leirata szerint a főváros közigazgatásáról szóló 1930. évi XVIII. t.-c. 55. §-ának harmadik bekezdése alapján a földművelésügyi és a népjóléti és munkaügyi miniszter urakkal egyetértve hozzájárult ahhoz, hogy Budapest székesfőváros területén a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek, valamint az élelmiszerek hamisításával elkövetett kihágások gyorsabb és szakszerűbb elbírálása érdekében a rendőri büntető eljárás és bíráskodás első fokon egy kerületi eljáráság hatáskörében összpontosíttassék.

Ehhez képest a közélélmezés keretében tartozó összes kihágási ügyek elsőfokú rendőri büntető elbírálását, a többi kerületi eljárások illetékességének kizárásával 1933. évi március hó 1-étől kezdődően a IV. kerületi eljáró hatáskörébe utalom.

Ez a rendelkezés vonatkozik különösen azokra a közélélmezési jellegű kihágási ügyekre, amelyek az 1876 : XIV. és 1879 : XL. törvénycikkek rendelkezéseibe ütköznek, illetve azok alapján büntetendők, továbbá a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisítását tilalmazó 1895 : XLVI. t.-c. a 19.000/1925. számú földművelésügyi rendelet és a 2700/1932. M. E. számú kormányrendelet, nemkülönben a húsvizsgálatra vonatkozó és az 1888. évi VII. t.-c., illetve az 54.300/1908. számú földművelésügyi miniszteri rendelet alapján elbírálandó kihágási ügyekre. Hasonlóképen ideértendők a közélélmezés keretébe tartozó mindazok a kihágások, amelyek a fent idézett törvények és kormányrendelet végrehajtása tárgyában vagy egyébként kiadott, avagy a jövőben kiadandó kormány-, miniszteri vagy fővárosi rendeletekbe ütköznek.

Elrendelem, hogy a kerületi eljáráságok, a vásárcsarnokok igazgatósága és felügyelőségei, a közvágóhidak igazgatósága és húsvizsgáló állomása által, valamint a központi élelmiszerellenőrzés keretében végzett élelmiszerellenőrző vizsgálatokra vonatkozó, avagy egyébként felmerülő és az említett hatóságoknál, illetve intézményeknél 1932. évi október hó 1. napjától kezdve iktatott összes ügyek és pedig úgy a tényleges kifogásolással, mint a nemleges eredménnyel járó ellenőrző vizsgálatok iratait elintézés végett a jövőben közvetlenül a IV. kerületi eljárásághoz tegyék át.

A kifogástalannak bizonyult élelmiszermintákra vonatkozó ügyeknek összpontosított elintézése ugyanis a felmerült vegyvizsgálati díjaknak a büntetéspénzek terhére való helyes elszámolás, illetve a földművelésügyi tárca által megtérítendő vegyvizsgálati díjak kiutalásának együttes kérelmezése szempontjából szükséges.

Felhívom a központi adószámviteli hivatalt, hogy a fentebb részletesen felsorolt kihágási ügyekben a végrehajtást azonnal foganatosítsa, illetőleg a törvényes rendelkezések figyelembe vételével legkésőbb három napon belül a végleges elintézésről a megkereső hatóságnak, jelen esetben a IV. kerületi előljárásságnak tegyen jelentést.

Felhívom az elnöki ügyosztály vezetőjét, hogy ezen rendeletem következtében a IV. kerületi előljáráson beálló munkaszaporulat ellátásához szükséges munkaerők beosztása iránt tegyen javaslatot.

Budapest, 1933. évi január hó 19.

2.

Jogosulatlan iparúzással elkövetett kihágások elbírálása. A polgármester 96.132/1934—I. számú rendelete.

Az 1930. évi XVIII. t.-c. 55. §. harmadik bekezdése alapján a m. kir. belügyminiszter úr a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrral egyetértőleg a 2968/1934. kih. sz. alatti leiratában hozzájárult ahhoz, hogy a jogosulatlan iparúzással elkövetett iparrendőri kihágások Budapest székesfőváros területén a többi kerületi előljárásságok kizárásával, egy kerületi előljárásság illetékességi hatáskörébe központosíttassék.

A fent előadottak alapján a kontárkodás hathatósabb leküzdése céljából elrendelem a »Központi Kontárbíróság« 1934. évi június hó 1-ével történő felállítását és a IV., VIII., IX. és X. kerületi előljárásságok területén belül jogosulatlan iparúzással elkövetett kihágási cselekmények elbírálását, illetve a fent jelzett kihágások miatt a rendőri büntető eljárást és bíraskodást, kizárólagos illetékességi hatáskörrel, a VIII. kerületi előljárásság hatáskörébe utalom.

Budapest, 1934. évi június hó 18.

Az elvet tehát, hogy központi kihágási bíróságra van szükség, hivatalosan elismerték és ez az elv immár intézményben van kifejezve; nincs hátra más, csak ennek az intézményesült elvnek kvantitatív végrehajtása.

Tárgyunk fontosságának és a jogtörténetnek tartozunk azzal, hogy a fejlődés eme szakában megismertessük Budapest székesfőváros polgármesterének megokolását e korszakalkotó reform előkészítésében.¹⁾

¹⁾ Budapest székesfőváros polgármesterének javaslata a székesfőváros kerületi igazgatásának újabb törvényi szabályozása tárgyában. Budapest, 1934. Kézirat gyanánt. V. ö. *Flaxmayer-Medriczky*: A kerületi előljárásságok szerepe Budapest székesfőváros közigazgatásában. Budapest, 1935.

Ma minden kerületi előjáróság foglalkozik rendőri büntető bíraskodással és ezeket a tennivalókat a kerületi előjáróságon a kerületi előjárók, illetve helyettük a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott tisztviselők jogosultak elvégezni.

Azonban a rendőri büntetőbíráskodásra vonatkozó anyagi jogszabályok nagy terjedelme és állandóan változó anyaga miatt ezen a téren is feltétlenül szükségessé válik a törekvés a *szakszerűség* felé. Ma egyes kisebb kerületi előjáróságokon a kihágási előadók a legkülönbözőbb kihágási, tehát iparügyi, közlelmezési, közegészségügyi stb. ügyekkel egyaránt foglalkoznak. Nagyobb előjáróságokon a kihágási ügyek viszont fel vannak osztva úgy, hogy az egyes előadók csak meghatározott ügykörhöz tartozó kihágások elintézésében működnek. Van azonban olyan előjáróság is, ahol a rendőri büntetőbíró ezirányú munkája mellett más közigazgatási ügyek intézésével is megbízták.

A főváros közigazgatásában, sajnos, eddig sem lehetett mindig biztosítani azt, hogy a rendőri büntető bíráskodással állandóan vagy legalább éveken keresztül ugyanazok az előadók foglalkozzanak, hanem *őket egyik ügyágazatból a másikba kellett áthelyezni szolgálati érdek miatt*. Így tehát kellő tapasztalattal és hozzáértéssel rendelkező rendőri büntetőbírák nem mindig álltak kellő számban rendelkezésre és a fővárosnak mindenkor nagy gondot okozott ennek a munkakörnek megfelelő ellátása.

Ennek a munkakörnek nagy fontossága és az, hogy a kihágási rendőri büntetőbíráskodás igen jelentős joga a fővárosi autonomiának, azt is jelenti egyúttal, hogy ezzel a joggal nagy kötelezettségek is járnak mind az országos kormányzattal, mind a lakossággal szemben. A főváros a ráruházott bírói hivatásának csak akkor tud a törvények szellemében eleget tenni, ha olyan tisztviselőket állíthat ennek a munkakörnek szolgálatába, akiknek erre a különleges és fontos munkakörre megfelelő képzettségük van és akik erre megfelelő gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek. Nagy hatalom van a kihágási rendőri büntetőbírák kezében, hiszen önállóan hozzák meg ítéleteiket, amellyel akár az egyes polgárt sújthatják igazságtalanul, akár pedig a közigazgatás általános érdekeit veszélyeztethetik.

Ha azonban a rendőri büntetőbíráskodás egységesítése és szakszerűbbé tétele központosítás útján fontosnak és elkerülhetetlennek bizonyult a közlelmezéssel és az ipari kontárkodással kapcsolatos kihágási ügyekben, valamennyi kihágási ügyekben is fontos ez a központosítás, mert mindazok az okok, amelyek ebben a két ügykörhöz tartozó kihágások központi elbírálását kívánatosá tették, *minden más kihágási ügyre nézve is helytállók*.

Csak központosított rendőri büntetőbíráskodás esetén lesz módja a fővárosnak gondoskodnia arról, hogy a rendőri büntetőbíráskodás céljára alkalmas és megfelelően képzett tisztviselői kar álljon rendelkezésre. *A központosított ügyintézés mellett sokkal kevesebb munkaerőre lesz szükség, mint*

a mai tizenegy, illetőleg tizennégy kerületi előjárásagon. Miután pedig a kihágási ügyeket külön segédhivatalokban kell nyilvántartani, a központosított rendőri büntetőbíráskodás segédhivatali munkájának ellátására is kevesebb munkaerő lesz szükséges. Csak ily módon lesz megszervezhető és a gyakorlatban felhasználható minden kihágási ítélet nyilvántartása az előélet szempontjából, ami a büntetéskiszabás nagy kérdésére jelent felbecsülhetetlen előnyt.¹⁾

Csak a központosított bíráskodás mellett szervezhető meg az állandó szakközegek gyors igénybevételének kérdése, valamint az ügyészégi megbízott állandó, folytonos és közvetlen közreműködése.

Csak így lehet teremteni egységes joggyakorlatot, csak így lehet elkerülni a jogalkalmazás bizonytalanságát és tétovázását, ami a fellebbezések csökkenésére és a bíráskodás gyorsulására vezet.

A kihágási bíráskodás így lehetne egyszerűbb, gyorsabb és olcsóbb és megfelelő alapja lehetne annak a további reformnak, hogy a kihágási bíráskodás végső fokon is az önkormányzat keretében nyerne beteljesülést. Alapja lehetne továbbá annak az üdvös reformnak is, hogy a másodfokú bíráskodás központosításával a kihágási büntetőbírák külön státusát is megszervezzék.

Ehhez a megokoláshoz alig van hozzátennivalónk. Aláírjuk minden szavát. Megállapításai világosak és szembeszökők nemcsak a szakember, hanem az átlagosan művelt gondolkodó fő előtt is. Csak rámutatunk még arra, hogy a büntetések végrehajtásának kérdése sokszor legalább is annyira összefügg elvi megfontolásokkal, mint maga az ítékezés. Mindenesetre nagy jelentősége van annak, már a közigazgatás egyszerűsítésének szempontjából is, hogy a büntetések végrehajtását is egységes és központi szerv intézze. Nagy jelentőség van továbbá a bíráskodás központosításának az előzetes eljárás szempontjából, mert különösen egyes kihágásnemeknél gyakran van előzetes ténymegállapításra szükség, ha általában ez mellőzhető is. Ennek helyes, ésszerű és gyors megszervezése csak központosítás esetén lehetséges.

De nem hagyható figyelmen kívül a rendőri bíráskodáson gyakorolt felügyelet kérdése sem, a központosítás szempontjából tekintve ezt a kérdést. Akár a szorosan vett hivatali felügyeletről és ellenőrzésről van szó, akár a bíráskodás érdemét érintő szemmeltartásról, a felügyelet kérdése igazi hatályosságában, célszerűségében és áttekinthetőségében csak a központosított bíráskodás felett érvényesülhet.

¹⁾ Ugyanez a fejlődés észlelhető különben a székesfővárosi m. kir. államrendőrség kihágási bíráskodásában is, ahol egyes kihágási ügykörökre nézve hasonló központosító intézkedések történtek, sőt arra is van példa, mint az országban lakó külföldiek ellenőrzése tárgyában kibocsátott 100.000. B. M. 1930. sz. rendeletben, hogy maga a jogalkotó tényező állapít meg kizárólagos hatáskört az egyik ker. kapitányság számára, ami szintén nem egyéb, mint a központosítás szükségességének elvi elismerése.

Van még egy a központosítás mellett szóló, szerintünk igen világos érv. Törvénykönyveinkben és kihágásokat statuáló más jogforrásainkban gyakran mellőzve látjuk a kihágásoknak a jogtudomány által adott klasszikus meghatározásából eredő jogi és logikai következményeket. Így gyakran látunk dogmatikai értelemben vett kihágásokat a büntető jog körében, majd valódi bűneseteket a rendőri bíraskodás hatáskörében. Akár tévedés, vagy a kellő jogászai áttekintés és éleslátás hiánya, akár helytelen feifogás szülte ezt, nagy kárára van ez a jelenség az igazságszolgáltatás szilárdságának, a törvénytisztelet meggyökeresedésének és a helyes kormányzatnak. A büntető jogszolgáltatás helyes színvonalát a társadalom védelme a törvénszegések ellen az abszolút erkölcsi érzés és igazság parancsával; a kihágási jogba azonban elvileg nem az egyenesen erkölcsi parancsok és sértő cselekmények tartoznak, hanem azok, amelyeket a közérdek az állami és társadalmi rend, valamint az ország belső politikájában követett kormányzati elvek sérelme nélkül hatósági elítélés és kárhoztatás nélkül hagyni nem lehet.

Nézetünk szerint tehát maga a jog eszméje megköveteli, hogy *a klasszikus különbség büntető jogszolgáltatásunkban a kihágás és bűncselekmény közt érvényre jusson*. Bizonyos határok között a tételes jogszabályok mellett is követhet a kihágás bírása idevágó és célszerű irányelveket; de a helytelen kodifikáció megreformálása csak oly kihágási bíraskodás működése alapján várható, amely egységes szervezeténél fogva a gyakorlatot szélesebb határvonalak között tekintheti át, tapasztalatainak eredményét tehát gyorsabban és biztosan szűrheti le, mint egy — mondjuk — 14 hatóság közt megoszló rendőri bíraskodás. Egy ilyen központosított, az észlelt esetek ezreire támaszkodó egységes szerv előterjesztésének lehet csak igazi súlya akkor, ha szavát fel akarja emelni a szükséges reform érdekében. Az 1929 : XXX. t.-c. alapján szervezett kihágási tanács ezt a hivatást nem teljesítheti oly mértékben, mint a székesfőváros egész területére kiterjedő egységes rendőrbírói szerv, főleg azért, mert ehhez a legfelsőbb perjogi szervhez természetesen csak ügyeknek csak töredéke jut el.

Végezetül foglalkoznunk kellene azokkal az ellenérvekkel, amelyeket álláspontunk, a kerületi előjárósági rendőri bíraskodás központosítása ellen fel lehet hozni. Bár az ilyen vitát bizonyos tekintetből tárgytalannak is lehetne tekinteni, hiszen ez a központosítás, részben ugyan, de mindenesetre elvileg élő jogintézménnyé vált, mégis nyugodtan mondhatjuk, hogy a kérdés általánosságára és részleteire kiterjedő fejtegetéseinkkel eleve megcáfoltnak tekinthetünk minden érvelést. Ezek az ellenérvek elvi szempontjainkkal szemben csak egyszerű magánérdekekre vonatkozó kifogások lehetnek, amelyek a közérdek nagy szempontjai mellett eltörpülnek. Ilyen érv lenne például, hogy központosítás esetén a központi bíraskodás helyiségétől távol lakó polgár kényelmi szempontjai vannak érintve. Nem szólva e szempont alárendelt jelentőségéről, ez az érvelés már a főváros közlekedési viszonyai-

nak ismeretében sem tekinthető komolynak. De azoknak az elöljáróságoknak félelme is alaptalan, amelyek hivatali súlyuk csökkenésétől félnek akkor, ha kihágási bíraskodó hatáskörük tőlük ily módon elvonatnék. Amint a kerületi elöljáróságok hatáskörének általános ismertetésénél láttuk, oly gazdag, oly széleskörű, az egyéni képességet és képzelőtehetséget, a munkabírást és tetterőt annyira foglalkoztató hatáskör ez, hogy minden elöljáróságnak hivatali súlyaemelésére bőven maradna tér. Azt sem tarthatjuk érvnek, hogy a kihágási bíraskodás joganyaga nem elég gazdag ahhoz, hogy specializálódás legyen lehetséges. Dolgozatunkban ismertettük ezt a joganyagot. Minden szakember megítélheti, mennyire jogosult a polgármester szinte fájdalmas hangú sürgetése a szakszerűség hathatósabb érvényesüléseért. Ez a joganyag önmagáért beszél és valósággal iskolapélda arra, mily széleskörű lehetőséget nyújthat egy hivatali hatáskör bizonyos jogi kérdésekben való specializálódáshoz, ami a modern közigazgatás elsőrangú követelménye.

Azzal fejezzük be mondanivalóinkat, hogy a székesfővárosi kerületi elöljáróságok bíraskodó hatáskörének központosítása lesz a magyar közigazgatás racionalizálásának egyik legszebb eredménye.

Az ítélőbírói képesítés szükségessége.

A Budapest székesfőváros közigazgatásáról alkotott 1930 : XVIII. t.-c. 56. §-a megállapítván a kerületi elöljáróság kebelében működő kerületi városbíró hatáskörét, kimondja, hogy a községi bíraskodást a kerületi városbíró gyakorolja.

Az 1911 : I. t.-c. 758. §-a, az 1930 : XXXIV. t.-c. 2. §-a, valamint a 49.000 I. M. 1930. sz. rendelet 2. §-ának 8. pontja értelmében tehát a kerületi városbíró ítélkezik pénz fizetésére, munka teljesítésére, vagy általában ingó dologra vonatkozó perekben, ha a per tárgyának értéke 100 pengőt meg nem halad ; azonban egyesületi tagdíjak és egyéb egyesületi tagsági hozzájárulások iránt indított perekben az értékhatár csak 5 pengő.

Az 1930 : XVIII. t.-c. említett 56. §-a most már azt a rendelkezést tartalmazza, hogy kerületi városbíró, illetőleg helyettese csak az lehet, *akinek ítélőbírói vagy az ügyvédi gyakorlat folytatásához előírt képesítése van.*

Nagyon is megokoltnak tartjuk ezt a rendelkezést, figyelemmel arra, amit általában az ítélkezésről, a bírói tiszt gyakorlásáról mondtunk, hozzávéve még azt is, hogy a 100 pengős értékhatár a mai gazdasági viszonyok közt jelentékeny vagyoni érdekekre vonatkozik, amelyek sokszor egészen bonyolult jogi kérdésekbe torkolhatnak.

A törvénynek ezzel a helyes intézkedésével azonban szinte alig összeegyeztethető, hogy a kihágási bíraskodást gyakorló tisztviselőre a bírói képesítést nem kívánja meg.

Részletesen kifejtettük már, mily nagyfontosságú hatáskör a közigazgatás hatóságainak büntető bíráskodása. Tekintsünk csak végig a felsorolt jogszabályokon: alig van életviszony, amellyel kapcsolatos kihágási büntetőszankciókat nem létesített volna az államhatalom. A kihágási büntetőbíráskodás ezer meg ezer szállal szövi át az egész közigazgatási tevékenységet s a modern államélet szinte szükségszerűleg hozza magával ennek a jogterületnek folytonos kiszélesítését. Nem is szorul tehát bővebb megokolásra az a kívánság, hogy *a kihágási bíráskodást gyakorló közigazgatási tisztviselőtől az ítélőbírói képesítést szintén meg kell követelni*. Annál is inkább felmentve érezzük magunkat a bővebb megokolástól, mert a kerületi városbíróra vonatkozó, idézett rendelkezés a kérdés elvi jelentőségét már eldöntötte, hiszen a kerületi városbíró bíráskodó hatásköre jelentőségében sokkal csekélyebb, mint a kihágási büntetőbíróé.

Ennek a, reméljük, sokáig már nem késlekedő törvényes kelléknek életbelépése nagy mértékben fogja emelni a kihágási büntetőbíráskodás színvonalát és külső tekintélyét. Elvászthatatlan ez a kérdés a központosítás kérdésétől és a szakszerűség érvényesülésének annyira kívánatos szempontjaitól. De azt hisszük, haladást fog jelenteni egy másik kívánatos cél felé, *a kihágási büntetőbíró függetlensége felé is*. Az említett tisztviselők elmozdíthatatlanok ugyan, de hivatali felsőbbbségük őket bármikor áthelyezheti más hivatalba vagy beosztásba s így a bírói áthelyezhetetlenség követelménye bírói tisztüket nem támogatja. A bírói összeférhetetlenség szigorúbb elve sem kapcsolatos állásaikkal, de a pályafutásban és rangbeli emelkedésében lényeges szerepet játszó választás kérdése sincs a független bíráskodás előnyére.¹⁾ A törekvés a modern jogállam eszménye felé bizonyára meghozza a kihágási büntetőbíró intézményes függetlenségét is, bár hangsúlyozzuk, hogy a bíró igazi függetlensége nem intézményekben van, hanem a bíró lelkében. A független lélek és független jellem kialakulásához azonban lényegesen hozzájárul az általa gyakorolt hatáskör fontossága, megbecsülése, tekintélye, külső dísze, tehát az a magasabb képzettség is, amelyet tőle maga a törvény is megkíván.

¹⁾ L. Tóth József: Bírói függetlenség közigazgatási jogunkban. Budapest, 1930.

FÜGGELÉK.

**1. A kerületi elöljáróságok működése kihágási ügyekben
az elintézés módja szempontjából. — 1929—1933.**

Megnevezés	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	Összesen
	k e r ü l e t										
1. Feljelentések.											
1929	3.002	1.009	2.206	1.338	2.481	6.638	7.974	8.972	3.137	2.641	39.398
1930	2.722	1.198	1.757	1.337	2.181	6.752	6.612	5.355	3.582	2.952	34.448
1931	2.933	1.023	1.682	1.334	1.955	5.607	9.181	4.863	3.361	1.967	33.906
1932	2.503	1.869	2.327	964	2.569	8.289	12.057	8.121	3.173	2.261	44.133
1933	2.285	2.240	2.575	6.362	2.629	7.969	12.139	8.291	3.228	1.780	49.498
2. Ítéletek.											
1929	1.795	532	1.046	1.069	1.508	3.987	5.136	6.007	2.263	1.896	25.239
1930	2.053	679	1.043	1.124	1.321	6.476	5.174	4.800	3.439	3.334	29.443
1931	1.855	701	685	573	1.261	4.533	6.612	3.750	2.802	3.165	25.937
1932	2.095	1.328	1.372	598	1.892	8.005	10.112	6.093	2.998	1.902	36.395
1933	1.649	1.406	1.885	2.387	2.538	7.701	10.138	6.271	2.814	1.647	38.436
3. Pénzbüntetés(P)											
1929	19.746	14.428	13.290	3.217	20.869	25.320	41.665	31.685	38.029	13.722	221.971
1930	24.171	22.047	10.434	7.869	16.739	20.227	35.375	37.211	34.877	11.862	220.812
1931	16.109	8.781	8.030	7.050	12.884	13.527	30.353	28.926	26.315	11.402	163.377
1932	11.445	9.327	7.495	5.249	8.750	19.257	22.683	21.136	21.732	7.343	134.417
1933	12.345	6.779	7.969	13.836	5.930	21.712	23.505	16.615	16.913	8.316	133.920
4. Határozatok.											
1929	288	58	1.230	490	903	7.293	3.156	—	910	1.073	15.401
1930	924	748	906	529	680	13.726	1.377	2.202	1.055	1.649	23.796
1931	383	201	844	224	448	14.816	1.539	280	485	2.911	22.131
1932	155	236	484	172	394	4.460	163	1.088	494	582	8.228

**2. A kerületi elöljáróságok működése kihágási ügyekben
ügyszakok szerint. — 1929—1933.**

Megnevezés	Közegészség- rendőri és köz- tisztasági rendőri	Állategészség- rendőri	Termény- hamisítási	Iparrendőri	Mezőrendőri	Erdel	Ebtartási	Tanoncigyl	Iskolaigyl	Viaszolgálati	Leventegyl	Egyéb	Összesen
<i>1. Feljelentések.</i>													
1929	2.681	402	2.633	6.825	1.439	428	1.268	3.946	2.749	2.361	11.610	3.056	39.398
1930	2.192	626	2.220	7.698	1.408	399	677	3.812	2.490	735	7.915	4.276	34.448
1931	3.589	381	1.778	8.428	1.167	526	793	3.226	1.630	834	7.942	3.612	33.906
1932	3.199	189	1.523	10.273	1.062	814	1.032	3.145	1.364	713	15.972	4.847	44.133
1933	2.416	276	4.777	12.255	1.217	651	1.453	2.970	1.493	727	15.044	6.219	49.498
<i>2. Ítéletek.</i>													
1929	1.424	277	1.657	3.687	928	319	757	2.621	1.776	1.793	8.173	1.827	25.239
1930	1.740	399	2.051	6.235	1.337	332	635	2.984	2.133	661	7.217	3.719	29.443
1931	2.517	377	1.663	5.510	989	436	644	2.277	1.306	589	6.773	2.856	25.937
1932	2.220	142	1.373	6.793	748	543	782	2.713	1.210	470	15.269	4.132	36.395
1933	1.640	147	1.943	8.606	833	542	1.210	2.140	1.196	553	14.418	5.208	38.436

Megjegyzés. Az erdőkről és természetvédelemről szóló 1935. IV. t.-c. életbelépte, 1935. augusztus elseje óta az erdei kihágások elbírálása már nem tartozik a kerületi elöljáróságok hatáskörébe.

3. A területi eljárások kihágási bíráskodása ügyszakok, az elintézés módja és a behajtott pénzbüntetések szerint. — 1933.

Megnevezés	k e r t l e t										Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	
1. Feljelentések száma:											
Közegészségrendőri és köztisztasági ügyben ...	188	199	91	273	234	293	575	297	147	119	2.416
Allategységrendőri ügyben	—	96	—	113	17	2	16	—	13	19	276
Mezőgazdasági terményhamisítási ügyben ...	31	27	35	4.428	31	46	37	46	70	26	4.777
Iparrendőri ügyben	873	276	135	1.081	390	785	2.686	5.098	427	504	12.255
Mezőrendőri «	407	63	367	—	20	39	80	—	36	205	1.217
Erdői «	243	16	234	—	—	—	—	—	84	74	651
Ebhartási «	161	—	264	—	185	388	237	75	38	105	1.453
Tanonc «	149	76	78	306	304	528	727	487	229	86	2.970
Iskola «	138	18	74	19	8	356	256	214	227	183	1.493
Viszolgáltatási ügyben	—	—	75	42	62	517	—	—	—	31	727
Levente ügyben	51	1.024	1.164	86	122	2.078	7.231	1.475	1.511	302	15.044
Egyéb kihágási ügyben	44	445	58	14	1.256	2.937	294	599	446	126	6.219
Összesen	2.285	2.240	2.575	6.362	2.629	7.969	12.139	8.291	3.228	1.780	49.498
2. Fellelétek száma:											
Közegészségrendőri és köztisztasági ügyben ...	128	56	66	172	238	287	358	204	42	89	1.640
Allategységrendőri ügyben	—	32	—	60	9	2	13	—	24	7	147
Mezőgazdasági terményhamisítási ügyben ...	21	54	29	1.144	211	27	59	29	259	110	1.943
Iparrendőri ügyben	686	113	84	746	395	752	1.606	3.489	275	541	8.687
Mezőrendőri «	282	19	193	—	1	38	51	—	37	131	752
Erdői «	170	13	130	—	—	—	—	—	78	151	542
Ebhartási «	105	—	117	—	199	382	204	60	37	106	1.210
Tanonc «	98	39	25	199	225	496	474	423	157	36	2.172
Iskola «	79	23	42	9	6	343	181	176	214	91	1.164
Viszolgáltatási ügyben	—	—	47	2	49	433	—	—	—	22	553
Levente ügyben	51	913	1.142	49	110	2.041	6.997	1.438	1.364	313	14.418
Egyéb kihágási ügyben	29	144	10	6	1.095	2.900	195	452	327	50	5.208
Összesen	1.649	1.406	1.885	2.387	2.538	7.701	10.138	6.271	2.814	1.647	38.436
Pénzbüntetés címén befolyt (pengő)	12.345	6.779	7.969	13.836	5.930	21.712	23.505	16.615	16.913	8.316	133.920

4. A királyi járásbíróóságok büntető bíraskodásának eljárási adatai 1932-ben.

Sorszám	Év; a bűncselekmények megnevezése	A jogerősen befejezett feljelentések száma	A bűnhalmazatok száma	Az ügyek száma, amelyek- ben az eljárás az összes terheltekre nézve ítélet nélkül ért véget			
				büntető- parancssal	egyéb módon	összesen	
						szám szertint	a befejezett ügyek %-ában
	1930	159.796	6.337	3.010	109.164	112.174	70.2
	1931	156.277	5.035	15.110	101.864	116.974	74.9
	1932.						
1	Személyes szabadság, házjog, levél- és táv- írdatítók megsértése, titok tiltott fel- fedezése	2.437	342	278	1.676	1.954	80.2
2	Pénzhamisítás	1.232	—	36	919	955	77.5
3	Hamis tanuzás és hamis eskü	55	2	1	22	23	41.8
4	Szemérem elleni vétség	463	6	118	167	285	61.6
5	Rágalmazás	12.924	1.392	1.683	7.531	9.214	71.3
6	Becsületsértés	31.110	641	8.152	17.040	25.192	81.0
7	Párviadal	18	—	1	6	7	38.9
8	Testi sértés	19.022	1.102	3.114	10.756	13.870	72.9
9	Lopás és jogtalan elsajátítás	46.411	1.041	2.454	35.867	38.321	82.6
10	Sikkasztás, zártörés, hűtlen kezelés	18.734	174	1.198	12.591	13.789	73.6
11	Orgazdaság és bűnpártolás	486	40	30	206	236	48.6
12	Csalás	10.580	125	516	7.804	8.320	78.6
13	Okirathamisítás stb.	37	1	—	24	24	64.9
14	Más vagyonának megrongálása	4.669	289	696	3.419	4.115	88.1
15	Gyújtogatás, tűzvész és vízáradás okozása.	4.031	—	112	2.968	3.080	76.4
16	Közveszélyes munkakerülőkről szóló tör- vénybe ütköző vétség	426	84	—	121	121	28.4
17	Árdrágítás	28	—	5	19	24	85.7
18	Egyéb vétség	999	22	85	501	586	58.7
19	Hatóság és közcsend elleni kihágás	5.318	17	831	3.747	4.578	86.1
20	Vallás és annak szabad gyakorlata elleni kihágás	640	—	355	199	554	86.6
21	Közbiztonság, közrend és közszemérem elleni kihágás	266	20	52	89	141	53.0
22	Szerencsejáték által elkövetett kihágás ...	529	1	176	191	367	69.4
23	Közegészség és testi épség elleni kihágás ..	4.499	3	2.850	1.035	3.885	86.4
24	Tulajdon elleni kihágás	3.934	15	946	2.333	3.279	83.4
25	Anyakönyvi kihágás	341	—	205	96	301	88.3
26	Véderő-törvény elleni kihágás	—	—	—	—	—	—
27	Egyéb kihágás	6.475	3	1.663	4.018	5.681	87.7
	Összesen	175.664	5.320	25.557	113.345	138.902	79.1

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Bevezetés	3
A kerületi eljárások hatásköre általában	6
A kerületi eljárás hatásköre a rendőri büntetőbíráskodásban	10
A) Általában	10
E hatáskör helye a közigazgatási jogban	10
B) Különösen	12
I. Törvényekben meghatározott kihágások	12
II. Kormány- és miniszteri rendeletekben meghatározott kihágások	52
III. Szabályrendeletekben meghatározott kihágások	57
A kerületi eljárások kihágási bíráskodó hatáskörének általános elvi értékelése ...	59
A központosítás szükségessége	63
Az ítélőbírói képzés szükségessége	71
Függelék :	
Statisztikai táblázatok	75

